

Home Office

Adolygiad Dynladdiad Domestig Canllawiau Statudol DRAFFT

Mai 2024

DRAFFT

Cynnwys

Cyflwyniad	4
Adran 1: Cyflwyniad i Adolygiadau Dynladdiad Domestig	6
1. Pwrpas DHR	6
2. Meini prawf a diffiniadau ar gyfer DHR	7
3. Cynnal DHR yng Nghymru: Yr Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR)	7
Adran 2: Cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig	12
4 Hysbysiad o farwolaeth i'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol.....	13
5 Proses Adolygu Cwmpasu.....	13
5a. Cynnal y Broses Adolygu Cwmpasu	14
5b. Penderfyniadau i beidio â chynnal DHR	14
6 Cydlynu Adolygiad Dynladdiad Domestig ar y lefel leol.....	14
6a. Cynnull Panel DHR	15
6b. Penodi Cadeirydd ar gyfer DHR.....	16
7 Cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig	17
7a. Cwmpas y DHR a'r Cylch Gorchwyl	17
7b. Tystiolaeth ac ymchwil ychwanegol.....	18
8 Llunio'r Adolygiad Dynladdiad Domestig	19
8a. Dull Gwybodus o Drawma.....	20
8b. Dull sy'n Canolbwyntio ar y Dioddefwr	21
8c. Cynnwys teulu, ffrindiau a chymunedau	21
8d. Ymgysylltu â throreddwyr	23
8e. Achosion nad ydynt yn cael eu cyfrif yn ddynladdiad	24
8f. Dadansoddiad	24
9 Adolygiadau Cyfochrog	25
9a. Adolygiadau Dynladdiad Iechyd Meddwl (MHHR)	26
9b. Diogelu Adolygiadau Oedolion	26
9c. Adolygiadau Ymarfer Diogelu Plant.....	26
9d. Adolygiadau Troseddau Pellach Difrifol	27
10 Ymchwiliadau troseddol	27
10a. Penderfyniad i oedi DHR.....	28
10b. Cynnal DHR ochr yn ochr ag achosion troseddol	28
10c. Datgelu	28
11 Cwestau Coronaidd	29
12 Cynnal DHR yng Nghymru: Yr Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR)	30

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

13	Anhysbysu.....	31
14	Diogelu data.....	31
15	Bwrdd Sicrhau Ansawdd y Swyddfa Gartref.....	33
15a.	Penderfyniadau i beidio â chynnal DHR.....	33
16	Cyhoeddiad.....	34
16a.	Penderfyniad i beidio â chyhoeddi DHR.....	34
16b.	Diwygio DHR cyhoeddedig.....	35
Adran 3: Gweithredu Dysgu – Gwneud y Dyfodol yn Fwy Diogel ...		36
17	Goruchwyllo a gweithredu dysgu cenedlaethol a lleol.....	36
18	Rôl a chyfrifoldeb Cadeirydd y DHR.....	36
19	Rôl a chyfrifoldeb y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol.....	37
20	Rôl a chyfrifoldeb Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau.....	37
21	Rôl a chyfrifoldeb y Comisiynydd Cam-drin Domestig.....	38
22	Rôl a chyfrifoldeb y Swyddfa Gartref.....	39
Pecyn Cymorth DHR.....		41
Atodiad A: Temped DHR.....		41
Atodiad B: Templed Cynllun Gweithredu a Chanllawiau.....		45
Atodiad C: Templed Adolygu Cwmpasu.....		47
Atodiad D: Templed IMR.....		48
Atodiad E: Bwrdd Sicrwydd Ansawdd DHR templed adborth.....		49
Atodiad F: Pecyn Cymorth Cydraddoldeb ac Amrywiaeth.....		52
Atodiad G: Cynnwys teulu, ffrindiau, cydweithwyr, cymdogion a phecyn cymorth cymunedol ehangach.....		55
Atodiad H: Cylch gorchwyl Bwrdd Sicrwydd Ansawdd DHR y Swyddfa Gartref.....		56
Atodiad I: Rhestr Wirio Cyflwyno DHR.....		60
Atodiad J: Mapiau proses Adolygu Dynladdiad Domestig.....		67
Atodiad K: Geirfa Cysylltiadau Allweddol.....		69

Cyflwyniad

“Goleuo'r gorffennol i wneud y dyfodol yn fwy diogel”

Mullane, F. (2017)¹

Pwrpas a statws gyfreithiol

O dan adran 9(4) o [Ddeddf Trais Domestig, Trosedd a Dioddefwyr 2004](#), adolygiad o amgylchiadau marwolaeth yn y cartref (DHR) yw adolygiad o'r amgylchiadau lle mae marwolaeth person 16 oed neu hŷn wedi, neu yr ymddengys ei fod wedi deillio o gam-drin domestig. Mae marwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig yn erchyll ac yn dreiddiol, ac yn dal yn rhy aml yn guddiedig o'r golwg. Mae Adolygiad Dynladdiad Domestig (DHR) yn gyfle i asiantaethau cenedlaethol a lleol, cymunedau lleol a chymdeithas gyfan roi sylw i bob dioddefwr unigol ac i drin pob marwolaeth fel y gellir ei atal.

Mae wedi bod dros saith mlynedd ers diweddaru canllawiau statudol DHR yn 2016, a dros un mlynedd ar ddeg ers cyhoeddi'r canllawiau cyntaf a gweithredwyd DHRs yn 2011. Dros y cyfnod hwn, rydym wedi dysgu llawer iawn am gryfderau'r DHR, yn ogystal â lle y gellir eu gwella i wneud y mwyaf o'u potensial ar gyfer gwell dealltwriaeth ac atal marwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig. Rydym wedi ymrwmo i barhau ag egwyddorion sylfaenol y DHR, fodd bynnag, rydym yn cydnabod bod lle i wella yn y ffordd y mae'r rhain yn cael eu cynnal, a'r gwersi a gymhwysir.

Ers i'r canllawiau gael eu hadolygu ddiwethaf, ymrwymodd y llywodraeth i ddiwygio'r broses DHR yng [Nghynllun Mynd i'r Afael â Cham-drin Domestig 2022](#). Roedd y pecyn diwygio yn cynnwys gyrru newid systematig ar draws y llywodraeth, gweithredu hyfforddiant gorfodol ar gyfer Cadeiryddion DHR, gwella'r mecanwaith goruchwyllo ar gyfer DHRs ac adnewyddu'r canllawiau statudol.

Fel rhan o'r diwygiad, rydym yn bwriadu diwygio'r ddeddfwriaeth sy'n sail i DHRs fel bod DHR yn cael ei gomisiynu pan ymddengys bod marwolaeth wedi, neu ymddengys ei bod wedi deillio o gam-drin domestig fel y'i diffinnir gan [Ddeddf Cam-drin Domestig 2021](#). Cyflwynodd Deddf 2021 ddiffiniad statudol o gam-drin domestig a bydd cynnwys y diffiniad hwn yn benodol ar gyfer pryd y dylid ystyried DHR yn sicrhau bod DHRs yn parhau i gyfrannu at ein dealltwriaeth o gam-drin domestig, ac yn dal dysgu i atal marwolaethau domestig sy'n gysylltiedig â cham-drin.

Rydym yn cyflwyno hyfforddiant gorfodol ar gyfer Cadeiryddion DHR, er mwyn sicrhau bod gan bob Cadeirydd DHR wybodaeth fanwl am gam-drin domestig ac y gallant nodi argymhellion a fydd yn gwella diogelwch dioddefwyr cam-drin domestig ac yn y pen draw yn atal marwolaethau pellach.

Er mwyn gwella tryloywder a chyfrannu at ddysgu'r hyn y gellir ei wneud yn wahanol a sicrhau gwell canlyniadau i ddioddefwyr posibl, mae'r Swyddfa Gartref hefyd wedi lansio'r [Llyfrgell Adolygu Dynladdiad Domestig](#) sy'n dal yr holl DHR cyhoeddedig. Bellach mae gan yr heddlu a'r partneriaid fynediad hawdd at ddeunydd i ddysgu o ddynladdiadau blaenorol, ac yn y pen draw, atal lladdiadau yn y dyfodol.

---

¹ Mullane, F. (2017) 'The impact of family members' involvement in the domestic violence death review process', yn Dawson, M. (ed.) Domestic homicides and death reviews: an international perspective. Llundain: Palgrave Macmillan, pp. 257–286.

Strwythur

Mae'r canllawiau wedi'u rhannu'n dair adran: [Adran 1: Cyflwyniad i Adolygiadau Dynladdiad Domestig](#); [Adran 2: Cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig](#); ac [Adran 3: Gweithredu'r Dysgu – Gwneud i'r Dyfodol fod yn fwy diogel](#). Mae pob pennod yn rhoi arweiniad manwl ynghylch sut y dylid cynnal DHR, gan amlinellu'r gofynion angenrheidiol. Yn ogystal, er mwyn cynorthwyo'r rhai sy'n cynnal DHR ymhellach, mae '[Pecyn Cymorth DHR](#)' wedi'i gynnwys ar ddiwedd y ddogfen i ddarparu templedi, enghreifftiau a chyfeirio at ystod o gefnogaeth.

Mae ychwanegiadau newydd i'r canllawiau diwygiedig hyn yn cynnwys proses Adolygu Cwmpasu i wella sut mae dysgu cynnar yn cael ei gofnodi a'i weithredu, mae hyn yn ffurfioli'r broses o gofnodi'r rhesymeg pam y dylid neu na ddylid gwneud DHR. Mae gwybodaeth gynhwysfawr hefyd wedi'i hychwanegu ar gyfer cynnal DHRs mewn achosion lle mae dioddefwr cam-drin domestig wedi marw drwy hunanladdiad², esgeulustod neu mewn amgylchiadau na ellir eu hesbonio yno ond mae tystiolaeth eu bod wedi profi cam-drin domestig. Yn ogystal, mae'r canllawiau hyn yn amlinellu'r camau cyn cyhoeddi'r DHR, gan gynnwys lledaenu dysgiadau a sicrhau ansawdd. Mae'n ceisio mapio sut y dylid cynnal y broses DHR i wella'r ffordd yr ydym yn deall ac atal lladdiadau domestig, a gwella enw da DHRs ymhellach fel adolygiadau marwolaeth sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig o'r radd flaenaf.

Ar ben hynny, gan nad oedd rolau goruchwyllo'r Comisiynydd Cam-drin Domestig (DAC) a Chomisiynwyr Heddlu a Throsedd (PCCs) yn bodoli pan grëwyd DHRs, maent wedi'u hamlinellu i wella sut mae dysgu cenedlaethol a lleol gan DHRs yn cael eu gweithredu a'u monitro.

Cynulleidfa

Mae'r canllawiau statudol hyn wedi'u hanelu at y rhai sy'n trefnu, cynnal a chymryd rhan mewn DHR. Mae hyn yn cynnwys Partneriaethau Diogelwch Cymunedol, Cadeirydd a Phanel y DHR, y Comisiynydd Cam-drin Domestig, Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd, sefydliadau sy'n gweithio gyda dioddefwyr, cyflawnwyr, gwasanaethau comisiynu (gan gynnwys yr heddlu, awdurdodau lleol, a'r GIG) a theulu, ffrindiau a chymuned y dioddefwr.

Mae'r canllawiau'n berthnasol i Gymru a Lloegr, i'r graddau y mae'n ymwneud â materion yng Nghymru sydd wedi'u cadw i Lywodraeth y DU - plismona yn bennaf, a chyfiawnder troseddol, sifil a theuluol. Yng Nghymru, mae wedi'i anelu at bobl sy'n arfer swyddogaethau cyhoeddus sy'n ymwneud â'r materion hyn a rhaid i awdurdodau datganoledig Cymru roi sylw i'r canllawiau hyn mewn perthynas â'r materion hyn.

Mae'n bwysig nodi bod Llywodraeth Cymru yng Nghymru wedi cyflwyno'r broses Adolygiad Diogelu Unedig Unedig, a gynhelir lle mae un neu fwy o feini prawf adolygu yn cael eu bodloni er mwyn osgoi'r angen i gynnal cyfres o adolygiadau lluosog mewn perthynas â'r un digwyddiad. I gael rhagor o wybodaeth am gynnal DHR yng Nghymru, cyfeiriwch at [Adran 1:3](#).

Dylai pob sefydliad yng Nghymru gyfeirio at ddeddfwriaeth berthnasol Cymru a'r canllawiau cysylltiedig mewn perthynas â materion datganoledig, megis [Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol \(Cymru\) 2015 \('Deddf 2015'\)](#) a'i chanllawiau cysylltiedig.

---

² Rydym yn cydnabod y gall DHR ddigwydd mewn rhai amgylchiadau tra bod achos y farwolaeth yn dal i fod yn 'hunanladdiad amheuol'. Fodd bynnag, at ddibenion y canllawiau statudol hyn, byddwn yn cyfeirio at bob hunanladdiad a amheuir ac a gadarnhawyd fel 'marw drwy hunanladdiad'.

Rydym yn disgwyl i'r rhai sy'n cyflawni swyddogaethau datganoledig a rhai nad ydynt wedi'u datganoli barhau i gydweithio i weithredu dibenion Deddf 2015 a Deddf 2021 lle bo'n berthnasol ac yn briodol.

I ddatblygu'r Canllawiau Statudol Adolygiad Dynladdiad Domestig hwn, ymgynghorwyd ag ystod o sefydliadau ac unigolion statudol, arbenigol a gwirfoddol ac rydym yn diolch iddynt am eu cyfraniadau.

Adran 1: Cyflwyniad i Adolygiadau Dynladdiad Domestig

1. Pwrpas DHR

1.1 Pwrpas DHR yw deall pa wersi y gellir eu dysgu o farwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig ac adnabod a gweithredu dysgu lleol a chenedlaethol i ddiogelu dioddefwyr cam-drin domestig yn well.

1.2 Nid yw DHRs yn ymchwiliadau i sut y bu farw'r dioddefwr neu i bwy sy'n euog; Mae hynny'n fater i grwneriaid a llysoedd troseddol, yn y drefn honno, ei benderfynu fel y bo'n briodol. Nid yw DHRs yn benodol yn rhan o unrhyw ymchwiliad neu broses ddisgyblu. Fodd bynnag, bydd cwest y crwner ac ymchwiliad yr heddlu o gymorth sylweddol gan y gall DHR adolygu'r rhain ac mewn rhai achosion nodi tystiolaeth o gam-drin domestig nad oedd wedi'i gydnabod mewn prosesau eraill.

1.3 **Dysgu lleol:** Dylai DHR sefydlu pa wersi sydd i'w dysgu o'r farwolaeth. Yn benodol, y ffordd y mae gweithwyr proffesiynol ac asiantaethau lleol yn gweithio – ac yn gweithio *gyda'i gilydd* – i nodi a diogelu dioddefwyr. Yn ogystal â gweithwyr proffesiynol, asiantaethau ac ymatebion amlasiantaethol, teuluoedd, ffrindiau, cymdogion a chydweithwyr yw'r rhai sy'n ymwneud ag ymateb cymunedol cydgysylltiedig, felly gellir defnyddio eu mewnwelediad i hysbysu'r DHR ac unrhyw ddysgu lleol. Mae ein cymunedau'n chwarae rhan allweddol ochr yn ochr â sefydliadau proffesiynol i nodi rhwystrau a wynebir wrth geisio cael gafael ar wasanaethau, bylchau mewn darpariaeth gwasanaethau lleol a phenderfynu sut y gellir mynd i'r afael â'r rhain gyda newidiadau i brosesau a systemau lleol. Dylai'r dysgu hwn lywio'r ymateb lleol i fynd i'r afael â cham-drin domestig.

1.4 **Dysgu cenedlaethol:** Er bod DHRs wedi'u gwreiddio yn yr ardal leol, mae'n debygol y bydd y broses yn nodi dysgiadau sy'n berthnasol yn genedlaethol. Pan nodir bylchau y mae angen mynd i'r afael â hwy ar lefel genedlaethol, dylid cyfeirio'r rhain at adran a chorff sefydliadol perthnasol y Llywodraeth (er enghraifft, GIG Lloegr a'r Coleg Plismona) gydag argymhelliad priodol.

1.5 **Er mwyn cyflawni ei bwrpas, rhaid i DHR ganolbwyntio ar y dioddefwr a'i gynnal mewn ffordd sy'n seiliedig ar drawma.** Dylai DHR anelu at weld bywyd trwy lygaid y dioddefwr a'u plant. Er mwyn cyflawni hyn, rhaid i'r Cadeirydd DHR weithio gyda'r bobl yr oedd y dioddefwr yn agos atynt, teulu, ffrindiau, cymdogion, aelodau o'r gymuned, cydweithwyr a gweithwyr proffesiynol. Bydd hyn yn helpu adolygwyr i ddeall realiti'r dioddefwr; Nodi unrhyw rwystrau a wynebodd y dioddefwr a dysgu pam nad oedd unrhyw ymyriadau yn gweithio i'w cadw'n fyw. Yr allwedd i DHR sy'n canolbwyntio ar ddiodeffwyr yw lleoli'r adolygiad yng nghartref, teulu a chymuned y dioddefwr. Er y dylai DHR barhau i fod yn canolbwyntio ar y dioddefwr, dylent ystyried ymgysylltu â

chyflawnwyr i helpu'r panel i ddeall yr ystod lawn o heriau sy'n wynebu'r dioddefwr, ac i nodi a oedd cyfleoedd i atal y tramgwyddwr rhag cymryd rhan mewn camdriniaeth.

2. Meini prawf a diffiniadau ar gyfer DHR

- 2.1 O dan adran 9(1) o [Ddeddf Trais Domestig, Trosedd a Dioddefwyr 2004](#), adolygiad o amgylchiadau marwolaeth yn y cartref yw adolygiad o'r amgylchiadau lle mae marwolaeth person 16 oed neu drosodd wedi, neu yr ymddengys ei fod wedi deillio o gam-drin domestig.³ Mae'n cael ei gynnal gyda'r bwriad o nodi'r gwersi sydd i'w dysgu o'r farwolaeth.
- 2.2 Pan fo'r diffiniad a nodir ym mharagraff 2.1 wedi'i fodloni, yna dylid cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig.

3. Cynnal DHR yng Nghymru: Yr Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR)

Beth yw Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR)?

- 3.1 Mae'r Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR) yn broses adolygu unigol sy'n ymgorffori'r holl adolygiadau dynladdiad yng Nghymru. Mae'n hanfodol bod sefydliadau ac asiantaethau sy'n gweithio yng Nghymru ac ar draws Cymru a Lloegr yn dilyn Canllawiau Statudol SUSR i gydweithio'n effeithiol â SUSRs. Mae hyn yn sicrhau bod gwersi perthnasol yn cael eu dysgu ar draws y strwythurau llywodraethu a bod newidiadau ac addasiadau gofynnol yn cael eu gwneud lle bo hynny'n briodol, yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.
- 3.2 Mae dull partneriaeth SUSR yn sail i'r gwaith arloesol ar lefelau strategol a gweithredol yng Nghymru. Mae'r dull gweithredu yn sicrhau bod partneriaid a sefydliadau yn cydweithio ar draws disgyblaethau a threfniadau partneriaeth yng Nghymru, i rannu dysgu ac atal niwed. Dylai sefydliadau fel Llywodraeth Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru, awdurdodau lleol, byrddau iechyd lleol, Gwasanaeth Carchardai a Phrawf Ei Mawrhydi, Plismona yng Nghymru (Prif Gwnstabiliaid a Chomisiynwyr Heddlu a Throseddu) a'r trydydd sector weithio gyda'i gilydd ar draws Partneriaethau Diogelwch Cymunedol, Byrddau Diogelu Rhanbarthol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i sicrhau bod dysgu (unigol a therapimatig) yn cael ei rannu'n effeithiol ac yn cael ei weithredu'n briodol, Amddiffyn pobl a chymunedau rhag niwed.
- 3.3 [Roedd Deddf Llywodraeth Cymru 1998](#) (GOWA 1998) yn darparu ar gyfer trosglwyddo swyddogaethau gweithredol o Weinidogion Llywodraeth y DU i Gynulliad Cenedlaethol Cymru (Senedd Cymru bellach). O dan [GOWA 2006](#), trosglwyddwyd y swyddogaethau hynny o Gynulliad Cenedlaethol Cymru i Weinidogion Cymru. Mae Gweinidogion Cymru bellach yn arfer y rhan fwyaf o'r pwerau deddfu gweithredol ac israddol mewn perthynas â llywodraeth leol, er gwaethaf a yw'r pwerau hynny yn cael eu rhoi gan Ddeddf Senedd Cymru neu Ddeddf gan Senedd y DU. Mae adran 108A o ac Atodlenni 7A a 7B o GoWA 2006 yn sefydlu sail cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd i wneud deddfwriaeth

³ Fel y'i diffinnir yn [Neddf Cam-drin Domestig 2021](#), mae ymddygiad yn "ymosodol" os yw'n cynnwys cam-drin corfforol neu rywiol, ymddygiad treisgar neu fygythiol, ymddygiad rheolaethol neu orfodol, cam-drin economaidd, cam-drin seicolegol, emosiynol neu arall.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

sylfaenol. Mae Atodlen 7A yn pennu'r meysydd polisi y gall y Senedd yn unig ddeddfu ynddynt. Mae unrhyw faes nad yw wedi'i restru yn Atodlen 7A o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad; Mae Atodlen 7B yn cynnwys cyfyngiadau cyffredinol ar y ffordd y gall y Senedd arfer ei gymhwysedd deddfwriaethol.

3.4 Mae gwasanaethau fel addysg, iechyd, tai, llywodraeth leol, lles cymdeithasol a thân ac achub o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru. Felly, rhaid i bob adolygiad a wneir yng Nghymru fod yn gydnaws â'r setliad datganoli a'r prosesau perthnasol a sefydlwyd yng Nghymru. Er mwyn sicrhau bod dysgu wedi'i wreiddio mewn polisïau a phrosesau, lle bo hynny'n bosibl, dylid gwneud Gweinidogion perthnasol Cymru yn ymwybodol o argymhellion adolygu sy'n rhan o'u portffolios polisi.

Diben trosfwaol Adolygiad Diogelu Unedig Sengl

3.5 Mae'r Adolygiad Diogelu Unedig Sengl yn ceisio datblygu un mecanwaith cymesur i gynnal adolygiad yn dilyn y digwyddiadau mwyaf difrifol yng Nghymru. Pan fodlonir un neu fwy o feini prawf adolygu, er mwyn osgoi dyblygu, bydd y broses Adolygu Diogelu Unedig Sengl yn osgoi'r angen i gynnal cyfres o adolygiadau lluosog ar ddiwyddiadau unigol. Mae'r rhain yn cynnwys Adolygiadau Dynladdiad Domestig, Adolygiadau Ymarfer Plant, Adolygiadau Ymarfer Oedolion, Adolygiadau Dynladdiad Iechyd Meddwl ac Adolygiadau Lladdiad Arfau Ymosodol.

3.6 Mae'r broses Adolygu Diogelu Unedig Sengl wedi'i chreu i:

- darparu un adolygiad yn hytrach nag adolygiadau lluosog mewn perthynas â digwyddiad(au);
- creu dull symlach ond dwys o ymdrin ag adolygiadau sy'n lleihau trawma i deuluoedd ac yn sicrhau bod y dioddefwr/teulu yr effeithir arnynt wrth wraidd y broses adolygu;
- cymryd agwedd "un gwasanaeth cyhoeddus" fel nad yw dioddefwyr a theuluoedd yn cael eu gadael i wneud synnwyr o waith gwahanol broffesiynau neu asiantaethau;
- dileu dyblygu ymdrech i sicrhau y defnydd mwyaf effeithlon o adnoddau a sicrhau'r gwerth gorau;
- llunio Adroddiad Adolygu sy'n canolbwyntio ar wella darpariaeth gwasanaethau gyda Chynllun Gweithredu clir a fydd yn cael ei ddefnyddio gan yr Hwb Cydgysylltu Adolygiad Diogelu Unedig Sengl, Byrddau Diogelu Rhanbarthol, Partneriaethau Diogelwch Cymunedol a grwpiau perthnasol eraill i sicrhau bod argymhellion yn cael eu gweithredu; a
- galluogi rhannu gwybodaeth, argymhellion a dysgu thematig i ddiogelu cenedlaethau'r dyfodol gan ddefnyddio ystorfa Diogelu Cymru i wella arferion ac atal niwed yn y dyfodol.

Beth mae hyn yn ei olygu i DHRs a wneir yng Nghymru?

3.7 Mae'r diffiniad a'r meini prawf ar gyfer DHRs yn cael eu hailadrodd yng Nghanllawiau Statudol SUSR. Felly, os yw'r digwyddiad yn bodloni'r meini prawf ar gyfer DHRs yng Nghymru, dylid cychwyn y broses SUSR. Dylid nodi bod rhai camau ychwanegol y mae angen eu cymryd i sicrhau bod gofynion deddfwriaethol DHR yn cael eu bodloni ar gyfer adolygiadau yng Nghymru. Mae'r rhain wedi'u nodi yn y broses SUSR ac maent yn cynnwys cyflwyno'r adolygiad terfynol i Banel Sicrhau Ansawdd y Swyddfa Gartref ac i Swyddfa'r Comisiynydd Cam-drin Domestig.

3.8 Bydd dolen i Ganllawiau Statudol yr Adolygiad Diogelu Unedig Sengl yn cael ei ddarparu unwaith y bydd ar gael.

DRAFFT

Mae Adran 1 Deddf Cam-drin Domestig 2021 yn diffinio cam-drin domestig fel:

- (2) Ymddygiad person ("A") tuag at berson arall ("B") yw "cam-drin domestig" os—
- (a) Mae A a B yr un yn 16 oed neu'n hŷn ac wedi'u cysylltu'n bersonol â'i gilydd, a
  - (b) bod yr ymddygiad yn ymosodol.
- (3) Mae ymddygiad yn "ymosodol" os yw'n cynnwys unrhyw un o'r canlynol—
- (a) camdriniaeth gorfforol neu rywiol;
  - (b) ymddygiad treisgar neu fygythiol;
  - (c) ymddygiad rheolaethol neu orfodaeth;
  - (d) cam-drin economaidd (gweler is-adran (4));
  - (e) cam-drin seicolegol, emosiynol neu arall;
- ac nid oes ots a yw'r ymddygiad yn cynnwys un digwyddiad neu gwrs ymddygiad.
- (4) "Cam-drin economaidd" yw unrhyw ymddygiad sy'n cael effaith andwyol sylweddol ar allu B i—
- (a) caffael, defnyddio neu gynnal arian neu eiddo arall, neu
  - (b) cael nwyddau neu wasanaethau.
- (5) At ddibenion y Ddeddf hon, gall ymddygiad A fod yn ymddygiad "tuag at" B er gwaethaf y ffaith ei fod yn cynnwys ymddygiad a gyfeirir at berson arall (er enghraifft, plentyn B).
- (6) Mae cyfeiriadau yn y Ddeddf hon at fod yn ymosodol tuag at berson arall i'w darllen yn unol â'r adran hon.
- (7) Am ystyr "cysylltiad personol", gweler adran 2.

Mae Adran 2 Deddf Cam-drin Domestig 2021 yn diffinio "cysylltiad personol" fel:

- (1) At ddibenion y Ddeddf hon, mae dau berson "wedi'u cysylltu'n bersonol" â'i gilydd os yw unrhyw un o'r canlynol yn berthnasol—
- (a) eu bod yn, neu wedi bod, yn briod â'i gilydd;
  - (b) eu bod yn bartneriaid sifil i'w gilydd neu wedi bod;
  - (c) os ydynt wedi cytuno i briodi ei gilydd (pa un a yw'r cytundeb wedi ei derfynu ai peidio);
  - (d) os ydynt wedi ymrwymo i gytundeb partneriaeth sifil (pa un a yw'r cytundeb wedi'i derfynu ai peidio);
  - (e) eu bod, neu wedi bod, mewn perthynas bersonol agos â'i gilydd;
  - (f) bod gan bob un ohonynt, neu y bu amser pan oedd gan bob un ohonynt berthynas rhieni mewn perthynas â'r un plentyn (gweler is-adran (2));
  - (g) eu bod yn berthnasau.
- (2) At ddibenion is-adran (1)(f) mae gan berson berthynas rhiant mewn perthynas â phlentyn os—
- (a) os yw'r person yn rhiant i'r plentyn, neu
  - (b) bod gan y person gyfrifoldeb rhiant dros y plentyn.
- (3) Yn yr adran hon—
- ystyr "plentyn" yw person o dan 18 oed;
- mae i "cytundeb partneriaeth sifil" yr ystyr a roddir yn adran 73 o Ddeddf Partneriaeth Sifil 2004;
- mae i "cyfrifoldeb rhiant" yr un ystyr ag yn Neddf Plant 1989 (gweler adran 3 o'r Ddeddf honno);
- mae i "perthynas" yr ystyr a roddir gan adran 63(1) o Ddeddf Cyfraith Teulu 1996.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

3.9 Pan fydd dioddefwr cam-drin domestig yn marw drwy hunanladdiad, o esgeulustod neu mewn amgylchiadau anesboniadwy, rhaid ystyried DHR. Oherwydd y nifer bosibl o achosion a fydd yn bodloni'r meini prawf hyn, nid ydym yn rhagweld y bydd yn bosibl i bob achos symud ymlaen i DHR. Fodd bynnag, bydd yr Adolygiad Cwmpasu cychwynnol yn sicrhau bod dysgu'n cael ei gymryd o bob achos. Am fwy o wybodaeth am Adolygiadau Cwmpasu, gweler [Adran 2:4](#).

3.10 Ffactorau i'w hystyried wrth gomisiynu DHR:

- i. Nifer o achosion o gam-drin domestig a adroddwyd i'r heddlu a/neu asiantaethau eraill a/neu sefydliadau arbenigol (e.e. meddyg teulu, elusennau cam-drin domestig, ysgol)
- ii. Nodi'n gynnar o ddysgu pwysig posibl, er nghraifft:
  - tystiolaeth adroddedig neu anecdotaidd gan deulu a ffrindiau o ymddygiad rheolaethol neu orfodol;
  - nid oedd gan y dioddefwr hawl i arian cyhoeddus nac roedd ar fisa ysbeidiol;
  - bod y dioddefwr yn cael ei reoli gan, neu y dylid bod wedi cyfeirio ato, Cynhadledd Asesu Risg Amlasiantaethol (MARAC) neu fforwm amlasiantaeth arall;
  - nad oedd gan y dioddefwr unrhyw gysylltiad blaenorol ag unrhyw asiantaethau perthnasol;
  - neu fod gan y dioddefwr sawl anfantais (mae sawl anfantais yn cyfeirio at y bobl hynny sy'n wynebu anghydraddoldebau lluosog a chroestoriadol gan gynnwys nodweddion gwarchoddedig⁴, profiad o droseddau sy'n dod o dan faner trais yn erbyn menywod a merched (VAWG), defnyddio sylweddau, afiechyd meddwl, anableddau, digartrefedd, bod yn rhan o'r system cyfiawnder troseddol a symud plant a bod ofn symud plant).

3.11 Nid yw DHR yn ymchwiliad troseddol. Felly, nid oes disgwyl y bydd yn ceisio profi bod marwolaeth dioddefwr cam-drin domestig yn uniongyrchol o ganlyniad i gam-drin domestig. Fodd bynnag, dylai'r DHR dynnu sylw at y dysgu y gellir ei gymryd o'r camau a gymerwyd (neu na chânt eu cymryd) gan y rhai a allai ac/neu a ddylai fod wedi trin unrhyw gam-drin domestig posibl sy'n bresennol fel risg i'w reoli.

3.12 Mae angen i DHR sefydlu dioddefwr a chyflawnwr(au) cam-drin domestig. Felly, mae angen i'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol (CSP) fod yn hyderus y gellir comisiynu adolygiad ar y sail honno. Fodd bynnag, gan nad yw DHR yn ymchwiliad troseddol, os na chaiff cyflawnwr ei adnabod gan asiantaethau gorfodi'r gyfraith, nid cyfrifoldeb yr adolygiad yw gwneud hynny ac ni ddylai atal y DHR rhag symud ymlaen..

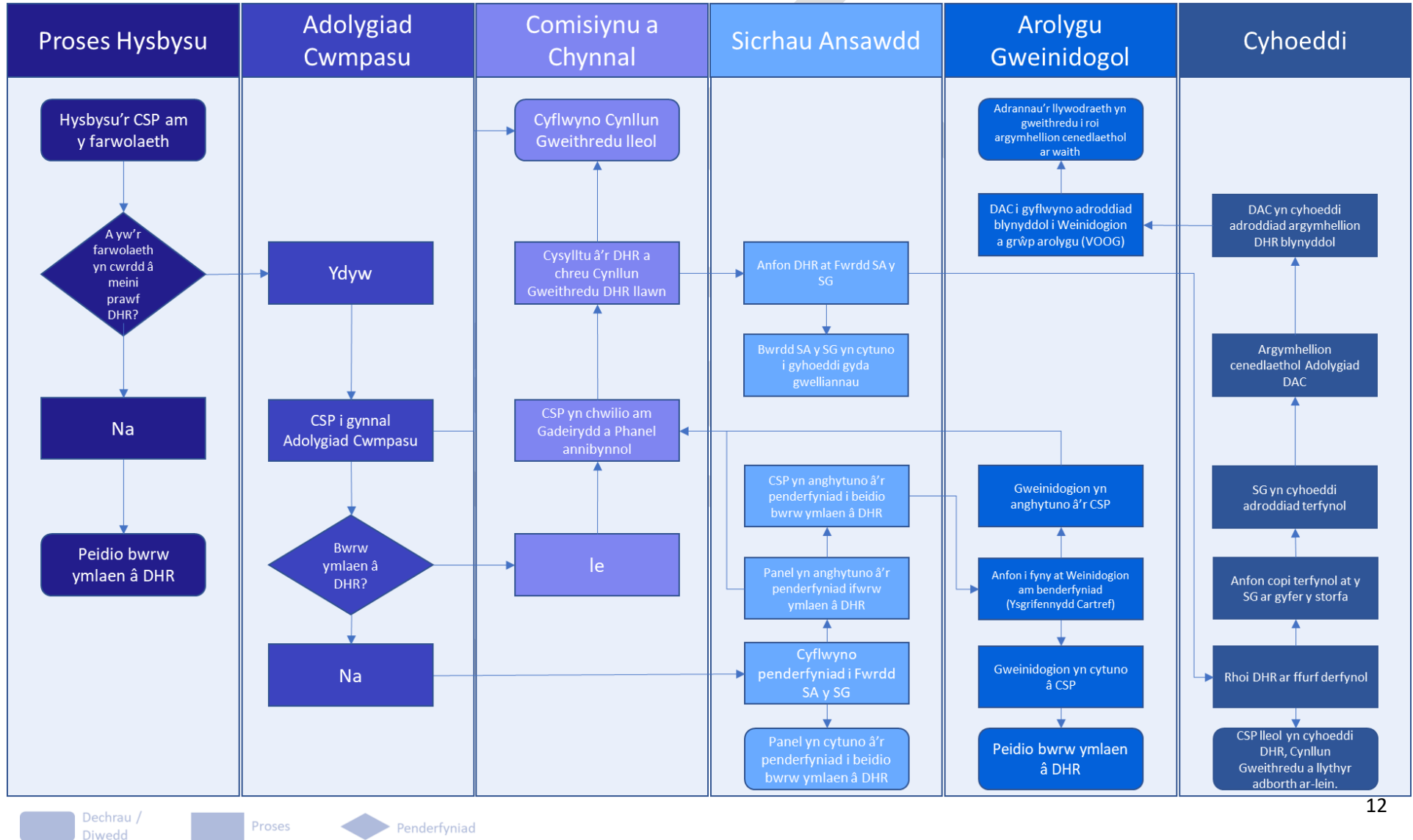
---

⁴ Amlinellwyd ym [Mhennod 1: Adran 4 Deddf Cydraddoldeb \(2010\)](#), mae nodweddion gwarchoddedig yn cynnwys: oedran, anabledd, aillbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd neu gred, rhyw a chyfeiriadedd rhywiol.

Adran 2: Cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig

Ffigur 1: Map proses Adolygiad Dynladdiad Domestig

I gael rhagor o wybodaeth am gynlluniau gweithredu Adolygiad Dynladdiad Domestig, creu argymhellion a strwythurau trosolwg gweithredu, gweler [Ffigur 3](#).

4 Hysbysiad o farwolaeth i'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol

- 4.1 Dylai'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol (CSP) gael ei hysbysu o farwolaeth sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig gan yr heddlu ardal leol. Fel y nodwyd yn adran 9(3) o [Ddeddf Trais Domestig, Trosedd a Dioddefwyr 2004](#), rhaid i unrhyw berson neu gorff y mae'n ofynnol iddo sefydlu neu gymryd rhan mewn DHR roi sylw i unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan yr Ysgrifennydd Gwladol ynghylch sefydlu ac ymddygiad DHRs.
- 4.2 Er bod heddlu'r ardal leol yn gwneud hysbysiadau fel arfer, os yw personau, cyrff, ffrindiau neu aelodau o deulu unigolyn perthnasol, yn dod yn ymwybodol o amgylchiadau cymwys marwolaeth, neu os ydynt yn dod yn ymwybodol o ffeithiau o'r fath sy'n ei gwneud yn debygol bod yr amodau yn adran 9 o Ddeddf 2004 wedi eu bodloni mewn perthynas â marwolaeth, gellir gwneud hysbysiad i'r CSP lleol yn uniongyrchol.
- 4.3 Dylid gwneud ymdrechion i gysylltu â'r CSP trwy e-bost neu yn ysgrifenedig, felly mae gwybodaeth yn cael ei dyddio a'i dogfennu. Efallai y bydd ffrind neu aelod o'r teulu yn ei chael hi'n ddefnyddiol cysylltu ag asiantaeth statudol neu wasanaeth cymorth arbenigol a gafodd gysyllt â'r unigolyn a fu farw i gael cymorth wrth gysylltu â'r CSP.

5 Proses Adolygu Cwmpasu

- 5.1 Rhaid i CSP gynnal Adolygiad Cwmpasu ar gyfer pob digwyddiad angheuol sy'n bodloni'r meini prawf ar gyfer DHR o fewn pedair wythnos o hysbysiad. Gall yr Adolygiad Cwmpasu fod yn ymarfer desg neu gall y CSP ddewis ymgynnull panel neu ddefnyddio strwythurau gwneud penderfyniadau sy'n bodoli eisoes. Pwrpas y broses Adolygu Cwmpasu yw:
  - asesu a oes angen DHR llawn (Ni ddylai Adolygiadau Cwmpasu ddisodli'r broses DHR);
  - gweithredu fel offeryn cwmpasu i bennu cymesuredd yr adolygiad sydd ei angen;
  - penderfynu ai DHR yw'r math mwyaf priodol o adolygu ([gweler adran 8 ar adolygiadau cyfochrog am ragor o wybodaeth](#)); a
  - sicrhau bod dysgu cynnar o'r farwolaeth yn cael eu cofnodi a'u gweithredu'n gyflym.
- 5.2 Dylai'r CSP hysbysu'r teulu o'r dioddefwr bod Adolygiad Cwmpasu yn cael ei gynnal. Dylid esbonio'r broses a dylid gofyn am eu barn ynghylch a ydynt yn credu y dylid comisiynu DHR. Rhaid rheoli'r ymgysylltiad hwn mewn modd sensitif a rhaid cynnig eiriolaeth arbenigol annibynnol i'r teulu cyn gynted â phosibl.
- 5.3 Gall y broses Adolygu Cwmpasu gefnogi'r CSP i benderfynu a yw marwolaeth yn disgyn o ran cwmpas adolygiadau lluosog. Mae mwy o fanylion am gynnal ymchwiliadau cyfochrog i'w gweld yn [Adran 2:7](#). Gall y broses Adolygu Cwmpasu hefyd helpu i ganfod a oes unrhyw achos troseddol parhaus y bydd angen i'r Cadeirydd DHR fod yn ymwybodol ohonynt. Mae rhagor o wybodaeth am reoli DHRs yn yr achosion hyn i'w gweld yn [Adran 7](#).

5a. Cynnal y Broses Adolygu Cwmpasu

5.4 Gellir dod o hyd i'r templed Adolygu Cwmpasu yn [Atodiad C](#). Rhaid i Adolygiad Cwmpasu gynnwys:

- crynodeb byr o ddigwyddiadau a arweiniodd at farwolaeth a chrynodeb byr o ryngweithio asiantaeth (os o gwbl) gyda'r dioddefwr a'r cyflawnwr;
- dysgu a themâu allweddol sy'n dod i'r amlwg;
- cynllun gweithredu;
- a fydd DHR yn cael ei gomisiynu a rhesymeg i gefnogi penderfyniadau i beidio â chomisiynu DHR; a
- p'un a fydd DHR yn cael ei gomisiynu ond rhaid ei oedi oherwydd achosion troseddol parhaus. Gweler [Adran 9](#) am fwy o wybodaeth.

5.5 Yn dilyn Adolygiad Cwmpasu, mae'r CSP yn gyfrifol am benderfynu a ddylid bwrw ymlaen ag Adolygiad DHR. Dylid mynd i'r afael ag unrhyw ganfyddiadau cynnar, themâu sy'n dod i'r amlwg neu gynlluniau gweithredu yn y DHR dilynol. Yna rhaid anfon yr Adolygiad Cwmpasu, gan gynnwys pan fydd penderfyniad i beidio â bwrw ymlaen ag DHR.:

- tîm DHR y Swyddfa Gartref ar DHREnquiries@homeoffice.gov.uk;
- y Comisiynydd Cam-drin Domestig ar DHR@domesticabusecommissioner.independent.gov.uk; a
- Y Comisiynydd Heddlu a Throseddu Lleol.

5b. Penderfyniadau i beidio â chynnal DHR

5.6 Pan fydd y CSP yn penderfynu peidio â bwrw ymlaen â DHR, bydd Bwrdd Sicrwydd Ansawdd annibynnol y Swyddfa Gartref (QA)⁵ yn adolygu Adolygiadau Cwmpasu lle mae'r CSP wedi penderfynu peidio â chynnal DHR. Bydd y CSP yn cael ei hysbysu o fewn pedair wythnos os yw'r Bwrdd QA yn cytuno â'r penderfyniad neu os ydynt yn argymhell cynnal DHR.

5.7 Os yw'r CSP yn anghytuno ag argymhelliad y Bwrdd QA i gynnal DHR, bydd y penderfyniad yn cael ei gyfeirio i'r Ysgrifennydd Cartref a fydd yn gwneud y penderfyniad terfynol. Mae gan yr Ysgrifennydd Cartref y pŵer i gyfarwyddo CSP i ymgymryd â DHR lle bo'n briodol.

6 Cydlynu Adolygiad Dynladdiad Domestig ar y lefel leol

6.1 Unwaith y bydd Adolygiad Cwmpasu wedi'i gwblhau a'r penderfyniad i fwrw ymlaen ag DHR wedi'i wneud, dylai'r CSP gomisiynu DHR yn ffurfiol..

---

⁵ I'w gyfeirio ato fel 'Bwrdd y QA' o'r pwynt hwn ymlaen.

6a. Cynnull Panel DHR

6.2 Pan wneir penderfyniad i wneud DHR, rhaid i'r CSP sefydlu Panel DHR lleol. Rhaid i'r Panel ddod ag arbenigedd perthnasol i'r amlwg a sicrhau bod deinameg ac amgylchiadau'r farwolaeth yn cael eu gweld trwy lensys lluosog a pherthnasol, megis gwasanaethau gwirfoddol proffesiynol ac arbenigol, teulu a ffrindiau, timau ymateb brys a'r dioddefwr.

6.3 Mae'n rhaid i'r Panel AAD gynnwys unigolion o'r asiantaethau statudol a restrir o dan adran 9(4) o [Ddeddf Trais Domestig, Trosedd a Dioddefwyr 2004](#). Rhaid iddo hefyd gynnwys cynrychiolaeth o'r sector arbenigol VAWG cenedlaethol neu leol⁶⁷, a lle bo hynny'n briodol cynrychiolwyr arbenigol ar grwpiau ymylol a fydd â gwybodaeth am deinameg cam-drin domestig, sut mae'n amlygu a chynrychioli safbwynt y dioddefwr a/neu, lle bo'n briodol, y tramgwyddwr.

6.4 Rhaid i aelodau'r panel fod yn annibynnol ar unrhyw reolaeth llinell o staff sy'n ymwneud â'r achos. Rhaid iddynt hefyd fod yn ddigon uchel i fod â'r awdurdod i ymrwmo i benderfyniadau a wneir ar ran eu hasiantaeth yn ystod cyfarfod panel a dangos sut y byddant yn sicrhau bod dysgu'n rhan annatod o'u sefydliad..

6.5 Disgwyliadau ymgysylltu â'r Panel trwy'r DHR:

- Dylai aelodau'r panel allu mynychu cyfarfodydd DHR yn gyson.
- Yn ogystal â chyfarfodydd rheolaidd, rhaid i'r Panel gynnal cyfarfod cychwynnol i gytuno ar gwmpas a chylch gorchwyl y DHR, cyfarfod ar [Adolygiadau Rheoli Unigol](#) a chyfarfod terfynol i drafod drafft terfynol y DHR. Rydym yn annog y Panel i gwrdd bob chwarter i dderbyn diweddariadau gan Gadeirydd y DHR a darparu adborth a her adeiladol trwy gydol y broses.
- Dylai'r Panel ystyried eu hunain fel cyd-gynhyrchwyr y DHR. O'r herwydd, dylent geisio cymryd rhan yn y broses o greu'r Cylch Gorchwyl graffu ar wybodaeth sy'n cael ei chasglu i nodi dysgiadau a chymryd rhan mewn datblygu'r DHR terfynol.
- Dylai aelodau Panel DHR ddefnyddio eu harbenigedd i ystyried a herio'r Cadeirydd DHR a'r canfyddiadau interim yn adeiladol i sicrhau ei fod yn ystyried yr holl faterion perthnasol yn gynhwysfawr. Anogir y ddadl fodd bynnag, rhaid i'r aelodau a'r Cadeirydd DHR ddatrys unrhyw anghytundebau rhwng aelodau'r Panel DHR. Os na ellir eu datrys, bydd angen i'r DHR gofnodi'r meysydd anghytundeb a'r camau a gymerwyd tuag at ddatrasiad. Ni fydd y Swyddfa Gartref yn cyflafareddu pan fydd anghytundeb ymhlith aelodau'r Panel.
  - The CSP must have local governance structures in place to monitor the implementation of the DHR's action plan. The CSP should ensure the DHR Panel are aware of these and their responsibilities within them.

⁶ Wrth gyfeirio at y sector arbenigol VAWG, mae hyn yn cynnwys sefydliadau sy'n cefnogi dioddefwyr gwrywaidd y troseddau hyn hefyd.

⁷ Swyddfa Gartref. [Datganiad cenedlaethol o ddisgwyliadau trais yn erbyn menywod a merched](#): 2022

6b. Penodi Cadeirydd ar gyfer DHR

- 6.6 Mae'r CSP yn gyfrifol am benodi Cadeirydd annibynnol o'r Panel DHR lleol. Er mwyn sicrhau annibyniaeth, rhaid i'r CSP adolygu a yw'n cadeirio dro ar ôl tro o fewn yr un ardal, p'un a oes ganddynt gysylltiadau ag unrhyw aelodau panel neu sefydliadau a gynrychiolir, personol neu broffesiynol. Ni ddylid cysylltu'r Cadeirydd DHR yn uniongyrchol ag unrhyw asiantaethau sy'n ymwneud â'r DHR neu'r CSP. Os oedd Cadeirydd DHR yn flaenorol yn aelod o un o'r asiantaethau sy'n gysylltiedig â'r DHR neu'r CSP neu ardal gyfagos, dylid ei gwneud yn glir faint o amser sydd wedi mynd heibio ers iddynt adael yr asiantaeth honno. Dylid cynnwys 'datganiad annibyniaeth' fel atodiad i'r DHR, gan nodi hanes gyrfu, annibyniaeth y Cadeirydd ac unrhyw wrthdaro buddiannau. Rhaid i'r Cadeirydd fod wedi cwblhau hyfforddiant Cadeirydd DHR y Swyddfa Gartref.⁸
- 6.7 Mae'r Cadeirydd DHR yn gyfrifol am reoli'r broses DHR a sicrhau bod pob llwybr a allai ddarparu dysgu i atal marwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig yn y dyfodol yn cael eu harchwilio.
- 6.8 Mae Cadeirydd DHR hefyd yn gyfrifol am gynhyrchu, sicrhau ansawdd a chydymffurfiaeth y DHR terfynol, yn seiliedig ar dystiolaeth bod Panel DHR yn penderfynu sy'n berthnasol. Mae'n ofynnol i'r Cadeirydd ddefnyddio'r templed DHR a ddarperir yn [Atodiad A](#). Dylid anfon fersiwn derfynol o'r DHR a'r DHR Schema cysylltiedig i'r CSP am gymeradwyaeth llywodraethu lleol ac yna ei hanfon i'r Swyddfa Gartref. Mae copi o'r Ffurflen Dal Data DHR wedi'i chynnwys fel [Atodiad G](#).
- 6.9 Rhaid i unrhyw unigolyn y mae'r CSP yn ceisio ei benodi fel Cadeirydd DHR fod wedi cwblhau hyfforddiant Cadeirydd DHR y Swyddfa Gartref. Pwrpas hyn yw sicrhau y gall Cadeiryddion DHR gynnal DHR yn effeithiol, nodi'n llwyddiannus yr holl ddysgu perthnasol a datblygu argymhellion a fydd yn gwella diogelwch dioddefwyr cam-drin domestig ac atal marwolaethau pellach..
- 6.10 Dylai CSPs ystyried sgiliau ac arbenigedd unrhyw unigolion y maent yn dymuno eu penodi fel Cadeirydd DHR. Ochr yn ochr â chwblhau hyfforddiant Cadeirydd y Swyddfa Gartref, dylai'r CSP fod yn hyderus bod gan Gadeirydd y DHR y canlynol:
- gwybodaeth arbenigol am bolisi cam-drin domestig, gan gynnwys ymchwil, canllawiau a deddfwriaeth sy'n ymwneud ag oedolion a phlant, gan gynnwys, er enghraifft, [Deddf Cam-drin Domestig 2021](#), [Deddf Cam-drin Domestig Canllawiau Statudol \(2022\)](#), [Fframwaith Canllawiau Statudol Ymddygiad Rheolaethol neu Gorfodol \(2023\)](#), [Deddf Troseddau Difrifol 2015](#), [Deddf Plant 2004](#), [Deddf Gofal 2014 a'r Ddeddf Gofal 2014](#) a [Deddf Cydraddoldeb 2010](#);
  - dealltwriaeth a phrofiad mewn arferion sy'n seiliedig ar drawma;
  - dealltwriaeth glir o natur cyfrinachedd;
  - dealltwriaeth o brofiadau ac anghenion personol pob unigolyn a'i effaith ar brofiadau a rhyngweithio unigolyn ag asiantaethau; dealltwriaeth o rôl a chyd-destun y prif asiantaethau sy'n debygol o fod yn rhan o DHR;

⁸ Bydd rhagor o wybodaeth am hyfforddiant Cadeirydd DHR yn cael ei ddarparu yn nes ymlaen.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- Profiad o reoli nifer o randdeiliaid;
- y gallu i dynnu sawl llinyn o wybodaeth gymhleth at ei gilydd a chynhyrchu asesiad strategol;
- Sgiliau cyfathrebu ysgrifenedig a llafar da;
- dealltwriaeth o fframweithiau adolygu statudol ehangach fel adolygiadau plant neu oedolion; a
- Mae profiad o gefnogi dioddefwyr cam-drin domestig neu brofiad rheng flaen yn y sector cam-drin domestig yn ffafriol er nad yw'n hanfodol.

7 Cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig

7.1 Mewn ymgynghoriad â'r Panel DHR, dylai'r Cadeirydd DHR bennu cwmpas y DHR a chreu Cylch Gorchwyl . Dylai'r Cylch Gorchwyl gael ei ddrafftio gan Gadeirydd DHR a rhaid ei rannu gyda'r Panel DHR ar gyfer sylwadau a chytundeb. Yn ogystal, dylid rhannu'r Cylch Gorchwyl gyda theulu a ffrindiau os ydynt yn cymryd rhan yn y DHR. Efallai y bydd angen ailedrych ar y rhain wrth i'r DHR fynd yn ei flaen ac wrth i wybodaeth newydd ddod i'r amlwg. Bydd angen i unrhyw ailystyriaeth neu newidiadau i'r dogfennau hyn gael eu cytuno gan y Panel DHR.

7.2 Os rhagwelir y bydd DHR yn rhedeg ochr yn ochr ag ymchwiliad troseddol neu erlyniad, dylai'r Cadeirydd DHR hysbysu'r heddlu. Bydd hyn yn rhoi cyfle i'r heddlu fynegi eu barn a'u mewnbwn i'r Cylch Gorchwyl DHR cyn iddynt gael eu cwblhau.

7a. Cwmpas y DHR a'r Cylch Gorchwyl

7.3 Mae rhestr nad yw'n gynhwysfawr o ffactorau y dylai'r Cadeirydd DHR eu hystyried wrth ddatblygu cwmpas y DHR yn cynnwys:

7.3.1 Y **cyfnodau amser** sy'n cael eu hadolygu ym mywydau'r dioddefwyr a'r cyflawnwyr. Er efallai na fydd yn bosibl penderfynu ar bwynt torri i ffwrdd o ran pa mor bell yn ôl y dylai'r DHR fynd, dylid gwneud ymdrechion i ddysgu am eu hanes i helpu i ddeall yn well y digwyddiadau sy'n arwain at y farwolaeth.

7.3.2 Dylid gofyn i'r **asiantaethau** a oedd wedi bod yn ymwneud â'r dioddefwr neu'r cyflawnwyr gyfrannu [Adolygiad Rheoli Unigol](#) (IMR). Dylai Cadeirydd y DHR hefyd ystyried cysylltu ag asiantaethau sydd heb ddod i gysylltiad â'r dioddefwr neu'r cyflawnwr, ond y gellid bod wedi disgwyl iddynt wneud hynny. Gallai hyn gefnogi datblygiad dysgu sy'n gwella dealltwriaeth o pam na wnaed cyswllt.

7.3.3 Penderfyniad a oedd y dioddefwr neu'r cyflawnwr yn destun **Cynhadledd Asesu Risg Amlasiantaeth (MARAC)** neu **Drefniadau Diogelu'r Cyhoedd Amlasiantaethol (MAPPA)** neu drefniadau eraill. Dylai Cadeirydd y DHR geisio gofyn am gofnodion neu Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth o'r cyfarfodydd hyn.

7.3.4 Dylai'r **telerau ymgysylltu** ag aelodau o'r teulu, ffrindiau a rhwydweithiau cymorth eraill (er enghraifft, cyd-weithwyr a chyflogwyr, cymdogion ac ati); a lle bo'n briodol, dylai'r cyflawnwr, gael eu hegluro gan Gadeirydd y DHR. Dylid ystyried sut y bydd aelodau'r teulu, ffrindiau a rhwydweithiau cymorth y dioddefwr yn cael eu cynnwys

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

a'u diweddarau a sut y gellir defnyddio gwasanaethau eiriolwr annibynnol. Dylid egluro trefniadau ar gyfer rhoi adborth a rhannu cynnwys y DHR gydag aelodau'r teulu/perthynas agosaf cyn ei gyhoeddi hefyd.

- 7.3.5 Ystyried gan Gadeirydd DHR sut y dylid rheoli **unrhyw sylw ac ymgysylltiad cyhoeddus a chyfryngau** cyn, yn ystod ac ar ôl y DHR, a gweithio gyda'r CSP sy'n gyfrifol am hyn.
- 7.3.6 Dylid archwilio ystyriaethau penodol ynghylch **materion cydraddoldeb ac amrywiaeth** sy'n ymwneud â'r dioddefwr a'r cyflawnwr, gan gynnwys: oedran, anabledd (gan gynnwys anabledau dysgu), ailbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd a chred, rhyw a chyfeiriadedd rhywiol. Mae rhagor o wybodaeth am amrywiaeth a chynhwysiant ar gael yn [Adran 2:11](#).
- 7.3.7 Ystyried **adolygiadau eraill** sy'n digwydd yn yr achos, gan gynnwys penderfyniadau i gynnal adolygiadau ar y cyd neu gyfochrog. Dylai'r Cylch Gorchwyl sicrhau bod gofynion allweddol y ddwy broses yn cael eu nodi a'u bodloni'n glir. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn [Adran 8](#).
- 7.3.8 Sefydlu a fu **DHRs eraill yn yr un ardal awdurdod lleol**. Os felly, ystyriwch a oes argymhellion perthnasol i'w hystyried ochr yn ochr â dysgu'r DHR presennol.
- 7.4 Mae'n hanfodol bod rheolaeth dros unrhyw wybodaeth sy'n cael ei rhannu, er mwyn sicrhau nad yw gwybodaeth yn peryglu neu'n tanseilio'r ymchwiliad troseddol neu achosion cyfiawnder troseddol eraill sy'n rhedeg ochr yn ochr â'r DHR. Efallai y bydd angen aros am ddatrys ymchwiliadau troseddol ac achosion cyn i rai manylion gael eu rhannu ag aelodau Panel DHR neu eu cynnwys yn y DHR. Dylid cydbwysu hyn yn erbyn y manteision o ddysgu sy'n cael eu nodi mewn modd amserol a chamau gweithredu a gymerir, a allai helpu unigolion i osgoi dod yn ddioddefwyr neu'n gyflawnwyr dynladdiad yn y dyfodol. Mae rhagor o wybodaeth am gynnal DHR ochr yn ochr ag ymchwiliad troseddol i'w gweld yn [Adran 2:8](#).
- 7.5 Dylai Cadeirydd y DHR gytuno â'r CSP unrhyw gynlluniau ar gyfer sesiynau briffio neu ddigwyddiadau dysgu ar gyfer partneriaid adolygu perthnasol a chyrrff priodol i sefydlu pa wersi sydd i'w dysgu o'r digwyddiad. Gellir dosbarthu'r dysgu hefyd i bartneriaid perthnasol.

7b. Tystiolaeth ac ymchwil ychwanegol

- 7.6 Ar hyn o bryd, rhaid i Gadeirydd y DHR ystyried pa dystiolaeth, gwybodaeth neu ymchwil ychwanegol y byddai'r DHR yn elwa ohono. Dylai unrhyw ganfyddiadau, dadansoddiad neu argymhellion gan y DHR fod yn seiliedig ar dystiolaeth. Felly, o leiaf dylid cynnwys y canlynol:
- 7.6.1 **Adolygiadau Rheoli Unigol (IMR):**
- Dylai IMRs ganiatáu i asiantaethau edrych yn agored ac yn feirniadol ar arferion unigol a sefydliadol a'r cyd-destun yr oedd gweithwyr proffesiynol yn gweithio ynddo (diwylliant, arweinyddiaeth, goruchwyliaeth, hyfforddiant, ac ati), i weld a yw'r

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

farwolaeth yn dangos bod bylchau yn bodoli, neu fod angen newid neu wella ymarfer i gefnogi gweithwyr proffesiynol i gyflawni eu gwaith i'r safonau uchaf;

- nodi rhyngweithio â'r dioddefwr a/neu'r troseddwr;
- nodi sut a phryd y bydd y newidiadau neu'r gwelliannau hynny i ymarfer yn cael eu gweithredu;
- nodi enghreifftiau o arfer da o fewn asiantaethau;
- a disgwylir i'r Cadeirydd DHR wahodd awduron IMR i gyflwyno a thrafod drafftiau yn ystod cyfarfodydd Panel DHR. Mae'r templed ar gyfer IMR wedi'i gynnwys fel [Atodiad D](#).

7.6.2 **Cyfweliadau gyda theulu, ffrindiau a chymunedau** i sicrhau bod y DHR yn cyflwyno darlun cynhwysfawr o'r dioddefwr a'u bywyd. Gall y rhain:

- fod yn gyfweliadau gyda theulu a ffrindiau'r dioddefwr;
- fod yn gyfweliadau â theulu a ffrindiau'r troseddwr;
- ystyried cysylltu â chyflogwyr y dioddefwr a'r troseddwr lle bo hynny'n berthnasol.

7.6.3 **Ymchwil eilaidd a thystiolaeth** i gefnogi canfyddiadau ac argymhellion. Pan ddefnyddir ymchwil, rhaid i Gadeirydd DHR sicrhau ei fod yn berthnasol i'r achos. Gall hyn gynnwys:

- camau gweithredu sydd eisoes wedi'u cymryd;
- camau a nodwyd yn yr Adolygiad Cwmpasu;
- cyfeiriad at DHR blaenorol yn yr ardal leol;
- cyflwyniadau neu adroddiadau ar asesiadau strategol presennol gan asiantaethau, y CSP neu gyrff perthnasol eraill ynghylch eu hymateb i gam-drin domestig;
- a chyhoeddi ymchwil.

8 Llunio'r Adolygiad Dynladdiad Domestig

8.1 Mae dadansoddi gwybodaeth yn elfen hanfodol o'r DHR. Rhaid i Gadeirydd a phanel y DHR archwilio'r dystiolaeth a ddarparwyd ac archwilio sut a pham y digwyddodd y farwolaeth. Rhaid i'r dadansoddiad ystyried a allai penderfyniadau neu gamau gwahanol fod wedi arwain at gwrs gwahanol o ddigwyddiadau. Mae hefyd yn gyfle i dynnu sylw at ble mae arfer da yn digwydd.

8.2 Unwaith y bydd y Cylch Gorchwyl wedi'i gwblhau, mae'r dystiolaeth wedi cael ei hystyried a'i chytuno gan y Panel DHR, ac mae'r panel wedi ymgysylltu â theulu a ffrindiau, dylai'r Cadeirydd DHR ddrafftio'r DHR gan ddefnyddio'r templed DHR a gynhwysir fel [Atodiad A](#). Mae rhestr anghyflawn o eitemau i'w hystyried wrth ddrafftio'r DHR wedi'u hamlinellu isod:

8.2.1 Adolygu'r holl wybodaeth a gasglwyd yn ystod yr Adolygiad Cwmpasu, IMRs a gyflwynwyd gan asiantaethau a chyfweliadau, ac yn crynhoi'r wybodaeth mewn cronoleg gyfun yn arwain at y digwyddiad.

8.2.2 Dadansoddi'r wybodaeth a gasglwyd i nodi dysgu ac argymhellion allweddol. Efallai y bydd angen blaenoriaethu pa faterion yw'r pwysicaf i fynd i'r afael â nhw wrth nodi'r hyn a ddysgwyd o'r digwyddiad..

8.2.3 Sicrhau bod casglu data o'r holl ffynonellau perthnasol yn cael eu dogfennu i alluogi'r DHR Schema i gael ei boblogi. Dylid anfon y ddogfen ochr yn ochr â'r DHR terfynol i'r

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Swyddfa Gartref ar ôl ei chwblhau. Mae templed ar gyfer y Schema wedi'i gynnwys fel [Atodiad G](#).

- 8.2.4 Rhaid i'r CSP gwblhau Cynllun Gweithredu lleol y DHR (mae templed wedi'i ddarparu yn [Atodiad B](#)). Dylid gwneud trefniadau ar gyfer goruchwyllo gweithrediad y Cynllun Gweithredu hefyd yn glir yn y templed. Mae rhagor o ganllawiau ar argymhellion a goruchwyliaeth i'w gweld yn Ffigur 3.

8a. Dull Gwybodus o Drawma

- 8.3 Mae cynnal DHR yn gofyn am ddull sy'n seiliedig ar drawma^{9,10}. Bydd DHR yn ymgysylltu â thrawma sylweddol, gan gynnwys y trawma a ddiodeffir gan ddiodeffwr y DHR, teulu, ffrindiau a chymuned y diodeffwr a'r cyflawnwr, yn ogystal â'r trawma eilaidd posibl a brofir gan aelodau'r panel. Rhaid sefydlu sut y bydd y DHR yn cymryd dull sy'n seiliedig ar drawma yn y cyfarfod panel cyntaf.
- 8.4 Bydd defnyddio dull sy'n seiliedig ar drawma wrth gynnal DHR nid yn unig yn gweithredu i atal y teulu, ffrindiau, cymuned y diodeffwr rhag ail-draweiddio ymhellach a'r cyflawnwr ac aelodau'r panel; bydd hefyd yn caniatáu i'r DHR ddeall a chydabod effaith trawma'r gorffennol a brofir gan y diodeffwr. Drwy ddeall y profiadau hyn, bydd y Panel yn gallu nodi perthnasedd y modd y gallai diodeffwr fod wedi gweld neu ymateb i weithredoedd neu amgylchiadau penodol (e.e. gall trawma plentyndod effeithio ar feddwl y plentyn neu'r person ifanc am eu byd cymdeithasol, gan arwain o bosibl at ynysu cymdeithasol, hunan-barch isel, a drwgdybiaeth pobl eraill, a all yn ei dro gael goblygiadau o ran sut mae'r plentyn neu'r person ifanc yn ymgysylltu â gweithiwr proffesiynol¹¹). Mae hyn yn amlygu bod ymgysylltiad unigolyn â gwasanaethau yn cael ei effeithio gan brofiadau aml-ddimensiwn trawma, felly dylai darpariaethau gwasanaeth adlewyrchu hyn trwy ddefnyddio 'dull aml-blyg' i ddiwallu ei anghenion ac ymyrryd yn effeithiol a gwella'r canlyniadau i ddiodeffwr a chyflawnwr posibl.
- 8.5 I wneud hyn yn llwyddiannus, dylai Cadeirydd a Phanel DHR weithio i gynyddu ymwybyddiaeth ymarferwyr o effaith trawma unigol a chymunedol. Er enghraifft, gall effeithio ar allu unigolyn i deimlo'n ddiogel a/neu ddatblygu perthnasoedd ymddiried gyda gweithwyr proffesiynol. Bydd DHR sy'n defnyddio dull sy'n seiliedig ar drawma yn gweld y tu hwnt i ymddygiad cyflwyno diodeffwr a chyflawnwr ac yn gofyn, 'Beth oedd angen i'r person hwn?' yn hytrach na hyrwyddo naratifau sy'n beio diodeffwr o 'Beth oedd o'i le ar y person hwn?' a 'Pam na wnaethon nhw adael?'.
- 8.6 Bydd gweithwyr proffesiynol sy'n ymgysylltu â'r DHR hefyd yn agored i wybodaeth a allai fod yn drawmatig a sbarduno ymateb trawma. Rhaid i'r Cadeirydd DHR weithio i greu amgylchedd sy'n ddiogel yn seicolegol i weithwyr proffesiynol sy'n cymryd rhan yn y DHR. Er mwyn sicrhau bod DHR yn cael eu cynnal mewn amgylchedd sy'n ddiogel yn seicolegol, dylai Cadeiryddion DHR ddefnyddio iaith sensitif yn ymwybodol wrth drafod y farwolaeth, darparu rhybuddion sbarduno cyn y disgrifiad o gynnwys graffig a sicrhau nad yw lles aelodau'r panel yn cael ei effeithio'n negyddol gan eu cyfranogiad yn y DHR.

⁹ Dylai cydweithwyr yng Nghymru nodi bod gan Gymru Fframwaith Cymru sy'n seiliedig ar drawma sefydledig y dylid cyfeirio at: [Cymru sy'n Ymwylbodol o Drawma \(traumaframeworkcymru.com\)](#)

¹⁰ Gweinyddu Gwasanaethau Camddefnyddio Sylweddau ac Iechyd Meddwl. [Cysyniad SAMHSA o drawma ac arweiniad ar gyfer dull sy'n seiliedig ar drawma](#): 2014.

¹¹ Ymchwil yn ymarferol. [Adnabod ac ymateb i drawma](#): 2023

8.7 Dylai pob Cadeirydd DHR, Paneli a CSPs lleol sicrhau eu bod yn defnyddio iaith sy'n seiliedig ar drawma ac yn cytuno ar 'iaith a rennir' wrth greu'r Cylch Gorchwyl. Mae hyn yn arbennig o bwysig mewn achosion pan fo adolygiad yn gysylltiedig â dioddefwr a fu farw drwy hunanladdiad, gan ei fod yn helpu i greu amgylchedd diogel a thosturiol a'i nod yw atal ail-drawmateiddio.¹²

8b. Dull sy'n Canolbwyntio ar y Dioddefwr

8.8 Rhaid i DHRs ddefnyddio dull sy'n canolbwyntio ar y dioddefwr. Os nad yw DHR yn canolbwyntio ar y dioddefwr gall ddod yn ymarfer dad-ddyneiddio'n hawdd, ac yn yr achosion gwaethaf, parhau i barhau â deinameg pŵer cam-drin domestig a oedd yn bodoli ym mywyd y dioddefwr. Er mwyn sicrhau bod DHR yn defnyddio dull sy'n canolbwyntio ar y dioddefwr, drwy gydol y broses, rhaid i Gadeiryddion DHR:

- sicrhau bod teulu, ffrindiau a chymuned y dioddefwr yn cael eu trin fel rhai hanfodol i'r broses DHR;
- peidio â derbyn naratifau cyflawnwr yn ddi-her;
- cynnwys arbenigwyr i ddeall profiad y dioddefwr yn well; a
- Dlogelu rhag adroddiadau sy'n beio dioddefwyr.

8.9 Mae gosod naws dull sy'n canolbwyntio ar y dioddefwr ar ddechrau'r DHR trwy ddefnyddio 'portread pen' yn¹³ arfer da gan ei fod yn rhoi ymdeimlad i'r darlennydd o sut brofiad oedd y dioddefwr, ei hoff bethau a'i cas bethau, eu hobiau a sut roedd eu teulu a'u ffrindiau yn eu disgrifio. Os yw teuluoedd a ffrindiau'r dioddefwr wedi penderfynu peidio ag ysgrifennu eu portread pen eu hunain, gall Cadeirydd y DHR amlinellu'r hyn y maent wedi'i ddysgu am bwy oedd y dioddefwr..

8.10 Dylai'r DHR herio unrhyw naratifau asiantaeth gan nodi 'nid oedd y dioddefwr yn ymgysylltu â gwasanaethau'. Yn hytrach, dylai'r Cadeirydd DHR archwilio a oedd rhwystrau a wynebodd y dioddefwr wrth gyrchu gwasanaethau neu a oes modelau darpariaeth gwasanaeth eraill y gellid bod wedi'u defnyddio i gefnogi neu ddiogelu'r dioddefwr.

8c. Cynnwys teulu, ffrindiau a chymunedau

8.11 Mae ansawdd a chywirdeb DHR yn debygol o gael ei wella'n sylweddol trwy gyfranogiad teulu, ffrindiau a chymunedau.¹⁴ Dylid rhoi cyfle i deuluoedd ymgysylltu'n agos â'r DHR a dylid eu trin fel rhanddeiliaid allweddol. Mae'r manteision o gynnwys teulu, ffrindiau a chymunedau'r dioddefwr a, lle bo hynny'n briodol, y tramgwyddwr, yn cynnwys cael gwybodaeth am natur a maint y cam-drin nad oedd efallai wedi'i rannu ag asiantaethau. Gall hefyd ddyneiddio a helpu i ddeall y dioddefwr yn well.

¹² WellPower. [Materion Iaith Wrth Siarad am Hunanladdiad: 2019](#)

¹³ Mae Portread Pen yn 'ddisgrifiad o rywun fel person (e.e. eu personoliaeth, eu hoff bethau a'u cas bethau), eu hanes (e.e. dros eu cwrs bywyd neu'n fwy diweddar) yn ogystal â'u hanghenion neu brofiadau'.

¹³ Rowlands, J. (2020). ['Moeseq llais dioddefwr mewn Adolygiadau Dynladdiad Domestig'](#). Sentio Journal

¹⁴ Mae 'cymunedau' yn cynnwys cydweithwyr, cymdogion ac unrhyw un a allai fod wedi cael cyswllt agos a rheolaidd â'r dioddefwr.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- 8.12 The DHR Panel should be aware of the risk of ascribing a 'hierarchy of testimony' regarding the weight they give to statutory agencies, the voluntary sector and family and friends contributions.
- 8.13 Efallai na fydd teulu a ffrindiau eisiau ymgysylltu â'r DHR, yn yr achosion hyn, dylai'r Cadeirydd DHR estyn yn ôl i'r teulu / ffrindiau cyn i'r DHR gael ei gwblhau a'i anfon i'r Swyddfa Gartref i weld a yw eu sefyllfa wedi newid a chynnig cyfle arall i ymgysylltu â nhw.
- 8.14 Mewn rhai achosion, gall teulu a/neu ffrindiau geisio parhau i gyflwyno naratif y tramgwyddwr. Lle mae'r cam-drin domestig wedi'i leoli mewn cyd-destun teuluol ehangach, efallai y bydd rhai aelodau o'r teulu neu ffrindiau yn ofni ymgysylltu â'r DHR am risg o ddial gan y rhai sy'n cyflawni naratifau ac ymddygiadau niweidiol. Er enghraifft, mewn achosion lle mae camdriniaeth 'anrhydedd' wedi digwydd. Dylai'r Cadeirydd DHR a'r CSP fod yn sensitif iawn i'r materion hyn, cymhwyso chwilfrydedd proffesiynol a sicrhau bod y rhai a hoffai gymryd rhan yn y DHR yn cael cyfle i, gydag asesiadau risg a chynllunio diogelwch ar waith lle bo angen.
- 8.15 Rhaid i ddiogelwch unigolion sy'n ymwneud â DHR gael blaenoriaeth. Felly, mae'n rhaid cynnal **asesiadau risg diogelu oedolion a/neu blant**, yn unol ag arferion lleol, er mwyn sicrhau diogelwch yr unigolion hynny. Efallai na fydd cyflawnwyr/cyflawnwyr a nodwyd o'r farwolaeth yn droseddwr yn euog neu fod unrhyw gyhuddiadau troseddol yn cael eu dwyn yn eu herbyn mewn perthynas â'r farwolaeth, sy'n golygu y gallai'r tramgwyddwr a'r teulu a'r ffrindiau cysylltiedig fod yn bresennol o hyd a pheri risg i deulu a ffrindiau'r dioddefwr, yn enwedig plant y dioddefwr.
- 8.16 Mae angen amlinellu'r naw gofyniad a amlinellir yn Ffigur 2 yn benodol yn y DHR ac os nad ydynt wedi'u bodloni, rhaid cynnwys a chyfleu esboniad pam hefyd i'r teulu a'r ffrindiau. [Mae Atodiad G](#) yn y pecyn cymorth DHR yn cyflwyno'r gofynion mewn ffurflen rhestr wirio.

Ffigur 2: Naw gofyniad ar gyfer ymgysylltu â theulu a ffrindiau yn y DHR

	Gofyniad	Cyfrifoldeb
1	Rhaid hysbysu teulu/ffrindiau pan fydd Adolygiad Cwmpasu yn cael ei gomisiynu. Os yw'r CSP yn argymhell na ddylid cynnal DHR, rhaid cynnwys barn y teulu a'r ffrindiau ar y penderfyniad hwn yn yr Adolygiad Cwmpasu.	CSP
2	Pan gomisiynir DHR, rhaid i'r CSP sicrhau bod teulu a ffrindiau'r dioddefwr yn cael taflen y Swyddfa Gartref a'u bod yn cael eu cyfeirio at wasanaeth eiriolaeth arbenigol ac annibynnol. Rhaid i blant hefyd gael cymorth arbenigol a chyfle i gyfrannu gan y gallai fod ganddynt wybodaeth bwysig i'w chynnig.	CSP
3	Unwaith y bydd Cadeirydd DHR wedi'i benodi, rhaid iddynt ysgrifennu at y teulu a'r ffrindiau i gyflwyno eu hunain, gan gynnig cyfle i ymgysylltu â'r DHR. Rhaid i'r Cadeirydd egluro'n glir sut y bydd y wybodaeth a ddatgelir yn cael ei defnyddio, ei dienw ac a fydd y wybodaeth hon yn cael ei chyhoeddi.	Cadeirydd DHR

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

4	Rhaid gwneud addasiadau drwy gydol y cyfnod er mwyn sicrhau bod teulu/ffrindiau yn cael cyfle i ymgysylltu â'r DHR. Gallai hyn olygu defnyddio cyfieithwyr, cyfieithu fersiynau o ddogfennau, cytuno ar amserlen resymol i'r teulu adolygu'r cylch gorchwyl a'r DHR terfynol.	CSP a Cadeirydd DHR
5	Mae'n rhaid rhoi cyfle i deulu/ffrindiau ac amser digonol i adolygu drafft o'r cylch gorchwyl ar gyfer y DHR ac i rannu unrhyw adborth gyda Chadeirydd a phanel DHR.	Cadeirydd DHR
6	Mae'n rhaid rhoi cyfle i deulu/ffrindiau fynychu a rhannu gwybodaeth yng nghyfarfodydd panel DHR neu gyda'r Cadeirydd DHR yn unig.	Cadeirydd DHR
7	Rhaid i'r Cadeirydd DHR gytuno â theulu / ffrindiau pa mor rheolaidd yr hoffent gael eu diweddarau ar gynnydd y DHR.	Cadeirydd DHR
8	Rhaid i deulu/ffrindiau gael copi o'r DHR drafft cyn ei gyflwyno i'r Swyddfa Gartref a'r cyfle i roi adborth ar y DHR. Os oes anghytundebau rhwng teulu/ffrindiau a Chadeirydd DHR a'r panel lleol, rhaid cofnodi hyn yn y DHR.	Cadeirydd DHR
9	Rhaid i'r Cadeirydd DHR drosglwyddo manylion cyswllt yr holl deulu a ffrindiau i'r CSP, y mae'n rhaid iddynt ddiweddarau teulu / ffrindiau ar weithredu'r Cynllun Gweithredu DHR.	CSP

8d. Ymgysylltu â throseddwr

- 8.17 Nodyn ar iaith: mewn adolygiadau lle roedd y farwolaeth yn ddynladdiad, y troseddwr yw cyflawnwr y dynladdwr. Mewn adolygiadau lle mai hunanladdiad oedd y farwolaeth, neu o ganlyniad i esgeulustod, neu lle nad yw amgylchiadau'n ymwneud â'r farwolaeth yn glir, cyfeirir at y cyflawnwr cam-drin domestig. Dylid gwneud hyn yn glir yn y DHR.
- 8.18 Ymarfer dysgu yw DHR, a dyma'r dull y dylid ei gymryd wrth ymgysylltu â chyflawnwr. Cyn cynnwys gwybodaeth am y cyflawnwr yn y DHR, dylai'r Cadeirydd DHR a'r Panel DHR ystyried yr hyn y gallant ei ddysgu o'r wybodaeth hon i sicrhau nad yw'r DHR yn ailadrodd naratif y cyflawnwr heb ei wirio.
- 8.19 Dylai'r DHR ystyried pa ymyriadau allai fod wedi bod ar waith i'r tramgwyddwr eu hatal rhag achosi niwed. Gall rhoi'r holl ffocws ar gyfer ymyriadau ar y dioddefwr, a dim un ar y tramgwyddwr greu naratif beio dioddefwr, gan dynnu sylw at ddiffyg dealltwriaeth ac arbenigedd yn ninameg cam-drin domestig a'r heriau sy'n wynebu dioddefwr cam-drin domestig, sy'n hanfodol wrth gynnal DHR.
- 8.20 Cyn cysylltu â throseddwr, dylai Cadeirydd y DHR drafod eu cynlluniau gyda theulu a ffrindiau'r dioddefwr a chymryd eu barn i ystyriaeth. Gall unrhyw bryderon am ddiogelwch teulu, ffrindiau neu adolygwyr olygu nad yw'n bosibl ymgysylltu â'r cyflawnwr yn y DHR. Gall hyn fod yn arbennig o berthnasol wrth gynnal adolygiad ar gyfer marwolaeth nad yw wedi'i ddyfarnu fel dynladdiad domestig.

8.21 Er y gall fod yn fuddiol ymgysylltu â chyflawnwyr i ddeall eu persbectif, dylai Cadeiryddion DHR fod yn ofalus i beidio â chanolbwyntio'n ormodol ar eu barn. Mae DHR yn ymwneud â nodi a gweithredu dysgu o'r digwyddiadau hyn. Felly, os caiff ymgysylltiad â'r tramgwyddwr ei ddatblygu, dylai'r DHR ganolbwyntio ar ba ymyriadau a gawsant neu na chawsant a'u barn arnynt. Pwrpas y ffocws hwn yw creu cyfle dysgu i asiantaethau, ond gosod ffiniau yn y cyfweiliad.

8e. Achosion nad ydynt yn cael eu cyfrif yn ddynladdiad

8.22 Bydd cyfran sylweddol o DHRs yn achosion lle mae dioddefwr cam-drin domestig wedi marw drwy hunanladdiad. Mae adolygu hunanladdiadau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig yn gam pwysig o ran adeiladu'r sylfaen dystiolaeth a'r ddealltwriaeth o'r ffactorau risg i ddiodefwyr a chyflawnwyr cam-drin domestig lle mae dioddefwr yn cymryd ei fywyd ei hun..

8.23 Er mwyn nodi achosion o hunanladdiad y dylid eu hystyried ar gyfer CSPs DHR, mae angen sefydlu cysylltiadau cryf â phartneriaid lechyd Cyhoeddus a phrosesau gwyliadwriaeth hunanladdiad amser real lleol.

8.24 Wrth gomisiynu adolygiad ar farwolaeth sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig nad oes ganddo unrhyw achos cyfiawnder troseddol parhaus, rhaid i'r CSP a Chadeirydd DHR weithio'n agos gyda'r heddlu i ddeall a oes unrhyw fwriadau i agor ymchwiliadau sy'n ymwneud â throseddoldeb posibl yn y dyfodol. Yna gall y CSP a Chadeirydd DHR sicrhau eu bod yn gwneud penderfyniadau gwybodus am ddatgeliadau ac ymgysylltiad â chyflawnwyr(au) cam-drin domestig a nodwyd yn yr adolygiad ac osgoi effeithio ar unrhyw ymchwiliadau yn y dyfodol.

8.25 Dylai'r Cadeirydd DHR, CSP a'r panel lleol hefyd fod yn ymwybodol, ar gyfer adolygiadau lle nad oes achos cyfiawnder troseddol, na fydd teulu'r dioddefwr wedi cael Swyddog Cyswllt Teulu, felly mae sicrhau atgyfeiriadau eiriolaeth arbenigol ac annibynnol yn cael eu gwneud cyn gynted â phosibl yn hanfodol, ac efallai y bydd angen i'r CSP ystyried a oes unrhyw lwybrau atgyfeirio eraill ar waith yn lleol i gefnogi'r teulu wrth iddynt lywio'r ffordd drwy'r Heriau cymhleth a phroffedigaeth mewn amgylchiadau cymhleth.

8.26 Mae gan bob ardal leol strategaeth atal hunanladdiad a oruchwylir gan y Cyfarwyddwr lechyd Cyhoeddus, a rhaid i Gadeirydd y DHR a'r panel lleol sicrhau bod y rhai sydd â chyfrifoldebau am y strategaeth atal hunanladdiad leol yn ymwybodol o'r DHR ac yn cael cyfle i ddarparu eu gwybodaeth a'u harbenigedd lleol.

8f. Dadansoddiad

8.27 Dylai'r adran ddadansoddi yn y DHR archwilio sut a pham y digwyddodd digwyddiadau, gwybodaeth a rannwyd neu na chawsant eu rhannu, y penderfyniadau a wnaed, a'r camau a gymerwyd (neu na chawsant eu cymryd). Gall ystyried a fyddai gwahanol benderfyniadau neu gamau gweithredu wedi arwain at gwrs gwahanol o ddigwyddiadau. Dylai'r adran ddadansoddi fynd i'r afael â'r

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

cylch gorchwyl a'r llinellau ymholi allweddol ynddynt. Dyma hefyd lle dylid tynnu sylw at unrhyw enghreifftiau o arfer da. Rydym yn annog Cadeiryddion DHR i ystyried unrhyw ymchwil berthnasol i gefnogi'r dadansoddiad.

- 8.28 Dylai'r Cadeirydd DHR a'r Panel Adolygu DHR ystyried materion cydraddoldeb ac amrywiaeth ledled y DHR. Mae'n rhaid i bob Cadeirydd a Phanel DHR gydymffurfio â'r gofynion a nodir yn Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus. Rhaid i'r adran Cydraddoldeb ac Amrywiaeth yn y DHR nid yn unig nodi data ond dadansoddi sut yr effeithiodd pob nodwedd warchoddedig ar yr unigolyn a'r digwyddiadau a arweiniodd at y farwolaeth. Rhaid i Gadeiryddion DHR nodi'n benodol y ffynonellau y maent wedi'u defnyddio. Fel yr amlinellir yn Adran 4 Deddf Cydraddoldeb 2010, mae nodweddion gwarchoddedig a gydnabyddir yn gyfreithiol yn cynnwys: oedran; anabled; ailbennu rhywedd; priodas a phartneriaeth sifil; beichiogrwydd a mamolaeth; ras; crefydd a chred; Ethnigrwydd; rhyw a chyfeiriadedd rhywiol.
- 8.29 Gall y nodweddion gwarchoddedig hyn effeithio ar sut mae profiadau unigolyn ac yn rhyngweithio â gwasanaethau ac asiantaethau. Felly, dylai'r DHR adlewyrchu'r rhain yn y wybodaeth y mae'n ei dogfennu am fywyd y dioddefwr. Ni ddisgwylir y bydd y nodweddion hyn ond yn berthnasol i grwpiau lleiafrifol, yn lle hynny dylid eu harchwilio ar gyfer pob unigolyn. Gall mwy nag un nodwedd warchoddedig effeithio ar brofiad personol unigolyn. Felly, dylai'r Cadeirydd DHR ac aelodau'r Panel sicrhau bod cydraddoldeb ac amrywiaeth yn cael eu hystyried fel rhan o hyn.
- 8.30 Dylid ystyried gwendidau eraill nad ydynt yn cael eu dal gan nodweddion gwarchoddedig hefyd, fel unigolion y gwyddys eu bod wedi dioddef gwahanol fath o gamdriniaeth trwy gydol eu bywydau. Yn yr adran hon efallai y byddwch hefyd am ystyried statws mewnfudo ansicr a ffactorau daearyddol, er enghraifft, efallai na fydd dioddefwr cam-drin domestig sy'n byw mewn cymuned wledig yn cael yr un mynediad at wasanaethau â dioddefwr sy'n byw mewn dinas.
- 8.31 Dylai aelodau'r panel ac asiantaethau sy'n ymwneud â'r DHR gymryd camau pendant i liniaru yn erbyn unrhyw ragfarn a allai effeithio ar ymddygiad a chanlyniad yr adolygiad, yn ymwybodol neu'n anymwybodol. Dylid cyfeirio at hyn o fewn y DHR.

9 Adolygiadau Cyfochrog

- 9.1 Mewn achosion lle gallai marwolaeth ddisgyn o ran cwrpas nifer o adolygiadau statudol neu anstatudol, dylai'r CSP a Chadeirydd y DHR hysbysu'r byrddau perthnasol bod DHR yn cael ei ystyried cyn gynted â phosibl..
- 9.2 Bydd sgysiaid cynnar ar y dechrau yn cyfyngu ar ddyblygu, i'r gweithwyr proffesiynol sy'n ymwneud â'r adolygiadau a theulu a ffrindiau'r dioddefwr, os bydd gofyn iddynt gymryd rhan. Gall hefyd helpu i nodi'r ffordd fwyaf priodol o feithrin dysgu proffesiynol ac asiantaeth y gellir ei rannu gan y ddau adolygiad. Lle y bo'n briodol, gellir cynnal adolygiad ar y cyd, fodd bynnag, mae'n bwysig i bartneriaid diogelu drefnu sut y gellir cyfuno adolygiadau yn llwyddiannus tra'n parhau i fodloni diben craidd pob un ohonynt..

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- 9.3 Dylai Cylch Gorchwyl y DHR adlewyrchu unrhyw benderfyniad i gynnal adolygiadau ar y cyd neu gyfochrog. Dylid rhannu'r Cylch Gorchwyl gyda'r asiantaethau dan sylw, a cheir consensws i sicrhau bod gofynion allweddol y ddwy broses yn cael eu hadnabod a'u bodloni'n glir. Mae cydweithio yn sicrhau y gellir mynd i'r afael â phob agwedd ar yr adolygiad a bod y prosesau a nodwyd yn ategu ac yn cryfhau ei gilydd.
- 9.4 Efallai y bydd angen i'r Cadeirydd DHR neu'r Panel Adolygu Cwmpasu ystyried oedi'r DHR i ganiatáu i ymchwiliadau eraill gael eu cynnal.
- 9.5 Os bernir ei bod yn briodol cynnal adolygiad cyfochrog, dylai'r canllawiau yn 8a-8d lywio ffyrdd o weithio.

9a. Adolygiadau Dynladdiad Iechyd Meddwl (MHHR)

- 9.6 Pan fydd DHR yn cael ei ystyried a'i fod yn cael ei gadarnhau/neu'n bosibl bod y cyflawnwr yn derbyn gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd, gellir cynnal DHR a MHHR ochr yn ochr.
- 9.7 Mae GIG Lloegr (NHS England) yn gyfrifol am gynnal MHHR. Ymchwilir i'r marwolaethau hyn gan ddefnyddio [Fframwaith Ymateb i Ddiwyddiadau Diogelwch Cleifion GIG Lloegr a chanllawiau ategol](#).
- 9.8 Dylai'r Cadeirydd DHR gysylltu'n gynnar ag arweinydd perthnasol GIG Lloegr. Gellir dod o hyd i fanylion cyswllt perthnasol yn [Geirfa Cysylltiadau Allweddol](#).

9b. Diogelu Adolygiadau Oedolion

- 9.9 Mae'n ofynnol i Fwrdd Diogelu Oedolion (SAB) drefnu Adolygiad Diogelu Oedolion (SAR) o achos sy'n ymwneud ag oedolyn yn ei ardal sydd ag anghenion gofal a chymorth (p'un a yw'r awdurdod lleol wedi bod yn diwallu'r anghenion hynny ai peidio) os oes achos rhesymol dros bryderu ynghylch sut y bu asiantaethau partner yn cydweithio i ddiogelu'r oedolyn. Mae'n ofynnol i SAB hefyd gyflawni SAR mewn amgylchiadau lle mae'r oedolyn naill ai wedi marw (1) a bod y SAB yn gwybod neu'n amau bod y farwolaeth wedi deillio o gamdriniaeth neu esgeulustod (p'un a oeddent yn gwybod neu amau bod yr oedolyn wedi cael ei gam-drin neu'i esgeuluso cyn i'r oedolyn farw) neu (2) yn dal yn fyw ac mae'r SAB yn gwybod neu'n amau bod yr oedolyn wedi dioddef camdriniaeth ddifrifol neu esgeulustod. Mae mwy o wybodaeth am sut mae SAR yn cysylltu ag adolygiadau eraill i'w gweld yn y [canllawiau statudol gofal a chymorth](#).

9c. Adolygiadau Ymarfer Diogelu Plant

- 9.10 Pwrpas Adolygiadau Ymarfer Diogelu Plant (CSPR), ar lefel leol a chenedlaethol, yw nodi gwelliannau i'w gwneud i ddiogelu a hyrwyddo lles plant. Mae dysgu'n berthnasol yn lleol, ond mae ganddo bwysigrwydd ehangach i bob ymarferydd sy'n gweithio gyda phlant a theuluoedd ac i'r llywodraeth a swyddogion polisi. Mae deall a oes materion systemig, a ph'un a oes angen newid polisi ac ymarfer a sut a sut y

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

mae angen newid y system, yn hanfodol er mwyn i'r system fod yn ddeinamig ac yn hunan-wella.

- 9.11 Ochr yn ochr ag unrhyw adolygiadau cenedlaethol neu leol, gallai fod ymchwiliad troseddol, ymchwiliad crwner a/neu weithdrefnau disgyblu corff proffesiynol. Dylai'r Panel a'r partneriaid diogelu fod â phrosesau clir ar gyfer sut y byddant yn gweithio gydag ymchwiliadau eraill, gan gynnwys DHRs ac yn cydweithio â'r rhai sy'n gyfrifol. Mae hyn er mwyn lleihau'r baich a phryder i'r plant a'r teuluoedd dan sylw ac i leihau dyblygu ymdrech ac ansicrwydd.
- 9.12 Os oedd y dioddefwr rhwng 16 a 18 oed, mae'n bosibl y bydd DHR yn cael ei gynnal ochr yn ochr ag Adolygiad Ymarfer Diogelu Plant. Gall hyn hefyd fod yn briodol pan fo prosesau adolygu ar wahân yn codi o ddigwyddiad unigol neu gysylltiedig.
- 9.13 [Mae adran 16C\(1\) o Ddeddf Plant 2004](#) (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Plant a Gwaith Cymdeithasol 2017) yn nodi: Pan fo awdurdod lleol yn Lloegr yn gwybod neu'n amau bod plentyn wedi cael ei gam-drin neu ei esgeuluso, rhaid i'r awdurdod lleol hysbysu'r Panel Adolygu Ymarfer Diogelu Plant os yw'r plentyn yn marw neu'n cael ei niweidio'n ddifrifol yn ardal yr awdurdod lleol, neu (b) tra'n preswyllo'n arferol yn ardal yr awdurdod lleol, bod y plentyn yn marw neu'n cael ei niweidio'n ddifrifol y tu allan i Loegr.

9d. Adolygiadau Troseddau Pellach Difrifol

- 9.14 Os bydd unigolyn wedi'i gyhuddo o Drosedd Bellach Difrifol (SFO),¹⁵ bydd y Gwasanaethau Prawf (PS) yn cynnal adolygiad mewnol i benderfynu a gafodd y safonau ymarfer eu bodloni, a nodwyd diffygion ac os oes angen sut y bydd y rhain yn cael sylw. Bydd hyn yn llywio cwblhau IMR amserol a chynhwysfawr sy'n mynd i'r afael yn uniongyrchol â Chylch Gorchwyl penodol y DHR. Dylai Uwch Reolwr arweiniol y PS gysylltu â Chadeirydd DHR i rannu gwybodaeth ddigonol a hwyluso rhannu gwybodaeth ddigonol gan gynnwys mewn perthynas â chysylltu â dioddefwyr.

10 Ymchwiliadau troseddol

- 10.1 Mae'n angenrheidiol i Gadeirydd y DHR benderfynu a oes unrhyw achos troseddol yn gysylltiedig â'r farwolaeth cyn gynted â phosibl.
- 10.2 Mae'n arfer da sicrhau bod cwmpasu sy'n gysylltiedig ag achosion troseddol parhaus yn cael ei gynnal yn ystod cam yr Adolygiad Cwmpasu. I wneud hyn, dylai'r Cadeirydd gysylltu â Phwynt Cyswllt Sengl Gwasanaeth Erlyn y Goron (CPS). Gellir dod o hyd i fanylion SPOC Rhanbarthol yn Geirfa [Cysylltiadau Allweddol](#).

---

¹⁵ Y Weinyddiaeth Gyfiawnder a Gwasanaeth Carchardai a Phrawf EM. [Fframwaith Polisi Gweithdrefnau Troseddau Pellach Difrifol y Gwasanaeth Prawf: 2021](#).

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- 10.3 Bydd cyswllt cynnar â'r CPS, ac asiantaethau cyfiawnder priodol eraill (e.e. Crwner EM, yr heddlu, Comisiwn Cwynion Annibynnol yr Heddlu (IOPC)), yn sicrhau y gellir trefnu'r DHR a'r achos troseddol ar wahân yn y ffordd fwyaf addas.
- 10.4 Dylai'r CSP ystyried gwahodd y swyddog heddlu ar yr achos i friffio'r Panel Adolygu Cwmpasu neu'r Panel DHR os yw wedi'i sefydlu.

10a. Penderfyniad i oedi DHR

- 10.5 Os, yn dilyn sylwadau gan yr heddlu, y cytunir arno gan y Panel DHR i oedi cyn symud ymlaen â'r DHR, rhaid ei gwblhau yn ddi-oed cyn gynted ag y bydd yr achos troseddol wedi gorffen fel y gellir nodi gwersi a chymryd camau cyflym i fynd i'r afael â nhw. Dylid hysbysu teulu'r dioddefwr am y penderfyniad i oedi'r DHR cyn gynted â phosibl.
- 10.6 Cyn i achos troseddol ddigwydd, gall Cadeirydd DHR wneud gwaith rhagarweiniol i baratoi ar gyfer y DHR. Gall hyn gynnwys comisiynu a dadansoddi IMRs a drafftio iteriad cyntaf o gronoleg. Rhaid i Gadeirydd y DHR osgoi siarad â darpar dystion wrth wneud hynny.
- 10.7 Wrth ystyried cyfweiliadau fel rhan o'r gwaith rhagarweiniol, rhaid i'r Panel DHR ystyried y gallai aelodau'r teulu, ffrindiau a rhwydweithiau cymorth eraill fod yn dystion posibl, neu hyd yn oed diffynyddion mewn treial troseddol yn y dyfodol. Bydd angen i Gadeirydd y DHR drafod yr amserlenni ar gyfer cyfweiliadau gyda'r heddlu a chymryd arweiniad ynghylch unrhyw achos troseddol parhaus.
- 10.8 Ni ddylai unrhyw apeliadau a gyflwynwyd ar ôl i'r achos troseddol ddod i ben oedi cyn cyflwyno DHR i'r Swyddfa Gartref er mwyn sicrhau ansawdd.

10b. Cynnal DHR ochr yn ochr ag achosion troseddol

- 10.9 Os rhagwelir y bydd DHR yn rhedeg ochr yn ochr ag ymchwiliad troseddol neu erlyniad, dylai'r Cadeirydd DHR hysbysu'r heddlu. Bydd hyn yn rhoi cyfle i'r heddlu fynegi eu barn a chyfrannu at Gylch Gorchwyl DHR cyn iddynt gael eu cwblhau.

10c. Datgelu

- 10.10 Mae cynnal DHR ochr yn ochr ag achosion troseddol yn debygol o arwain at oblygiadau datgelu¹⁶, y mae angen eu rheoli'n ofalus. Mae Cadeirydd y DHR yn gyfrifol am sefydlu a chynnal cyswllt rheolaidd â'r heddlu, a all ohirio i'r swyddog datgelu perthnasol. Bydd hyn yn helpu i ddatblygu proses gadarn ar gyfer datgelu unrhyw ddeunyddiau perthnasol.
- 10.11 Os oes unrhyw faterion datgelu, rhaid eu trafod gyda'r heddlu, y CPS a chynrychiolydd Crwner EM fel y bo'n briodol; a rhaid dilyn darpariaethau a amlinellir yn [Neddf Gweithdrefn Droseddol ac Ymchwiliadau 1996](#) .

---

¹⁶ Gwasanaeth Erllyn y Goron. [Llawlyfr Datgelu](#): 2022.

- 10.12 Gan ddibynnu ar yr achos, gall deunydd a gasglwyd yn ystod DHR gynorthwyo'r achos amddiffyn ac mae'n ddeunydd y gall yr amddiffyniad geisio cael mynediad ato. Mae'n bwysig ystyried y gallai cyfweiliadau â staff asiantaethau eraill, dogfennau, cynadleddau achos a dogfennau cysylltiedig eraill fod yn ddatgeladwy.
- 10.13 Lle mae hunanladdiad wedi digwydd yn dilyn cam-drin domestig, gall y DHR ddod ar draws deunydd sy'n awgrymu bod cysylltiad rhwng y cam-drin domestig a'r hunanladdiad. Yn y rhan fwyaf o achosion, at ddibenion cyhuddiadau o dlynladdiad neu lofruddiaeth, ni ellir dweud bod hunanladdiad wedi'i achosi gan berson arall. Fodd bynnag, mewn rhai achosion, efallai bod gweithredoedd y cyflawnwr wedi achosi anaf seiciatrig cydnabyddedig i'r dioddefwr, neu efallai bod y cam-drin wedi bod mor eithafol o ran golygu nad oedd gweithredoedd y dioddefwr yn wirfoddol. Yn yr achosion hynny, gall dynladdiad neu lofruddiaeth fod yn destun ymchwiliad. Efallai y bydd y DHR yn dymuno ystyried a yw ymchwiliad o'r fath wedi digwydd ai peidio, ac a yw'r deunydd y mae'r adolygiad wedi'i weld hefyd wedi'i ystyried at y dibenion hyn gan yr heddlu.¹⁷

11 Cwestau Coronaidd

- 11.1 Wrth gynnal DHR, rhaid ystyried ymchwiliad y crwner hefyd lle bo hynny'n berthnasol. Dylai Swyddfa'r Crwner perthnasol gael gwybod gan Gadeirydd DHR neu CSP bod DHR wedi dechrau mewn perthynas â marwolaeth. Pan fo'r cyflawnwr yn fyw a bod achos troseddol (am drosedd dynladdiad neu drosedd gysylltiedig) yn cael ei gynnal, bydd cwest y crwner yn cael ei atal wrth aros am ganlyniad yr achos. Yn yr achosion hyn, mae'n debygol y bydd y crwner am gael mynediad i'r DHR cyhoeddedig terfynol ac efallai y bydd hefyd yn dymuno cael mynediad at wybodaeth sylfaenol berthnasol.
- 11.2 Bydd angen datgelu'r wybodaeth a'r dystiolaeth yn ddigonol i'r crwner er mwyn iddynt gyflawni ei ddyletswyddau statudol. Gall budd y cyhoedd wrth fynd ar drywydd cwest manwl priodol orbwyso hawliad budd y cyhoedd am beidio â datgelu DHR i farwolaeth, yn enwedig pan fydd y datgeliad i grwner yn lle'r cyhoedd. Felly, dylai crwneriaid ddisgwyl lefel uwch o ddatgeliad a wnaed iddynt, fel y gallant asesu'n iawn gwmpas cwest a'r tystion i'w galw, gan gynnwys IMRs a'r DHR drafft. Wrth rannu DHR heb ei gyhoeddi, rhaid i'r Cadeirydd DHR sicrhau bod y crwner yn ymwybodol y gallai'r DHR, a'i ganfyddiadau, newid yn sylweddol ar ôl derbyn adborth gan Fwrdd Sicrhau Ansawdd y Swyddfa Gartref.
- 11.3 Bydd hysbysiad cynnar o'r DHR i'r crwner yn helpu i reoli cyfnewid gwybodaeth a nodi unrhyw bryderon rhannu data neu ddatgelu..
- 11.4 Cyn cyhoeddi'r DHR terfynol neu rannu unrhyw ddrafftiau gydag aelodau'r teulu, dylid cynnal trafodaethau ymlaen llaw i sicrhau na ddatgelir unrhyw wybodaeth sensitif yn amhriodol, neu mewn ffordd a allai achosi trallod. Er enghraifft, gall yr adroddiad post-mortem ar y dioddefwr fod yn rhan o'r wybodaeth a ddarparwyd gan yr heddlu i'r DHR. Ni ddylid rhannu hyn â chynulleidfa ehangach heb ganiatâd y crwner.

---

¹⁷ Am enghreifftiau o achosion lle mae hunanladdiad wedi digwydd yn dilyn cam-drin domestig, gweler: [\[2018\] EWCA Crim 690](#) a [\[2006\] EWCA Crim 1139](#).

12 Cynnal DHR yng Nghymru: Yr Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR)

12.1 Mae'r Adolygiad Diogelu Unedig Sengl (SUSR) yn broses adolygu unigol sy'n ymgorffori'r holl adolygiadau dynladdiad yng Nghymru. Mae canllawiau statudol SUSR wedi'u croesgyfeirio â chanllawiau'r DHR i sicrhau y bydd yn cyflawni popeth sydd ei angen o safbwyntiau'r Swyddfa Gartref a Llywodraeth Cymru. Mae'r SUSR yn cael ei ddarparu drwy'r Byrddau Diogelu ac mewn marwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig, gyda'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol ar gyfer yr ardal.

12.2 Er y bydd DHRs yn cael eu cyflawni yng Nghymru, drwy'r broses Adolygu Diogelu Unedig Sengl, mae rhai camau ychwanegol y mae angen eu cymryd i sicrhau bod gofynion deddfwriaethol DHR yn cael eu bodloni ar gyfer adolygiadau yng Nghymru. Mae'r rhain wedi'u nodi yn y broses Adolygu Diogelu Unedig Unedig ac maent yn cynnwys cyflwyno'r adolygiad terfynol i Banel Sicrhau Ansawdd y Swyddfa Gartref ac i Swyddfa'r Comisiynydd Cam-drin Domestig.

12.3 Gellir darllen Canllawiau Statudol yr Adolygiad Diogelu Unedig yn llawn yn yr hyperddolen.

Cefndir

12.4 Mae'r Adolygiad Diogelu Unedig Sengl yn digwydd mewn cyd-destun cyflwyno a deddfwriaethol unigryw. Mae'n hanfodol i sefydliadau datganoledig a sefydliadau nad ydynt wedi'u datganoli weithio mewn partneriaeth yng Nghymru, ar bob lefel, er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i bobl. Mae hyn yn sicrhau bod gwersi perthnasol yn cael eu dysgu ar draws y strwythurau llywodraethu a bod newidiadau ac addasiadau gofynnol yn cael eu gwneud lle bo hynny'n briodol, yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.

12.5 Mae'r dull hwn hefyd yn ymgorffori cytundeb ehangach y dylai partneriaid weithio gyda'i gilydd ar draws disgyblaethau a threfniadau partneriaeth yng Nghymru i rannu dysgu ac atal niwed. Dylai sefydliadau yng Nghymru weithio gyda'i gilydd ar draws Partneriaethau Diogelwch Cymunedol, Byrddau Diogelu Rhanbarthol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ac ati i sicrhau bod dysgu o adolygiadau (adolygiadau unigol a dysgu thematig) yn cael ei rannu a'i weithredu'n briodol i amddiffyn pobl a chymunedau rhag niwed.

12.6 [Roedd Deddf Llywodraeth Cymru 1998](#) (GOWA 1998) yn darparu ar gyfer trosglwyddo swyddogaethau gweithredol o Weinidogion Llywodraeth y DU i Gynulliad Cenedlaethol Cymru (Senedd Cymru bellach). O dan GOWA 2006, trosglwyddwyd y swyddogaethau hynny o Gynulliad Cenedlaethol Cymru i Weinidogion Cymru. Mae Gweinidogion Cymru bellach yn arfer y rhan fwyaf o'r pwerau deddfu gweithredol ac israddol mewn perthynas â llywodraeth leol p'un a yw'r pwerau hynny yn cael eu rhoi gan Ddeddf Senedd Cymru neu Ddeddf Senedd y DU.

12.7 Mae adran 108A o ac Atodlenni 7A a 7B o GoWA 2006 yn sefydlu sail cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd i wneud deddfwriaeth sylfaenol. Mae Atodlen 7A yn pennu'r meysydd polisi y gall y Senedd yn unig ddeddfu ynddynt. Mae unrhyw faes nad yw wedi'i

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

restru yn Atodlen 7A o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad; Mae Atodlen 7B yn cynnwys cyfyngiadau cyffredinol ar y ffordd y gall y Senedd arfer ei gymhwysedd deddfwriaethol.

12.8 Felly, mae addysg a hyfforddiant, gwasanaethau iechyd, tai, llywodraeth leol, lles cymdeithasol, a thân ac achub, o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Felly, gellir ei weld, er mwyn cynnal unrhyw adolygiad yng Nghymru, mae angen iddo sicrhau ei fod yn gydnaws â'r setliad datganoli a'r prosesau perthnasol a sefydlwyd yng Nghymru. Er enghraifft, ar gyfartaledd, mae dros 80% o'r argymhellion a wnaed o fewn Adolygiadau Dynladdiad Domestig a gynhaliwyd yng Nghymru yn cynnwys awdurdodau datganoledig Cymru ac eto yn hanesyddol nid oedd Gweinidogion Cymru yn ymwneud â DHR. Felly, mae'n hanfodol i Weinidogion Cymru fod yn ymwybodol o argymhellion sy'n codi o adolygiadau, sydd o fewn eu meysydd portffolio, er mwyn sicrhau bod y dysgu a nodwyd yn cael ei ymgorffori a bod polisiâu a phrosesau yn cael eu newid lle bo angen.

13 Anhysbysu

13.1 Rhaid i DHRs fod yn ddiennw. Mae'r gofynion yn cynnwys:

13.1.1 Ffugenwau ar gyfer pob unigolyn y cyfeirir atynt yn y DHR. Mewn rhai achosion, gall teulu'r dioddefwr ofyn i enw cyntaf go iawn dioddefwr gael ei ddefnyddio, os derbynnir y cais hwn, dylai'r holl ofynion anhysbysu eraill aros;

13.1.2 Ni **ddylid defnyddio'r union ddyddiadau**, dim ond y mis a'r flwyddyn sydd eu hangen;

13.1.3 Ni ddylid defnyddio enwau lleoedd, enwau adeiladau, ysgolion ac ati;

13.1.4 Ar gyfer plant, ni ddylid cyfeirio at ryw neu oedran penodol.

13.1.5 Er mwyn cynnal anhysbysrwydd ac atal risgiau diangen i aelodau'r panel, ni ddylid enwi aelodau'r Panel DHR yn y DHR. Fodd bynnag, dylid cynnwys enwau'r asiantaethau priodol.

14 Diogelu data

14.1 Yn dilyn y caniatâd a gafwyd gan yr holl bartïon sy'n ymwneud â rhannu gwybodaeth, dylai'r DHRs aros yn gyfrinachol a chael cynulleidfa gyfyngedig nes eu bod wedi'u cymeradwyo gan Fwrdd QA. Dylid marcio pob dogfennaeth fel 'Swyddogol-Sensitif' nes iddi gael ei chyhoeddi.

14.2 Mae cynhyrchu a chyhoeddi DHRs yn ddarostyngedig i [Ddeddf Diogelu Data 2018](#). Bydd angen i'r Cadeirydd DHR a'r partneriaid perthnasol ystyried a oes angen golygu unrhyw adrannau o'r DHR er mwyn cydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data. Rhaid iddynt sicrhau nad yw'r holl wybodaeth y bwriedir ei chyhoeddi yn tansellio ymchwiliadau troseddol parhaus, achosion na pheryglu diogelwch unrhyw berson, fel teulu'r dioddefwr neu'r tystion agored i niwed.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- 14.3 At ddibenion DHR, y sail gyfreithlon ar gyfer prosesu data yw fel a ganlyn (mae hyn yn berthnasol i bob DHR, gan gynnwys lle bu farw'r dioddefwr drwy hunanladdiad, esgeulustod neu mewn amgylchiadau anesboniadwy.):

PROESU CYFFREDINOL (fel y'i diffinnir gan y Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data)
Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) Erthygl 6 Erthygl 6(1)(c) Yn angenrheidiol ar gyfer cydymffurfio â rhwymedigaeth gyfreithiol. Erthygl 6(1)(e) Tasg a gyflawnir er budd y cyhoedd neu wrth arfer awdurdod swyddogol Erthygl 6(1)(f) Buddiant Dilys
Os yw'r prosesu'n cynnwys categorïau arbennig o ddata, GDPR Erthygl 9 Erthygl 9(2)(c) Buddiannau hanfodol gwrthrych y data neu drydydd parti lle nad ydynt yn gallu rhoi caniatâd. Erthygl 9(2)(g) Yn angenrheidiol am resymau sydd o fudd sylweddol i'r cyhoedd. Mae GDPR Celf 9(2)(g) yn gofyn am sail yng nghyfraith y DU, a ddarperir gan Adran 10(3) o Ddeddf Diogelu Data 2018 (DPA 2018). Mae hyn yn ei dro yn cyfeirio at yr angen i fodloni amod perthnasol yn Rhan 2 o Atodlen 1 Deddf Diogelu Data 2018. Yr amod perthnasol yw: <i>Amod 10 – atal neu ganfod gweithredoedd anghyfreithlon</i> <i>Amod 18 – diogelu plant ac unigolion sydd mewn perygl</i>

PROESU AT DDIBENION GORFODI'R GYFRAITH (prosesu gan awdurdodau cymwys fel y'u diffinnir gan Ddeddf Diogelu Data 2018)
DPA 2018 – defnyddio data personol, Rhan 1 Adran 31 At ddibenion y Rhan hon, "dibenion gorfodi'r gyfraith" yw dibenion atal, ymchwilio, canfod neu erlyn troseddau neu gyflawni cosbau troseddol, gan gynnwys diogelu yn erbyn ac atal bygythiadau i ddiogelwch y cyhoedd.
DPA 2018 - Atodlen 1, Rhan 2(6) ar gyfer prosesu data categori arbennig <i>Statudol etc a dibenion y llywodraeth</i> 6(1) Mae'r amod hwn yn cael ei fodloni os yw'r prosesu— (a) yn angenrheidiol at ddiben a restrir yn is-baragraff (2), a (b) yn angenrheidiol am resymau sydd o fudd sylweddol i'r cyhoedd. (2) Y dibenion hynny yw— (a) arfer swyddogaeth a roddir i berson drwy ddeddfiad neu reol gyfreithiol; (b) arfer swyddogaeth y Goron, un o Weinidogion y Goron neu un o adrannau'r llywodraeth.
Yn unol ag adran 35(2) DPA 2018, 35(2)(b) Mae'r prosesu'n angenrheidiol er mwyn cyflawni tasg a gyflawnir at y diben hwnnw gan awdurdod cymwys.
Yn achos prosesu sensitif, 35(5) Mae'r prosesu'n gwbl angenrheidiol at ddibenion gorfodi'r gyfraith, a Yn bodloni amod perthnasol yn Atodlen 8. Yr amod perthnasol yw: <i>Amod 1 – dibenion statudol ac ati</i> <i>Amod 4 - Diogelu plant ac unigolion sydd mewn perygl</i>

- 14.4 Mae'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn annog clinigwyr a gweithwyr iechyd proffesiynol i gydweithredu â DHRs a datgelu'r holl wybodaeth berthnasol am y dioddefwr a, lle bo'n briodol, y cyflawnwr cam-drin domestig. Pan fo deiliaid cofnodion yn ystyried datgelu gwybodaeth yn llawn nad yw'n briodol (e.e. oherwydd rhwymedigaethau cyfrinachedd neu ystyriaethau hawliau dynol eraill), dylid cymryd y camau canlynol:

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- Dylai deiliaid cofnodion hysbysu'r Panel DHR am fodolaeth gwybodaeth berthnasol i ymchwiliad ym mhob achos; a
- Trafodwch eu pryderon am ddatgelu gyda'r Panel DHR. Dylid gwneud ymdrechion i ddod i gytundeb ar drin cofnodion yn gyfrinachol neu olygu cynnwys cofnod yn rhannol.

14.5 Mae'r Adran Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn glir, lle mae tystiolaeth i awgrymu bod person yn gyfrifol am farwolaeth y dioddefwr, y dylid blaenoriaethu budd y cyhoedd mwyaf dros eu hawl i gyfrinachedd.

15 Bwrdd Sicrhau Ansawdd y Swyddfa Gartref

15.1 Dylai Bwrdd Sicrhau Ansawdd y Swyddfa Gartref ('y Bwrdd QA') adolygu'r holl DHR cyn ei gyhoeddi. Pwrpas Bwrdd QA yw ystyried a yw'r DHR wedi bodloni'r gofynion a nodir yng nghanllawiau statudol DHR ac ystyried unrhyw fylchau yn y DHR. Pan nodir bylchau, bydd Bwrdd yr ASA yn rhoi adborth i'r CSP. Ni ellir cyhoeddi DHRs heb gymeradwyaeth Bwrdd QA.

15.2 Meini prawf a ddefnyddir gan y Bwrdd QA i benderfynu a yw DHR yn barod i'w cyhoeddi:

- Mae cwmpas a chylch gorchwyl yn briodol;
- Mae'r DHR yn defnyddio dull sy'n seiliedig ar drawma;
- Mae DHR yn canolbwyntio ar y dioddefwr;
- Mae barn y teulu, ffrindiau a'r gymuned yn cael eu hadlewyrchu ac os nad yw hyn yn bosibl, rhoddir esboniad o pam na wnaethant gymryd rhan;
- Ceir dadansoddiad cynhwysfawr o'r wybodaeth a gasglwyd;
- Nodir dysgiadau priodol; a
- Cydymffurfio â'r templed a'r arweiniad.

Os na fodlonir y meini prawf, gall y Bwrdd QA ofyn i DHR gael ei ailgyflwyno i'w adolygu cyn y gellir ei gyhoeddi. Lle bodlonir y meini prawf ond bod Bwrdd yr ASA yn nodi meysydd i'w gwella, disgwylir i CSPs adlewyrchu'r newidiadau y gofynnir amdanynt cyn eu cyhoeddi.

15.3 Mae'r Bwrdd QA yn cael ei gadeirio gan y Swyddfa Gartref ac mae'n cynnwys aelodaeth gan asiantaethau statudol ac arbenigwyr cam-drin domestig. Mae'r Bwrdd QA yn cyfarfod bob mis i drafod DHRs ac unrhyw Adolygiadau Cwmpasu sydd wedi'u cyflwyno i'r Swyddfa Gartref dros y mis blaenorol lle mae'r CSP yn argymhell na ddylid comisiynu DHR.

15a. Penderfyniadau i beidio â chynnal DHR

15.4 Pan fydd CSP yn cynnig peidio â chynnal DHR, bydd y Bwrdd QA yn ystyried a yw'r achos yn bodloni'r meini prawf ar gyfer DHR yn unol â [Deddf Trais Domestig, Trosedd a](#)

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

[Dioddefwyr 2004](#) ac yn adolygu'r rhesymeg a ddarperir yn yr Adolygiad Cwmpasu. Bydd y Bwrdd QA yn darparu adborth lle maen nhw'n credu y dylid comisiynu DHR.

- 15.5 Bydd yr argymhelliad i gynnal DHR, ynghyd â'r rhesymeg, yn cael ei rannu gyda'r CSP gan Ysgrifenyddiaeth Bwrdd QA. Os bydd y CSP yn parhau i gynnal na ddylid comisiynu DHR, bydd y penderfyniad yn cael ei gyfeirio i'r Ysgrifennydd Cartref a all ddewis cyfarwyddo'r CSP i gynnal DHR.
- 15.6 Mae Cylch Gorchwyl y Bwrdd QA wedi'i gynnwys yn [Atodiad H](#).

16 Cyhoeddiad

- 16.1 Unwaith y bydd y copi terfynol o'r DHR wedi'i rannu gyda'r teulu a'r ffrindiau, yna rhaid ei anfon at y Swyddfa Gartref a'r Comisiynydd Cam-drin Domestig, a bydd yn cael ei gyhoeddi ar y [Llyfrgell Adolygu Dynladdiad Domestig](#).
- 16.2 Gofynion cyhoeddi'r Llyfrgell DHR yw:
- Dylid trosi'r DHR yn ddogfen PDF a bod yn llai na 20 MB o ran maint a chynnwys yr atodiadau canlynol;
    - Dylid atodi llythyr adborth terfynol y Bwrdd QA i ddiwedd y DHR fel atodiad; a
    - Dylid ychwanegu'r Cynllun Gweithredu DHR at y DHR fel atodiad. Dylai hyn gynnwys yr holl ddiweddariadau gweithredu a nodi bod y cynllun gweithredu yn ddogfen fyw ac yn destun newid wrth i'r canlyniadau gael eu cyflawni. Gellir gweld templed a chanllawiau'r Cynllun Gweithredu yn [Atodiad B](#).
- 16.3 Dylai Partneriaethau Diogelwch Cymunedol barhau i gyhoeddi'r DHR ar eu gwefannau eu hunain neu gyfeirio'n glir a darparu dolen i Lyfrgell DHR. Os yw CSP yn dewis cyhoeddi ar eu gwefan eu hunain, rhaid iddo fod yr un fersiwn â'r un a gyhoeddir ar y Llyfrgell DHR..

16a. Penderfyniad i beidio â chyhoeddi DHR

- 16.4 Bydd nifer fach o DHRs nad ydynt yn cael eu cyhoeddi yn eu cyfanrwydd neu o gwbl. Dylai'r argymhelliad i beidio â chyhoeddi fod yn seiliedig ar asesiad risg ar gyfer diogelwch aelodau o'r teulu a ffrindiau'r dioddefwr, yn ogystal ag aelodau'r Panel DHR. Dylid cyflwyno pob cais i beidio â chyhoeddi DHR (yn rhannol neu'n llawn) i'r Bwrdd QA ochr yn ochr â'r DHR drafft. Dylai'r cyflwyniad hwn nodi'r hyn y bydd y CSP yn ei gyhoeddi (e.e. fersiwn wedi'i olygu o'r DHR a'r cynllun gweithredu) a sut y bydd y CSP yn rhannu dysgu'n lleol gyda gweithwyr proffesiynol a'r gymuned. Bydd y Bwrdd QA yn adolygu'r cais ac yn rhannu adborth ar y penderfyniad cyhoeddi a'r cynlluniau gyda'r CSP. Dylid ymgynghori â theulu a ffrindiau hefyd ar y penderfyniad i beidio â chyhoeddi'r DHR.

16b. Diwygio DHR cyhoeddedig

16.5 Mae'n bosibl y bydd gwybodaeth bellach yn dod i'r amlwg ar ôl i DHR gael ei chyhoeddi sy'n berthnasol i ganfyddiadau'r DHR. Yn y senarios hyn, cyfrifoldeb y CSP yw penderfynu a oes angen diweddarau'r DHR. Os yw'r CSP yn penderfynu diweddarau'r DHR, rhaid iddynt hysbysu'r Swyddfa Gartref i dynnu'r DHR o Lyfrgell DHR. Rhaid cyfeirio unrhyw ddiwygiadau ac ychwanegiadau i'r DHR yn glir yn y ddogfen. Bydd angen ailgyflwyno'r DHR wedi'i ddiweddarau i'r Bwrdd QA cyn iddo gael ei gyhoeddi. Mewn rhai amgylchiadau, gall y newid fod yn fach iawn, felly gall y Swyddfa Gartref gytuno y gellir diweddarau DHR heb fynd yn ôl at Fwrdd y QA, ar yr amod bod gwelliannau'n glir a nodir nad yw wedi cael ei weld gan Fwrdd QA.

DRAFFT

Adran 3: Gweithredu Dysgu – Gwneud y Dyfodol yn Fwy Diogel

17 Goruchwylio a gweithredu dysgu cenedlaethol a lleol

- 17.1 Mae cynlluniau gweithredu ac argymhellion yn rhan hanfodol o'r broses DHR, ac mae'n hanfodol bod digon o ffocws a sylw yn cael ei roi i'w datblygiad a'u gweithrediad er mwyn sicrhau bod dysgu'n ystyrlon, yn berthnasol ac yn cyflawni newid i atal rhagor o gamdriniaeth a dynladdiad. Dyna pam mae rolau ffurfiol ar gyfer Comisiynwyr Heddlu a Throseddu (PCCs) a'r Comisiynydd Cam-drin Domestig (DAC) wrth oruchwylio gweithrediad dysgu mewn DHRs wedi'u cyflwyno.
- 17.2 Mae DHRs wedi'u gwreiddio yng nghymuned y dioddefwr a'r cyflawnwr a rhaid i bob DHR gael cynllun gweithredu cysylltiedig sy'n mynd i'r afael â'r dysgu lleol a nodwyd yn y DHR gyda chamau gweithredu wedi'u targedu a mesuradwy sydd â chanlyniadau clir a fydd yn gwneud gwahaniaeth. Gall DHRs hefyd wneud argymhellion cenedlaethol lle mae angen newid polisi ar raddfa genedlaethol. Bydd yr argymhellion cenedlaethol hyn yn cael eu casglu, eu dadansoddi a'u cyflwyno i'r Swyddfa Gartref gan y Comisiynydd Cam-drin Domestig. Bydd gweithredu argymhellion cenedlaethol derbyniol yn ddarostyngedig i lywodraethu Gweinidogion fel rhan o oruchwylio VAWG yn y Swyddfa Gartref.

18 Rôl a chyfrifoldeb Cadeirydd y DHR

- 18.1 Mae Cadeirydd DHR yn gyfrifol am reoli'r broses DHR a sicrhau bod pob llwybr a allai ddarparu dysgu i atal marwolaethau sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig yn y dyfodol yn cael eu harchwilio. Er enghraifft, mewn cydweithrediad â'r Panel DHR, rhaid i'r Cadeirydd DHR weithio i nodi'r hyn a ddysgwyd o ddadansoddi'r farwolaeth. Rhaid i Gadeirydd y DHR ystyried pa gamau a fydd yn arwain at ganlyniadau mesuradwy a fydd yn gwella diogelwch i ddioddefwyr a rheoli troseddwr mewn perygl.
- 18.2 Dylai'r Cadeirydd DHR gyd-gynhyrchu'r DHR terfynol gyda'r Panel DHR. I gael rhagor o fanylion am gynnal a chynhyrchu DHR, cyfeiriwch at [Adran 2:6 'Cynnal Adolygiad Dynladdiad Domestig'](#) ac [Adran 2:7 'Llunio Adolygiad Dynladdiad Domestig'](#).
- 18.3 Mae Cadeirydd DHR yn gyfrifol am feithrin a chynnal perthnasoedd ymhlith Panel DHR a rhwng Panel DHR ac asiantaethau, sefydliadau ac unigolion sy'n cymryd rhan. Felly, dylid datgan unrhyw wrthdaro buddiannau ar adeg recriwtio a phan fydd yn codi yn ystod y broses DHR. Mae Cadeirydd DHR hefyd yn gyfrifol am arwain ar ymgysylltu â theulu a ffrindiau'r dioddefwr.
- 18.4 Dylai'r Cadeirydd ddarparu cymorth lle bo angen i'r CSP wrth iddynt ddatblygu'r cynllun gweithredu. Rhaid i'r Cynllun Gweithredu DHR adlewyrchu unrhyw fylchau a nodwyd yn ystod y DHR a dylai geisio rhoi mesurau ar waith i leihau'r risg y bydd trychineb arall yn digwydd mewn amgylchiadau tebyg.

19 Rôl a chyfrifoldeb y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol

- 19.1 Mae Cadeirydd y CSP yn gyfrifol am sefydlu a yw lladdiad i fod yn destun DHR, a nodir yn adran 1(2) o 2004 Ac. Dylid gwneud y penderfyniad hwn mewn ymgynghoriad â phartneriaid lleol sy'n gweithio gyda dioddefwyr cam-drin domestig ac sy'n deall deinameg cam-drin domestig fel y'i diffinnir yn Neddf 2021. Bydd yr asesiad hwn yn helpu i nodi aelodau priodol o'r Panel DHR. Wrth ystyried a ddylid cynnal DHR, dylai CSPs gysylltu â chyrff perthnasol i sefydlu bodolaeth unrhyw adolygiadau parhaus eraill, megis Adolygiad Achos Difrifol (SCR) (Adolygiad Ymarfer Plant yng Nghymru), Adolygiad Diogelu Oedolion (SAR) neu Ymchwiliad Iechyd Meddwl (MHI).
- 19.2 Mae gan y CSP gyfrifoldeb cyffredinol am y DHR a chreu a gweithredu'r cynllun gweithredu. Wrth i'r cynllun gweithredu gael ei ddatblygu, dylai'r CSP weithio ar y cyd â Chadeirydd y DHR a'r Panel DHR lleol i ymgysylltu a gweithio gydag asiantaethau lleol y nodwyd camau gweithredu ar eu cyfer. Dylai'r CSP sicrhau bod y camau a ddatblygir yn briodol, gyda pherchennog a nodwyd a fydd yn gyfrifol o fewn y sefydliad. Er mwyn sicrhau bod y camau gweithredu yn cael eu gweithredu mewn modd amserol a'i fod yn gweithio i gyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd, dylai'r CSP ddatblygu strwythur llywodraethu wrth weithio gyda phartneriaid, er mwyn sicrhau darpariaeth effeithiol.
- 19.3 Mae'n rhaid i'r CSP ymgysylltu â'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau Lleol (PCC) i ystyried ysgogiadau a llywodraethu ar gyfer cyflawni'r cynllun gweithredu drafft. Gall y Comisiynydd Cymorth Cymunedol gynorthwyo i nodi lle byddai cymhwyso'r cynllun gweithredu yn ehangach yn fuddiol; cynnull asiantaethau i nodi sut y dylid lleadaenu'r cynllun a'r argymhellion yn ehangach; ac roedd nodi adnoddau i gynorthwyo i gyflawni'r cynllun gweithredu yn briodol. Gellir defnyddio strwythurau llywodraethu lleol sy'n bodoli eisoes i ddatblygu mewnwelediad i sut mae camau gweithredu ac argymhellion DHR yn cael eu cyflawni i sicrhau newid. Bydd strwythurau sydd ar waith i atal a lleihau troseddau yn amrywio'n lleol. Gall enghreifftiau gynnwys partneriaethau amlasiantaethol fel Byrddau Partneriaeth Lleol Cam-drin Domestig, Byrddau Gofal Integredig, byrddau Iechyd a Lles, neu fod yn gydweithrediad o sawl fforwm partneriaeth gwahanol.
- 19.4 Dylai'r CSP geisio lleadaenu dysgiadau o'r DHR i weithwyr proffesiynol lleol e.e. trwy ddigwyddiad dysgu. Gellir rhannu dysgu cynnar tra bo'r DHR yn dal i fynd rhagddo i gynorthwyo gwelliant parhaus i ddarparu gwasanaethau. Dylid cynnal digwyddiad dysgu ar ôl i'r DHR gael ei gyhoeddi i rannu'r cynllun gweithredu terfynol gyda gweithwyr proffesiynol lleol, asiantaethau a Byrddau Partneriaeth Cam-drin Domestig. Bydd hyn yn cynnal momentwm ar draws asiantaethau i sicrhau bod newid ystyrion yn cael ei ymgorffori yn dilyn y farwolaeth. Mae'n arfer da cynnwys Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau (PCC) a'r Comisiynydd Cam-drin Domestig (DAC) mewn digwyddiadau dysgu ôl-gyhoeddi i gynyddu'r cyfle i ddysgu trawsffiniol.

20 Rôl a chyfrifoldeb Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau

- 20.1 Cyflwynwyd Comisiynwyr Heddlu a Throseddau yn 2012 i wneud yr heddlu'n fwy atebol yn eu hardaloedd drwy oruchwyliaeth gan unigolyn a etholwyd yn uniongyrchol. Er bod heddluoedd yn weithredol annibynnol, mae PCCs yn gyfrifol am blismona yn eu hardal a'u nod yw lleihau troseddau a darparu gwasanaeth heddlu effeithiol ac effeithlon yn eu hardal heddlu. Mae PCCs yn sicrhau bod anghenion cymunedol yn cael eu diwallu mor effeithiol â phosibl a gwella perthnasoedd lleol trwy fagu hyder ac adfer

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

ymddiriedaeth. Maent yn gweithio mewn partneriaeth ar draws ystod o asiantaethau ar lefel leol a chenedlaethol i sicrhau bod dull unedig o atal a lleihau troseddau.

20.2 Fel rhan o'u rôl ehangach, mae cyfrifoldebau PCC yn cyd-fynd â chanlyniadau dymunol DHR, felly mae eu cyfranogiad wrth gefnogi'r broses yn allweddol i wella ymatebion lleol i atal cam-drin domestig a dynladdiad. Mae'r cyfrifoldebau hyn yn cynnwys:

- comisiynu gwasanaethau i gefnogi dioddefwyr troseddau;
- gweithio gyda sefydliadau eraill, gan gynnwys partneriaid cyfiawnder troseddol i gyflawni dull cydgysylltiedig o ymdrin â blaenoriaethau lleol;
- a gwella diogelwch cymunedol.

20.3 Dylai PCCs gynnal goruchwyliaeth strategol o'r DHRs ar draws eu meysydd a chefnogi rhannu gwybodaeth. Oherwydd yr amrywiadau yn strwythur, maint a swyddogaeth PCCs, bydd y mecanweithiau a'r strwythurau y mae'r PCC yn eu mabwysiadu ar gyfer yr oruchwyliaeth hon o DHRs yn amrywio. Rhaid i'r CSP sicrhau eu bod yn ymgysylltu â'u CSC lleol yn weithredol, gan eu cynnwys yn y broses ddrafftio cynlluniau gweithredu a darparu diweddariad cynnydd chwarterol.

20.4 Dylai'r Comisiynwyr Cymunedol weithredu fel hwylusydd i gynnull partneriaid a darparu cyngor strategol pe bai angen cymorth ar y CSP er mwyn datblygu neu gyflawni'r cynllun gweithredu.

20.5 Yn dilyn cyhoeddi'r cynllun gweithredu, dylai'r CSP ymgysylltu â'r CSPs ar ddirwyddiadau a chyhoeddiadau rhannu gwybodaeth i ledaenu'r dysgu ar draws partneriaid perthnasol. Dylai'r PCC ystyried tynnu canfyddiadau ynghyd o sawl DHRs i gefnogi rhannu gwybodaeth.

21 Rôl a chyfrifoldeb y Comisiynydd Cam-drin Domestig

21.1 Rôl y Comisiynydd Cam-drin Domestig (DAC), fel y nodir yn [Neddf Cam-drin Domestig 2021](#), yw ysgogi gwelliannau yn yr ymateb i gam-drin domestig, a dwyn Llywodraeth leol a chenedlaethol i gyfrif. Mae'r DAC yn annibynnol ar y Llywodraeth ac mae dyletswydd ar awdurdodau cyhoeddus penodedig (gan gynnwys adrannau'r Llywodraeth) i gydweithredu â'r DAC ac i ymateb i'w hargymhellion. Mae Deddf 2021 yn nodi mai swyddogaeth statudol y Comisiynydd Cam-drin Domestig yw annog arfer da mewn:

- Atal cam-drin domestig
- Canfod atal, ymchwilio ac erlyn troseddau sy'n ymwneud â cham-drin domestig
- Mae adnabod pobl sy'n cyflawni cam-drin domestig, yn ddioddefwyr cam-drin domestig a phlant y mae cam-drin domestig yn effeithio arnynt.
- Darparu amddiffyniad a chymorth i bobl sy'n cael eu heffeithio gan gam-drin domestig

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

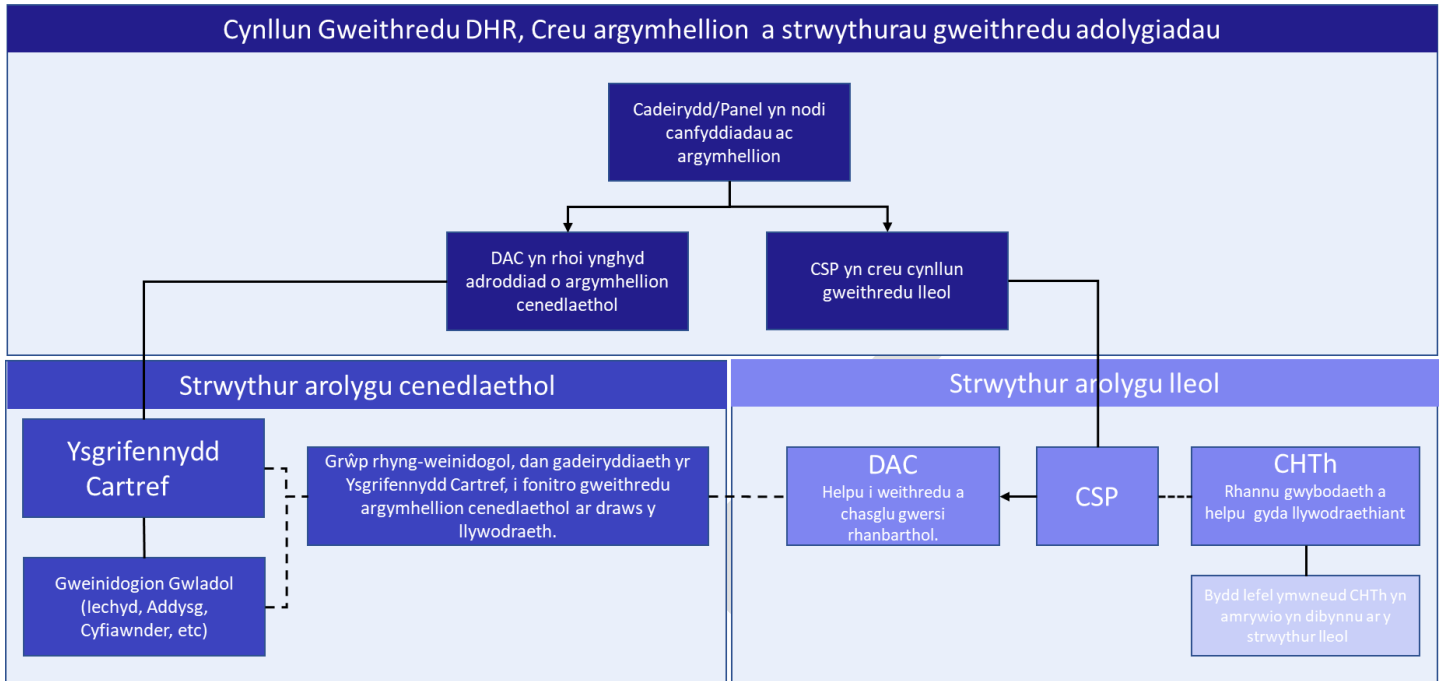
- 21.2 Bydd y DAC yn chwarae rhan weithredol yn y broses DHR ar lefel genedlaethol a lleol. Mae'r DAC yn gyfrifol am nodi themâu allweddol a chyfleoedd dysgu gan DHR, cynghori'r Llywodraeth ar ble i wneud gwelliannau ar lefel genedlaethol, a chefnogi asiantaethau lleol a chyrrff cenedlaethol i weithredu argymhellion.
- 21.3 Ar lefel leol, bydd y DAC yn sicrhau lledaenu dysgiadau a mewnwelediad trwy ymgysylltu rheolaidd â PCCs a CSPs, gan gefnogi datblygu partneriaeth a rhwydweithiau dysgu trawsffiniol. Bydd y DAC yn ymgysylltu â CSPs i ddeall cynnydd y gwaith o gyflawni cynlluniau gweithredu a bod yn bwynt o waethygu ar gyfer achosion lle mae rhwystrau i weithredu neu argymhellion. Bydd y dysgu rhanbarthol hwn yn ategu gwybodaeth am ddysgu cenedlaethol ac yn caniatáu darlun llawnach o'r heriau i weithredu cynlluniau gweithredu.
- 21.4 Ar lefel genedlaethol, bydd y DAC yn llunio adroddiad blynyddol sy'n ystyried themâu allweddol gan DHRs a gyhoeddwyd y flwyddyn honno ac yn nodi meysydd lle mae'n rhaid i'r Llywodraeth ystyried newidiadau polisi. Bydd yr adroddiad hefyd yn ystyried pa mor effeithiol y bu gweithredu ac effaith dysgu DHR. Bydd y DAC yn cyflwyno eu canfyddiadau i Adrannau'r Llywodraeth ac asiantaethau statudol cenedlaethol lle mae angen gwneud newidiadau ar lefel genedlaethol i hybu diogelu dioddefwyr a rheoli risg troseddwy.

22 Rôl a chyfrifoldeb y Swyddfa Gartref

- 22.1 Mae gan yr Ysgrifennydd Cartref gyfrifoldeb cyffredinol am DHRs ac mae'n gallu cyfarwyddo person neu gorff penodedig a nodir yn adran 9(4) o Ddeddf Trais Domestig, Trosedd a Dioddefwyr 2004 i sefydlu, neu gymryd rhan mewn DHR (gweler adran 9(2)). Mae'r Swyddfa Gartref yn gyfrifol am gynnull Adrannau'r Llywodraeth i hwyluso dull systemau cyfan o weithredu a monitro argymhellion cenedlaethol. Gwneir hyn drwy strwythurau llywodraethu rhyng-weinidogol, a oruchwylir gan Weinidogion y Swyddfa Gartref.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Ffigur 3: Strwythurau goruchwylio cenedlaethol a lleol ar gyfer argymhellion a gweithredoedd DHR.

- Llif y broses
- Llif gwybodaeth
- - - Adrodd a rhannu gwybodaeth

Pecyn Cymorth DHR

Atodiad A: Temped DHR

	TUDALEN DEITL DHR • Enw'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol • Ffugenw'r dioddefwr a mis a blwyddyn marwolaeth • Enw'r awdur • Dyddiad cyhoeddi
1	RHESTR O'R DUDALEN CYNNWYS
2	PORTREAD PEN O DDIODDEFWR Teulu a ffrindiau i gael y cyfle i ysgrifennu portread pen o'r dioddefwr. <i>Mae Portread Pen yn 'ddisgrifiad o rywun fel person (e.e. eu personoliaeth, eu hoff bethau a'u cas bethau), eu hanes (e.e. dros eu cwrs bywyd neu'n fwy diweddar) yn ogystal â'u hanghenion neu brofiadau'.</i>
3	CADEIRYDD DHR + CYDYMDEIMLADAU CSP
4	DATGANIAD CYFRINACHEDD AC ANHYSBYSRWYDD Cynnwys ffugenw/au y cytunwyd arnynt gyda'r teulu ac a ddefnyddir yn y DHR i ddiogelu hunaniaeth yr unigolyn/unigolion dan sylw. Anogir enwau yn hytrach na llythrennau gan ei fod yn fwy dyneiddiol.
5	CRYNODEB GWEITHREDOL Crynodeb lefel uchel o'r farwolaeth, y dadansoddiad, a'r gwersi a ddysgwyd. Dylai hyn fod tua 2-4 tudalen.
6	CYLCH GORCHWYL Mae rhestr nad yw'n gynhwysfawr o ffactorau y dylai'r Cadeirydd DHR eu hystyried wrth ddatblygu cwmpas y DHR yn cynnwys y cyfnod amser sy'n cael ei adolygu; asiantaethau a fu'n gysylltiedig; penderfyniad ynghylch cyfranogiad MARAC; Trafod gyda theulu a ffrindiau; sylw ac ymgysylltiad cyhoeddus a'r cyfryngau; cydraddoldeb ac amrywiaeth; adolygiadau eraill i'r farwolaeth; ac a fu DHRs eraill yn yr un ardal awdurdod lleol ac unrhyw ddysgu perthnasol y maent yn ei gynnig.
7	GWYBODAETH GEFNDIR (Y FFEITHIAU) • Crynodeb o'r dynladdiad (beth ddigwyddodd mewn gwirionedd a sut y cafodd y dioddefwr ei ladd). • Manylion y Post Mortem a'r cwest a/neu ymchwiliad y Crwner os yw'n cael ei gynnal eisoes. Nodwch achos y farwolaeth. • Aelodau o'r teulu a'r teulu. Pwy arall oedd yn byw yn y cyfeiriad ac, os oedd plant yn byw yno, beth oedd eu hoedran ar y pryd (er mwyn sicrhau anhysbysrwydd, ni ddylid rhoi rhyw y plant). • Am ba hyd y bu'r dioddefwr yn byw gyda'r troseddwr/cyflawnwyr? Os yw'n bartner/cynbartner, pa mor hir yr oeddent wedi bod gyda'i gilydd fel cwpl. • Manylion unrhyw gyhuddiadau troseddol gan gynnwys dyddiad a chanlyniad y treial, a'r ddedfryd a roddir.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Os yw'r adolygiad yn cael ei gynnal i ddiodeffwr a fu farw drwy hunanladdiad, nodwch ar ba sail yr ystyriwyd bod hyn yn bodloni'r meini prawf i gynnal yr adolygiad.
8	TROSOLWG ASIANTAETH Trosolwg sy'n crynhoi'r wybodaeth a oedd yn hysbys i'r asiantaethau a'r gweithwyr proffesiynol a oedd yn ymwneud â'r diodeffwr, y tramgwyddwr a'u teuluoedd. Gan gynnwys a oedd unrhyw gysylltiad â'r diodeffwr a'r cyflawnwr ac unrhyw ffeithiau neu wybodaeth berthnasol arall am y diodeffwr a'r cyflawnwr, er enghraifft asesiadau seicolegol.
9	CRONOLEG GYFUN Rhaid cael cronoleg asiantaeth gyfun (yn hytrach nag amlinellu cyswllt pob asiantaeth yn ei dro). Os yw strwythur y teulu yn helaeth neu'n gymhleth, ystyriwch gynnwys genogram dienw ar ddechrau'r cronoleg. Eglurwch hanes cefndir y diodeffwr a'r cyflawnwr cyn yr amserlenni sy'n cael eu hadolygu yn y cylch gorchwyl i roi cyd-destun i'w stori. Darparu cronoleg naratif gyfun sy'n cofnodi digwyddiadau/cyswllt/ymwneud allweddol perthnasol â'r diodeffwr, y tramgwyddwr a'u teuluoedd gan asiantaethau, gweithwyr proffesiynol ac eraill sydd wedi cyfrannu at y broses DHR. Sylwch ar amser a dyddiad pob achlysur pan welwyd y diodeffwr, y cyflawnwr neu'r plentyn(plant) a'r farn a'r dymuniadau a geisiwyd neu a fynegwyd.
10	DADANSODDIAD Dylai'r rhan hon o'r trosolwg archwilio sut a pham y digwyddodd digwyddiadau, gwybodaeth a rannwyd a'r penderfyniadau a wnaed, a'r camau a gymerwyd neu na chawsant eu cymryd. Gall ystyried a fyddai gwahanol benderfyniadau neu gamau gweithredu wedi arwain at gwrs gwahanol o ddigwyddiadau. Dylai'r adran ddadansoddi fynd i'r afael â'r cylch gorchwyl a'r llinellau ymholi allweddol ynddynt. Dyma hefyd lle dylid tynnu sylw at unrhyw enghreifftiau o arfer da. Dylid manylu ar yr ymchwil perthnasol sy'n sail i'r dadansoddiad. Mynd i'r afael â phob un o'r naw nodwedd warchoddedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 ac esboniwch a ydynt yn berthnasol i'r DHR. Dylech gynnwys archwilio rhwystrau rhag cael mynediad at wasanaethau yn ogystal ag ystyried yn ehangach a oedd darpariaeth gwasanaethau yn cael ei effeithio. Gwendidau ychwanegol a allai ddylanwadu ar fynediad at wasanaethau e.e. lleoliad gwledig Gwybodaeth dadansoddi sy'n ofynnol yn y DHR ac yn y casgliad data Ffactorau gwaethybol yn y lladdiad gan gynnwys: - Gwahanu - Ymddygiad gorfodol neu reoli - Stelcian (corfforol / digidol) - Priodas dan orfod - Cam-drin yn seiliedig ar 'anrhydedd' - Cam-drin seiliedig ar ffydd - Cam-drin rhywiol - Cam-drin emosïynol neu seicolegol - Cam-drin corfforol - Cam-drin economaidd Materion iechyd meddwl a nodwyd ar gyfer diodeffwyr / cyflawnwr / plant (diagnosis a heb ddiagnosis)

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Gwendidau a brofir gan y dioddefwr a'r troseddwr: • Profi camddefnyddio alcohol • Profi camddefnyddio sylweddau eraill • Profi problemau tai • Anabledd corfforol • Anableddau dysgu (gan gynnwys yr holl niwroamrywiaeth diagnosis neu heb ddiagnosis) • Anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu • Beichiogrwydd • Salwch meddwl Cam-drin blaenorol • Pe bai'r dioddefwr wedi dioddef camdriniaeth yn flaenorol • Pe bai'r cyflawnwr wedi cael ei adnabod yn flaenorol fel cyflawnwr cam-drin domestig • A yw'r dioddefwr/cyflawnwr wedi bod yn destun profiadau niweidiol yn ystod plentyndod (ACEs) Cyswllt asiantaeth sy'n ymwneud â'r dioddefwr a'r troseddwr • Unrhyw gyswllt hysbys gyda'r heddlu, y gwasanaeth prawf neu'r Gwasanaethau Cymdeithasol Plant • Pe bai'r dioddefwr wedi cael ei gyfeirio at MARAC ar unrhyw adeg • Pe bai'r dioddefwr/cyflawnwr wedi bod mewn cysylltiad â gwasanaethau gofal cymdeithasol i oedolion a/neu iechyd meddwl • Unrhyw ryngweithio / ymwneud hysbys â mewnfudo Plant • A oedd unrhyw blant yn bresennol pan ddigwyddodd y farwolaeth • A oedd unrhyw blant yn destun gweithdrefnau amddiffyn plant • A oedd unrhyw blant yn hysbys i ofal cymdeithasol plant • Os oes i'r uchod, a oedd atgyfeiriadau wedi'u gwneud ac yna marcio 'dim camau pellach'
11	CASGLIADAU Dod â throsolwg ynghyd o'r prif faterion a nodwyd a chasgliadau a ddaw ohonynt a fydd yn trosi i fanylion y gwersi a ddysgwyd yn yr adran nesaf.
12	GWERSI A DDYSGWYD AC ARGYMHELLION Dylai'r rhan hon o'r DHR grynhoi pa wersi sydd i'w tynnu o'r achos a sut y dylid cyfieithu'r gwersi hynny yn argymhellion ar gyfer gweithredu. Nodwch unrhyw ddysgu cynnar a nodwyd yn ystod y broses DHR ac a weithredwyd ar hyn eisoës. Dylai'r argymhellion gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, y rhai a wneir mewn Adroddiadau Rheoli Unigol a gallant gynnwys argymhellion o effaith genedlaethol ar gyrff neu sefydliadau lefel genedlaethol. Dylai argymhellion fod yn canolbwyntio ac yn benodol, yn gaeth i amser ac yn ymarferol.
ATODIAD A: PROSES DHR	
13	AMSERLENNI Dechreuodd y DHR hwn ar (dyddiad) a daeth i ben ar (dyddiad). Dylid cwblhau DHR, lle bo hynny'n bosibl, o fewn blwyddyn i'r dechrau. Esbonio unrhyw resymau dros oedi wrth gwblhau.
14	CYFRANWYR I'R DHR

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	• Rhestrwch yr asiantaethau a chyfranwyr eraill i'r DHR a natur eu cyfraniad h.y. IMR, adroddiad neu wybodaeth. • Cadarnhau annibyniaeth awduron IMR a sut maent yn annibynnol.
15	AELODAU PANEL DHR • Rhestrwch asiantaethau a rolau aelodau'r panel sy'n ymwneud â'r Panel DHR. • Cynnwys nifer o weithiau y Panel DHR cyfarfod. • Cadarnhau annibyniaeth aelodau Panel DHR. • Rhestr ffynonellau cyngor arbenigol lle nad oedd cynrychiolaeth ymhlith Panel DHR. Er enghraifft, cam-drin economaidd.
16	AWDUR DHR Esboniwch annibyniaeth Cadeirydd y DHR (ac awdur os oes rolau ar wahân) a rhoi manylion am hanes eu gyrfa a'u profiad perthnasol. Cadarnhewch nad oes gan Gadeirydd / awdur y DHR unrhyw gysylltiad â'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol. Os ydynt wedi gweithio i unrhyw asiantaeth yn yr ardal yn flaenorol nodwch pa mor bell yn ôl y daeth y gyflogaeth honno i ben.
17	ADOLYGIADAU CYFOCHROG Nodwch os cynhaliwyd cwest neu unrhyw adolygiadau neu ymholiadau eraill ac a ydynt wedi cael eu defnyddio i hysbysu'r DHR hwn..
18	ADOLYGIAD CWMPASU Atodwch yr Adolygiad Cwmpasu a gwblhawyd ar gyfer DHR hwn.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Atodiad B: Tabled Cynllun Gweithredu a Chanllawiau

Teitl y DHR	
TREFNIADAU LLYWODRAETHU	<i>Trefniadau llywodraethu amlinellol i oruchwylio gweithrediad cynllun gweithredu DHR</i>

ARGYMHELLIAD	GWEITHRED	ASIANTAETH ARWEINIOL	DEILLIANT FYDD Y GWEITHREDU HWNNW YN EI GYFLAWNI	ARWEINYDD CYFRIFOL	CERRIG MILLTIR ALLWEDDOL I GWBLHAU GWEITHREDU	DYDDIAD TARGED	RAG CYFFREDINOL	CYNNYDD	DYDDIAD CWBLHAU	A GYFLAWNWYD Y DEILLIANT?
Argymhelliad	1.1 Gweithred									
	1.2 Gweithred									
	1.3 Gweithred									
	1.4 Gweithred									
Argymhelliad	2.1 Gweithred									
	2.2 Gweithred									
Argymhelliad	3.1 Gweithred									
	3.2 Gweithred									

Canllawiau'r Cynllun Gweithredu

Rhaid i gamau gweithredu fodloni'r amcanion canlynol:

- **Penodol**
  - **Mesuradwy**
  - **Cyraeddadwy**
  - **Perthnasol**
  - **Amser**
-
- Mae'n rhaid canolbwyntio ar ganlyniadau; mae hyn yn golygu bod yn rhaid i'r cynllun gweithredu fynegi pa newid y gellir ei ddisgwyl o ganlyniad i weithredu'r weithred. Er enghraifft, os mai 'x' yw'r camau a nodwyd yna gallai'r canlyniad fod yn 'y'.
  - Rhaid fod gan weithredoedd **berchennog cyfrifol a nodwyd**.
  - Fel yr amlinellwyd yn adran 18 o ganllawiau statudol DHR, dylai'r CSP gytuno ar bwyntiau yn y dyfodol y byddant yn **diweddarau teulu / ffrindiau ar weithredu** 'r Cynllun Gweithredu DHR.
  - Yn ystod datblygu'r cynllun gweithredu, rhaid i Gadeirydd y DHR a'r Panel DHR lleol **ymgysylltu â'r Comisiynydd Heddlu a Throseddau perthnasol i ystyried ysgogiadau a llywodraethu ar gyfer cyflawni** 'r cynllun gweithredu.
  - Bydd y **Comisiynydd Cam-drin Domestig yn ymgysylltu â CSPs i ddeall cynnydd y gwaith o gyflawni cynlluniau gweithredu** a bod yn bwynt o waethygu ar gyfer achosion lle mae rhwystrau i weithredu camau neu argymhellion.
  - Pan gyhoeddir y DHR terfynol dylid ychwanegu'r cynllun gweithredu diweddaraf **fel atodiad i'r DHR** gyda'r holl ddiweddariadau gweithredu wrth nodi bod y cynllun gweithredu yn ddogfen fyw a'i fod yn agored i newid wrth i ganlyniadau gael eu cyflawni. Dylai'r CSP gyhoeddi'r cynllun gweithredu ar ei wefan ei hun a'i ddiweddarau wrth i'r cynnydd gael ei wneud.

Atodiad C: Tabled Adolygu Cwmpasu

	TUDALEN DEITL YR ADOLYGIAD CWMPASU • Enw'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol • Dynodwr dienw o ran pa Adolygiad Cwmpasu y mae hyn yn cyfeirio ato e.e. ffugenw neu rif • Dyddiad cyflwyno'r Adolygiad Cwmpasu i'r Swyddfa Gartref • Ni ddylid comisiynu a yw'r CSP wedi comisiynu DHR neu'n argymhell DHR • P'un a yw'r farwolaeth yn dynladdiad domestig / esgeulustod / hunanladdiad / i'w benderfynu o hyd
1	Sut y cafodd CSP wybod am y farwolaeth hon?
2	Crynodeb o ddigwyddiad angheuol
3	Cefndir – beth sydd wedi cael ei ddysgu am y dioddefwr a'r troseddwr?
4	Beth yw'r dysgu cynnar a nodwyd gan asiantaethau yn yr achos hwn?
5	Pa gamau (au), gyda chanlyniadau a llinellau amser fydd yn cael eu cymryd o ganlyniad i'r dysgu a nodwyd? <i>Ar hyn o bryd, nid oes angen cynllun gweithredu cynhwysfawr. Dim ond camau y cytunwyd arnynt eisoes ar hyn o bryd sydd angen eu cynnwys. Dylid trosglwyddo'r camau a nodwyd yn yr Adolygiad Cwmpasu yn awtomatig i gynllun gweithredu'r DHR wrth iddo gael ei ddatblygu.</i>
6	Os yw'r Panel Adolygu Cwmpasu wedi cytuno i beidio â chomisiynu DHR ar gyfer yr achos hwn, nodwch y rhesymeg dros y penderfyniad hwn isod.
7	Beth yw barn y teulu/frindiau ynghylch a ddylid comisiynu DHR?
8	Pa asiantaethau a sefydliadau sydd wedi cael eu hymgynggori/ymwneud â'r Adolygiad Cwmpasu?
9	A oes unrhyw adolygiadau eraill yn ymwneud â'r farwolaeth hon?

Atodiad D: Tabled IMR

Enw'r person sy'n destun adolygiad				
Dyddiad geni				
Dyddiad marwolaeth				
Teitl swydd a manylion cyswllt y person sy'n cwblhau'r IMR hwn (yn cynnwys cadarnhad ynghylch annibyniaeth o reolaeth llinell yr achos).				
CYFLWYNIAD				
Crynodeb ffeithiol/cyd-destunol byr o'r sefyllfa sy'n arwain at y DHR, gan gynnwys amlinelliad o'r cylch gorchwyl a'r dyddiad i'w gwblhau				
DIODDEFWYR, CYFLAWNWR, MANYLION TEULU OS YW'N BERTHNASOL				
Enw	Dyddiad geni	Perthynas	Tarddiad ethnig	Cyfeiriad
CRYNODEB O GYFRANOGIAD ASIANTAETH				
- Adeiladu cronoleg gynhwysfawr o gyfranogiad gan eich asiantaeth dros y cyfnod o amser a nodir yng nghylch gorchwyl yr adolygiad. - Datgan pan welwyd y dioddefwr/plentyn/teulu/cyflawnwr gan gynnwys hanes cysail lle bo hynny'n berthnasol. - Nodi manylion y gweithwyr proffesiynol yn eich asiantaeth a oedd yn ymwneud â'r dioddefwr, y teulu, y tramgwyddwr ac a gafodd eu cyfweld ai peidio at ddibenion yr IMR hwn. - Cynnwys gwybodaeth am adolygiadau cyfochrog y mae'r asiantaeth yn ymwneud â nhw.				
DADANSODDIAD O GYFRANOGIAD				
- Ystyriwch y digwyddiadau a ddigwyddodd, y penderfyniadau a wnaed, a'r camau a gymerwyd ai peidio. - Asesu ymarfer yn erbyn canllawiau, polisiâu mewnol a deddfwriaeth berthnasol. - Darparu manylion am unrhyw gyd-destun ychwanegol a pherthnasol.				
MYND I'R AFAEL Â CHYLCH GORCHWYL				
Ystyried dadansoddiad pellach mewn perthynas â ffactorau allweddol hanfodol, nad ydynt fel arall yn cael eu cynnwys yn yr adrannau uchod.				
YMARFER EFFEITHIOL, GWERSI A DDYSGWYD AC ARGYMHELLION				
Dylai argymhellion ganolbwyntio ar ganfyddiadau allweddol yr IMR a bod yn benodol ynghylch y canlyniad y maent yn chwilio amdano. Dylai hyn hefyd gynnwys manylion am argymhellion sydd eisoes wedi'u gweithredu.				

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Atodiad E: Bwrdd Sicrwydd Ansawdd DHR templed adborth

TEITL Y DHR	
PARTNERIAETH DIOGELWCH CYMUNEDOL	
DYDDIAD ADOLYGWYD GAN BWRDD QA	
PENDERFYNIAD	
CANMOLIAETH I ARFER DA	

	ADRAN DHR		ADBORTH BWRDD DHR QA
	Tudalen Teitl	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
1	Tudalen Cynnwys	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
2	Portread Pen	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
3	Cydymdeimladau	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
4	Cyfrinachedd ac anhysbysrwydd	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
5	Cylch gorchwyl	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

6	Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
7	Gwybodaeth Gefndir	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
8	Cronoleg Gyfun	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
9	Trosolwg	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
10	Dadansoddiad	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
11	Casgliadau	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
12	Gwersi a ddysgwyd ac argymhellion	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
13	Amserlenni	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
14	Cynnwys teulu / ffrindiau / cymuned	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
16	Cyfranwyr DHR	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
17	Panel DHR	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
18	Awdur DHR	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
19	Adolygiadau Cyfochrog	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
20	Lledaenu	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	
21	Unrhyw sylwadau eraill	Gwelliannau sydd eu hangen cyn cyhoeddi	
		Gwelliannau / nodiadau pellach ar gyfer DHRs yn y dyfodol	

DRAFT

Atodiad F: Pecyn Cymorth Cydraddoldeb ac Amrywiaeth

Nodwedd Warchoddedig	Cyffredinolrwydd
Oed	Gall cam-drin domestig ddigwydd ar unrhyw oedran. O dan adran 3 o Ddeddf Cam-drin Domestig 2021, mae plant bellach yn cael eu cydnabod fel dioddefwyr cam-drin domestig yn eu rhinwedd eu hunain, pan fyddant yn gweld, clywed neu'n profi effeithiau cam-drin domestig ac yn gysylltiedig naill ai â'r cyflawnwr neu'r dioddefwr, fel dioddefwyr cam-drin domestig. Dangosodd Arolwg Troseddu Cymru a Lloegr (CSEW) ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023 fod cyfran sylweddol uwch o bobl rhwng 16 a 19 oed yn dioddef o unrhyw gam-drin domestig (8.0%) o'i gymharu â'r rhai 45 i 54 oed (4.2%), a'r rhai 60 oed a throsodd (3.2% am 60 i 74 oed). I'r rhai sy'n 75 oed a throsodd, roedd canran y dioddefwyr yn sylweddol is na'r holl grwpiau oedran eraill (1.4%). Mae Mynegai Dynladdiad y Swyddfa Gartref yn dangos mai 50 yw oedran cyfartalog y 370 o ddiodefwyr a gofnodwyd rhwng Mawrth 2020 a 2022. Roedd ychydig dros chwarter (27.6%) o'r diodefwyr rhwng 25 a 39 oed. Roedd chwarter (25.4%) yn 65 oed neu'n hŷn.¹⁸
Anabledd	Fel y diffinnir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010, mae person yn anabl os oes ganddo nam corfforol neu feddyliol sydd ag effaith negyddol 'sylweddol' a 'hirdymor' ar eich gallu i wneud gweithgareddau dyddiol arferol. Mae pobl anabl yn profi cyfraddau anghymesur uwch o gam-drin domestig.¹⁹ Yn benodol, canfu'r CSEW am y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023 fod oedolion 16 oed a hŷn ag anabledau fwy na dwywaith yn fwy tebygol o brofi cam-drin domestig yn y flwyddyn flaenorol (10.2%) nag oedolion nad ydynt yn anabl (3.3%).²⁰ O'r 124 DHR a adolygwyd gan y Swyddfa Gartref rhwng Hydref 2019 a Hydref 2020, cofnodwyd bod gan 12% o ddiodefwyr anabledd corfforol ac roedd gan 5% anabledd dysgu cydnabyddedig.²¹ Dangosodd cyfrifiad 2021 fod 17.8% o'r boblogaeth yn cael eu hystyried yn anabl.²²
Ailbennu rhywedd	Mae unigolion sydd wedi cael ailbennu rhywedd yn wynebu mathau penodol o gamdriniaeth.²³ Mae'r CSEW ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023 yn dangos bod pobl 16 oed a hŷn, sydd wedi ail-leoli eu rhywedd ers eu genedigaeth dros dair gwaith yn fwy tebygol o brofi cam-drin domestig yn y flwyddyn flaenorol (15.1%) o'i gymharu â'r rhai nad ydynt wedi (4.4%).²⁴ Cafodd data ei gasglu ar farwolaethau yn ymwneud â cham-drin domestig - gan ddefnyddio diffiniad sy'n ehangach na Ddeddf Cam-drin Domestig 2021 - gan y Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd (VKPP) rhwng Ebrill 2020 a Mawrth 2022. Ni chofnodwyd bod yr un o'r 470

¹⁸ SYG. [Nodweddion dioddefwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

¹⁹ Iechyd Cyhoeddus Lloegr. [Anabledd a cham-drin domestig: Risg, effeithiau ac ymateb](#). 2015

²⁰ SYG. [Nodweddion dioddefwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

²¹ Swyddfa Gartref. [Canfyddiadau Allweddol o ddadansoddiad o adolygiadau dynladdiad domestig: Hydref 2019 i fis Medi 2020](#). 2021.

²² SYG. [Anabledd, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Blwyddyn Ddata 2021.

²³ Harvey, S. *et al.* (2019) Rhwystrau [sy'n wynebu pobl lesbiaidd, hoyw, deurywiol a thrawsrywiol wrth gael mynediad at gam-drin domestig, stelcian ac aflonyddu, a gwasanaethau trais rhywiol](#), Llywodraeth Cymru. Bywydau Diogel. 2018. [Am Ddim i Fod yn Ddiogel: Pobl LHDT+ sy'n dioddef cam-drin domestig](#).

²⁴ SYG. [Nodweddion dioddefwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	o ddiodeffwyr wedi cael eu hailbennu ar sail rhywedd, er nad oedd y nodwedd hon 'yn hysbys' neu heb ei chofnodi ar gyfer 27% o ddiodeffwyr. ²⁵
Priodas a phartneriaeth sifil	Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023, dangosodd CSEW fod cyfran sylweddol fwy o oedolion 16 oed a hŷn a gafodd eu gwahanu neu wedi ysgaru/mewn partneriaeth sydd wedi'i diddymu'n gyfreithiol wedi profi cam-drin domestig yn y flwyddyn flaenorol na'r rhai a oedd yn briod neu'n bartner sifil, yn cyd-fyw neu'n weddw. Fodd bynnag, efallai bod statws priodasol wedi newid o ganlyniad i'r cam-drin a ddiodeffwyd. ²⁶
Beichiogrwydd a mamolaeth	Gall bod yn feichiog roi mwy o berygl i fenywod gael eu cam-drin, er bod y data sydd ar gael ar fynychder cam-drin domestig ymhlith unigolion beichiog yn gyfyngedig. Mae rhai astudiaethau'n awgrymu mor uchel â 40-60% o fenywod beichiog yn profi cam-drin yn ystod beichiogrwydd, tra bod eraill yn awgrymu bod nifer yr achosion yn llawer is, yn amrywio rhwng 1% ac 20% ²⁷ (yn dibynnu ar y wlad a sut mae cyffredinrwydd yn cael ei gyfrifo). ²⁸ Nododd Adolygiad Dynladdiad Domestig y Swyddfa Gartref 2020 - 2021 fod beichiogrwydd yn agored i niwed mewn 3 o 71 o achosion. ²⁹
Hil ac ethnigrwydd	Mae'r flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023 yn dangos bod oedolion 16 oed a hŷn o gefndir ethnig cymysg yn fwy tebygol o fod wedi profi cam-drin domestig o fewn y flwyddyn flaenorol (7.9%) na'r rhai o gefndiroedd ethnig gwyn (4.7%), du (3.5%), neu Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig (2%) ethnig. Mae Mynegai Dynladdiad Domestig y Swyddfa Gartref yn canfod bod 73.5% (272) o'r 370 o ddiodeffwyr dynladdiad domestig rhwng Mawrth 2020 a 2022 yn wyn, roedd 8.9% (33) yn ddu a 14.9% (55) o grwpiau ethnig eraill. ³⁰ Mae cyfrifiad 2021 yn tynnu sylw at orgynrychiolaeth grwpiau ethnig du mewn data cam-drin domestig; mae 81.7% o breswylwyr arferol Cymru a Lloegr yn wyn, 9.3% yn Gymry Asiaidd, Asiaidd Prydeinig neu Asiaidd, a 4% yn ddu, Du Prydeinig, Du Cymreig, Caribiaidd, neu Affricanaidd. ³¹
Crefydd a chred	Gall diodeffwyr sy'n dilyn crefydd neu sy'n dod o gefndiroedd ffydd brofi rhwystrau ychwanegol i dderbyn cymorth neu adrodd am gam-drin oherwydd problemau gyda chael gafael ar gymorth. ³² Efallai y byddant yn ofni bod eu ffydd yn cael ei chamddeall neu fod ganddynt bryderon ynghylch a fyddant yn cael eu credu. Yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023, oedolion 16 oed a hŷn heb grefydd (5.3%), Arall (5.2%), neu grefydd Bwdhaidd (5.1%) oedd fwyaf tebygol o adrodd am brofi cam-drin domestig. Mae hyn yn cymharu â 4.1% o Gristnogion, 1.6% o Hindwiaid ac 1% o Fwslimiaid. ³³ Gall deall crefydd neu gred diodeffwr ddarparu cyd-destun defnyddiol wrth gynnal DHR. Roedd adolygiad y Swyddfa

²⁵ Rhaglen Gwybodaeth ac Ymarfer Bregusrwydd (VKPP). [Llofruddiaethau Domestig a Hunanladdiad Dioddefwyr Suspected 2021-2022, Adroddiad Blwyddyn 2: 2022.](#)

²⁶ SYG. [Nodweddion diodeffwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

²⁷ Bailey B. A. (2010) [Trais partner yn ystod beichiogrwydd: cyffredinrwydd, effeithiau, sgrinio a rheoli. Cylchgrawn rhyngwladol iechyd menywod, 2, 183–197.](#)

²⁸ Bywydau Diogel. [Cry for Health yn llawn report.pdf \(safelives.org.uk\)](#)

²⁹ Mae maint sampl llai yn cynrychioli newid mewn ffurflenni monitro i gasglu'r wybodaeth hon. Swyddfa Gartref. 2022. [Annex A DHRs Review Report 2020-2021.pdf \(publishing.service.gov.uk\)](#)

³⁰ SYG. [Nodweddion diodeffwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

³¹ SYG. [Grŵp ethnig, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021](#). Data o 2021.

³² Swyddfa Gartref. [Deddf Cam-drin Domestig \(2021\) Canllawiau Statudol: 2022](#)

³³ SYG. [Nodweddion diodeffwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Gartref o 124 o ddynladdiadau domestig rhwng 2019 a 2020 yn gofyn a oedd crefydd yn 'ffactor perthnasol' yn yr achos. Nid oedd unrhyw adolygiadau lle roedd yn ffactor perthnasol. ³⁴
Rhyw	Er y gall dynion a menywod brofi cam-drin domestig, mae ystadegau gan CSEW 2023 yn amlygu bod menywod 16 oed a hŷn bron ddwywaith yn fwy tebygol o brofi cam-drin domestig yn y flwyddyn flaenorol na dynion (5.7% a 3.2% yn y drefn honno). Mae Mynegai Dynladdiad y Swyddfa Gartref 2020 - 2022 yn dangos bod 67.3% o'r 370 o ddiodefwyr cam-drin domestig yn fenywod, a 32.7% yn ddynion. Mewn 88.6% o'r achosion hyn, roedd y rhai a ddrwgdybir yn ddynion ac yn 11.4% roeddent yn fenywod. Ar gyfer y mwyafrif (74.7%) o ddynladdiadau domestig benywaidd, roedd y dyn dan amheuaeth yn bartner gwrywaidd neu'n gynbartner, ond yn y mwyafrif (66.1%) o ddynladdiadau domestig gwrywaidd, roedd y dyn dan amheuaeth yn aelod gwrywaidd o'r teulu. ³⁵ Mae hyn yn tynnu sylw at gynrychiolaeth or-gynrychiolaeth diodefwyr sy'n fenywod mewn achosion o ddynladdiad domestig.
Cyfeiriadedd rhywiol	Gall diodefwyr LGBT gael profiad tebyg o gam-drin domestig i ddiodefwyr heterorywiol, er y gallant wynebu ymddygiad camdriniol penodol sy'n ymwneud â'u cyfeiriadedd rhywiol. ³⁶ Mae data CSEW ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2023 yn awgrymu bod diodefwyr LHDT yn fwy tebygol o adrodd eu bod yn ddiodefwyr cam-drin domestig. Roedd 7.6% o ddynion hoyw a menywod lesbiaidd 16 oed a hŷn yn ddiodefwyr cam-drin domestig yn y flwyddyn flaenorol, fel yr oedd 17.3% o ddeurywiolion. Mae hyn yn cymharu â 4% o ymatebwyr heterorywiol. ³⁷ O ran eu cynrychiolaeth mewn dynladdiadau domestig, mae'r data a gasglwyd gan y VKPP rhwng Ebrill 2020 a Mawrth 2022 yn dangos bod 16 o'r 470 o ddiodefwyr (3%) wedi'u cofnodi fel rhai LHDT+. Ar gyfer 32% o'r diodefwyr, rhestrwyd y nodwedd hon fel un 'anghyfarwydd' neu ni chafodd ei chofnodi, tra bod y nodwedd hon wedi'i chofnodi fel 'na' ar gyfer 64% o'r diodefwyr. Er bod mynychder diodefwyr LGB+ mewn dynladdiadau domestig yn cyfateb i ffigur unigolion LGB+ a gofnodwyd yn y data poblogaeth cyffredinol ³⁸ , mae'n debygol na fydd y ffigur hwn yn cael ei danadrodd oherwydd rhwystrau y gallai unigolion eu hofni wrth ddatgelu eu hunaniaeth, ac yn ei dro gostwng lefel yr ymgysylltiad y gallai'r diodefwyr hyn ei gael gyda gwasanaethau cymorth perthnasol. ³⁹

³⁴ Swyddfa Gartref. 2022. [Annex A DHRs Review Report 2020-2021.pdf \(publishing.service.gov.uk\)](#)

³⁵ SYG. [Nodweddion diodefwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben ym mis Mawrth 2023.

³⁶ Swyddfa Gartref. [Deddf Cam-drin Domestig \(2021\) Canllawiau Statudol: 2022](#)

³⁷ SYG. [Nodweddion diodefwyr cam-drin domestig, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o'r flwyddyn sy'n dod i ben Mawrth 2023

³⁸ Mae data Cyfrifiad 2021 ONS yn dangos bod 3.2% o'r ymatebwyr wedi nodi â chyfeiriadedd LGB+. SYG. [Cyfeiriadedd rhywiol, Cymru a Lloegr - Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#). Data o 2021.

³⁹ Gweler [Goleuni #6: Pobl LGBT+ a cham-drin domestig | Safelives](#)

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Atodiad G: Cynnwys teulu, ffrindiau, cydweithwyr, cymdogion a phecyn cymorth cymunedol ehangach

	Gweithredu/Cwestiwn	Ateb
1	Beth oedd natur perthynas y rhai a gymerodd ran yn y DHR? <i>Teulu, ffrindiau, cydweithwyr yn y gwaith, cymdogion neu gymuned ehangach</i>	
2	Y dyddiad cyntaf cysylltu	
3	Natur eu hymgysylltiad	
4	A gafodd taflen y Swyddfa Gartref ei ddarparu? (I/N)	
	Os na, pam?	
5	A oedd eiriolaeth arbenigol yn cael ei chynnig? (Y/N)	
	Os na, pam?	
6	A yw'r Cylch Gorchwyl wedi'i rannu? (Y/N)	
	A oedd cyfle i roi adborth ar y cylch gorchwyl a gynigir? (Y/N)	
	Os na, pam?	
7	Dyddiad y gwnaethon nhw gwrdd â'r Panel DHR	
	Os na wnaethon nhw gwrdd â'r Panel, pam?	
8	A gawson nhw eu diweddarau'n rheolaidd ar gynnydd y DHR? (Do/Naddo)	
	Nodi amlder diweddariadau	
	Os na gawson nhw eu diweddarau'n rheolaidd, pam?	
9	A roddwyd y DHR drafft iddyn nhw ei adolygu a darparu adborth cyn ei gyflwyno i'r Bwrdd QA DHR?	
	Os na, pam?	
10	A oes unrhyw newidiadau wedi'u gwneud ar gyfer eu hymgysylltiad? <i>e.e. defnyddio cyfieithwyr neu gyfieithiad o DHR a ddarperir.</i>	

Atodiad H: Cylch gorchwyl Bwrdd Sicrwydd Ansawdd DHR y Swyddfa Gartref

Mae'r cylch gorchwyl hwn yn destun newid. Bydd Cylch Gorchwyl llawn yn cael ei ddatblygu a'i gymeradwyo gan Gadeirydd Bwrdd QA cyn cyhoeddi canllawiau statudol y DHR.

1. Cefndir

- 1.1. Mae proses Adolygiad Dynladdiad Domestig (DHR) yn seiliedig ar Ddeddf Trais Domestig, Trosedd a Dioddefwyr 2004 sy'n darparu i ardaloedd lleol gynnal DHR mewn achosion lle mae marwolaeth person 16 oed neu hŷn wedi, neu yr ymddengys ei fod wedi deillio o gam-drin domestig. Mae'n cael ei gynnal gyda'r bwriad o nodi'r gwersi sydd i'w dysgu o'r farwolaeth.
- 1.2. Pwrpas DHR yw sefydlu gwersi a ddysgwyr ynghylch sut mae gweithwyr proffesiynol a sefydliadau lleol yn gweithio'n unigol a gyda'i gilydd i ddiogelu dioddefwyr. Mae'r broses DHR yn helpu i wella'r ymateb i gam-drin domestig ac atal lladdiadau yn y dyfodol. Mae Cadeirydd y DHR yn nodi camau gweithredu ac yn gwneud argymhellion ar gyfer asiantaethau statudol a Phartneriaethau Diogelwch Cymunedol (CSPs) i weithredu arferion gwell.
- 1.3. Mae sicrwydd ansawdd ar gyfer DHRs wedi'i gwblhau yn gorwedd gyda'r bwrdd arbenigol wedi'i wneud o asiantaethau statudol a sector gwirfoddol ac mae'n cael ei reoli gan y Swyddfa Gartref.

2. Diben

- 2.1. Pwrpas Bwrdd Sicrwydd Ansawdd DHR (QA) yw: sicrhau bod canllawiau statudol DHR wedi'u cadw at; bod cadeirydd y DHR wedi ymgysylltu ag asiantaethau, sefydliadau a theulu a ffrindiau priodol i sefydlu darlun mor llawn â phosibl; a bod dysgu wedi'i nodi a lleihau'r tebygolrwydd o farwolaethau pellach sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig.

3. Cyfrifoldebau

- 3.1. Cyfrifoldebau'r Bwrdd QA yw:

- Adolygu'r holl DHRs a gyflwynwyd gan y Swyddfa Gartref.
- Darparu adborth ar DHRs i CSPs a Chadeirydd DHR, sy'n cael ei lywio gan ganllawiau statudol DHR ac arbenigedd proffesiynol eich hun, bydd hyn yn cynnwys: y ffordd y mae'r adolygiad wedi dilyn y canllawiau statudol; dadansoddi cam-drin domestig o fewn yr adolygiad; ac effeithiolrwydd ac addasrwydd yr argymhellion a nodwyd o'r dadansoddiad o'r farwolaeth hon er mwyn atal rhagor o gam-drin domestig.
- Nodi meysydd o arfer da o fewn DHRs a lle gallai fod angen diwygio DHR cyn ei gyhoeddi.
- Rhannu arfer gorau a mewnwelediad ehangach trwy gyhoeddi adroddiad blynyddol gyda data ar DHRs a adolygir a themâu yn adborth Bwrdd QA.

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

3.2. Mae cyfrifoldebau'r Bwrdd QA yn ymwneud â Chymru a Lloegr yn unig ac ni ddisgwylir iddo ddarparu cyngor gweinidogol ar faterion DHR, cynnal cyfweiliadau cyfryngau ar DHRs ar ôl eu cyhoeddi, nac ymateb yn gyhoeddus ar DHRs.

3.3. Awdur yr adroddiad

- Bydd gan un aelod anstatudol dasg ychwanegol awdur yr adroddiad blynyddol ar gyfer y Cadeirydd.
- Disgwylir i adroddiad blynyddol DHR gynnwys data ar DHRs a adolygir a themâu mewn adborth a bydd yn cael ei gyhoeddi ar-lein.

3.4. Ar gyfer aelodau Bwrdd QA sy'n cynrychioli sefydliadau statudol:

- Bydd gofyn i aelodau adolygu'r holl DHRs sy'n cael eu hystyried gan Fwrdd yr ASA, hyd yn oed lle nad ydynt o bosibl yn ymdrin â'u meysydd penodol (e.e. plismona, iechyd, prawf).

4. Aelodaeth ac arbenigedd

Bydd aelodau'r Bwrdd yn cynnwys cymysgedd o aelodau statudol ac anstatudol.:

Bydd angen i aelodau ddangos bod ganddynt o leiaf 3 blynedd o brofiad yn y sector cyhoeddus a/neu'r sector gwirfoddol neu'r byd academiaidd sy'n gweithio ar:

- a) Cam-drin domestig neu
- b) dynladdiad domestig a/neu hunanladdiad sy'n gysylltiedig â cham-drin domestig

4.1. Cadeirydd ac Ysgrifenyddiaeth

4.1.1. Cadeirydd

4.1.2. Bydd Cadeirydd Bwrdd yr ASA yn cael ei ddal gan y Dirprwy Gyfarwyddwr, Uned Camdriniaeth Ryngpersonol y Swyddfa Gartref a gellir ei dirprwyo i swyddog yn y Swyddfa Gartref yn ôl yr angen.

4.1.3. Yr hyn a ddisgwylir gan y Cadeirydd

4.1.4. Disgwylir i'r Cadeirydd ddarparu cyfarwyddyd i ddod ag aelodau i gyhoeddiad consensws o adroddiadau unigol DHR sy'n cael eu hystyried mewn unrhyw gyfarfod Bwrdd QA penodol.

4.1.5. Ysgrifenyddiaeth

4.1.6. Bydd rôl Ysgrifenyddiaeth yn cael ei chadw gan swyddogion o fewn Uned Camdriniaeth Rhyngpersonol y Swyddfa Gartref. Eu swyddogaeth yw cefnogi'r Bwrdd i gyflawni ei gylch gwaith.

4.1.7. Tasgau yn cynnwys, ond nid ydynt yn gyfyngedig i:

- a) Casglu sylwadau ar DHRs gan aelodau'r panel
- b) Rheoli cynllun busnes/cofrestr risg a chyllideb Bwrdd
- c) Cefnogaeth ar gyfer gwaith dadansoddi a datblygu data
- d) Rheoli dadansoddiadau thematig ac adolygiadau DHR
- e) Cyfathrebu i aelodau'r bwrdd
- f) Rheolaeth effeithlon o'r broses Sicrhau Ansawdd DHR cyffredinol

5. Safonau ar gyfer Aelodau a Llywodraethu Busnes y Bwrdd

5.1. Dylai Aelodau bob amser:

- a) Cydymffurfio â'r safonau uchaf o ddiueddrwydd, uniondeb a gwrthrychedd mewn perthynas â'r cyngor a ddarperir ganddynt a rheolaeth y Bwrdd;
- b) Bod yn atebol i'r Swyddfa Gartref am ei gweithgareddau ac am safon y cyngor a'r penderfyniadau y mae'n eu gwneud;
- c) Gweithredu yn unol â Saith Egwyddor Bywyd Cyhoeddus: [Saith Egwyddor Bywyd Cyhoeddus - GOV.UK \(www.gov.uk\)](http://www.gov.uk);
- d) Cydymffurfio â'r cod hwn a sicrhau eu bod yn deall eu dyletswyddau, eu hawliau a'u
- e) cyfrifoldebau a'u bod yn gyfarwydd â swyddogaeth a rôl y corff hwn ac unrhyw ddatganiadau perthnasol o bolisi'r Llywodraeth;
- f) peidio â chamddefnyddio gwybodaeth a gafwyd yn ystod eu gwasanaeth cyhoeddus er budd personol neu at ddibenion gwleidyddol, nac yn ceisio defnyddio'r cyfle i wasanaeth cyhoeddus hyrwyddo eu buddiannau preifat neu fuddiannau pobl gysylltiedig, cwmnïau, busnesau neu sefydliadau eraill cysylltiedig;
- g) Wrth gymryd rhan mewn gweithgareddau gwleidyddol eraill, dylai aelodau fod yn ymwybodol o'u rôl gyhoeddus ac arfer disgrisiwn priodol.

6. Rheoli Perfformiad

6.1. The Chair should periodically review the performance of the Board, including the contribution, performance and conduct of individual members. Individual feedback should be provided to individual board members and in exceptional circumstances the Chair may submit advice to Home Office Ministers if satisfied that a Member;

- (a) has become unfit or unable to discharge his or her functions properly, or
- (b) has behaved in a way that is not compatible with continuing in their role.

7. Cynnal cyfarfodydd

7.1. *Agenda*

Bydd yr agenda safonol ganlynol yn cael ei chyfarwyddo gan y Cadeirydd:

- Bydd crynodeb o bob DHR sydd i'w ystyried yn cael ei ddarllen gan yr Ysgrifenyddiaeth ac yna'n cael ei drafod gan aelodau'r bwrdd, a fydd â chopïau ymlaen llaw i'w darllen.
- Yna bydd pleidlais yn cael ei chynnal gan aelodau'r bwrdd i benderfynu ar sail y bleidlais fwyafrifol a ellir cyhoeddi'r DHR gan y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol (yn amodol ar adlewyrchir adborth gan Fwrdd QA yn yr adroddiad); neu os dylid ailgyflwyno'r DHR i Fwrdd QA am wiriad QA arall cyn ei gyhoeddi.

7.2. Hysbysiad o Gyfarfodydd

- Bydd yr Ysgrifenyddiaeth yn anfon gwahoddiad cyfarfod Microsoft Teams i'r Bwrdd ac yn darparu'r holl bapurau ac agenda DHR perthnasol o leiaf 1 mis cyn y panel, ac yn darparu mwy o amser lle caniateir hynny.

7.3. Amllder cyfarfodydd

- Bydd amllder arferol y cyfarfod yn fisol am ddwy awr a hanner. Fodd bynnag, gall y Cadeirydd alw cyfarfodydd ychwanegol os oes angen ac i sicrhau bod unrhyw ôl-gronid mewn DHRs yn cael ei wneud yn brydlon.

8. Presenoldeb

- 8.1. Os na all aelodau'r bwrdd fynychu'r cyfarfod am unrhyw reswm o dan amgylchiadau eithriadol, yna dylent roi adborth i'r Bwrdd QA ar DHRs i'w hystyried..

9. Dwysáu

- 9.1. Nid oes proses ddwysáu uwchlaw Cadeirydd y Bwrdd QA pe bai aelod o'r Bwrdd yn anfodlon am unrhyw reswm.

10. Cymeradwyo, adolygu ac amrywio Telerau Telerau Gorchwyl

- 10.1. Mae'r Ysgrifennydd Gwladol dros yr Adran Gartref yn cymeradwyo'r Cylch Gorchwyl hyn y gellir ei adolygu a'i ddiwygio ar unrhyw adeg.

Atodiad I: Rhestr Wirio Cyflwyno DHR

Rhestr wirio dogfennau adolygu dynladdiad domestig ar gyfer defnydd Panel DHR a CSP cyn cyflwyno'r DHR i Fwrdd QA y Swyddfa Gartref

Darperir y rhestr wirio hon i gynorthwyo Paneli DHR a CSPs yn eu dyletswyddau cymeradwyo statudol ar gyfer eu DHR gyda'r nod o leihau'r angen i'ch DHR gael ei ailgyflwyno oherwydd gwybodaeth goll. Defnyddiwch y rhestr wirio hon i sicrhau bod yr holl wybodaeth sydd ei hangen fel y nodir yn y Canllawiau Statudol ar gyfer Cynnal Adolygiadau Dynladdiad Domestig Asiantaeth Mult, Atodiad 3 a 4, a Chynllun Gweithredu DHR yn cael ei gwmpasu yn eich DHR.

Dylech gynnwys y rhestr wirio hon gyda'ch dogfennau DHR i'r Swyddfa Gartref.

	Gwybodaeth Hanfodol	✓ Ticiwch os yw wedi'i orchuddio yn DHR
Tudalen Teitl / Cynnwys	Yn cynnwys: Enw'r CSP. Ffugenw'r dioddefwr, mis a blwyddyn marwolaeth. Enw'r Cadeirydd / Awdur DHR. Dyddiad DHR wedi'i gwblhau. A yw hyn wedi cael ei ddilyn gan dudalen gynnwys?	
Portread Pen	Os yw'r teulu wedi cyfrannu portread pen o aelod o'u teulu, a yw hyn wedi'i osod yn syth ar ôl y dudalen gynnwys?	
Paragraffau rhagarweiniol	Mae neges o gydymdeimlad wedi'i chynnwys.	
Cyfrinachedd	Mae datganiad cyfrinachedd wedi'i gynnwys Mae'r adran yn cynnwys y ffugenwau a ddefnyddir i gynyddu anhysbysrwydd i'r unigolion dan sylw a'u teuluoedd, ac a ddewisodd ffugenw'r dioddefwr, a phwy a ddewisodd ffugenw'r tramgwyddwr. Mae defnydd o lythrennau cyntaf wedi'u hosgoi. Oedran y dioddefwr a'r tramgwyddwr ar adeg y digwyddiad angheuol, ac mae eu hethnigrwydd yn cael eu cynnwys.	
Cylch gorchwyl	Rhoddir llinellau ymholi allweddol (gan gynnwys ffynonellau ymchwil) y cylch gorchwyl yng nghorff y DHR ynghyd â'r cyfnod amser y mae'r DHR yn ei archwilio, a rhoddir esboniad am y cyfnod amser a ddewiswyd i gael ei adolygu. Mae'r llinellau ymholi allweddol yn cynnwys termau penodol ar gyfer achosion sy'n berthnasol i'r achos, nid cylch gorchwyl generig yn unig. Pan gynhwysir termau generig, mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y DHR ac nid cyfeirio atynt yn unig.	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Gellir dirprwyo'r cylch gorchwyl i atodiad.	
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	A yw'r naw nodwedd warchoddedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 wedi cael eu harchwilio'n llawn os yw'n berthnasol i'r DHR?	
	Archwilio'r nodweddion ac unrhyw faterion amrywiaeth i archwilio a oedd y rhain yn berthnasol i lunio meddwl y dioddefwr am y penderfyniadau a wnaethant gan gynnwys rhwystrau i gael mynediad at wasanaethau	
	A oedd unrhyw un o'r nodweddion gwarchoddedig yn effeithio ar ddarparu gwasanaethau?	
	A oedd unrhyw faterion yn seiliedig ar brofiad personol ac angen eu hystyried?	
	A oedd gan unrhyw un o bynciau'r DHR unrhyw wendidau penodol a effeithiodd ar amgylchiadau'r DHR?	
Gwybodaeth Gefndir (Y Ffeithiau)	<i>A yw'r wybodaeth ganlynol sydd ei hangen yn y canllawiau canlynol wedi'i darparu:</i>	
	Lle roedd y dioddefwr yn byw a lle digwyddodd y dynladdiad. Mae crynodeb o'r dynladdiad (beth ddigwyddodd mewn gwirionedd a sut y cafodd y dioddefwr ei ladd yn cael ei ddisgrifio'n fyr).	
	Manylion y Post Mortem a'r cwest a/neu ymchwiliad y Crwner os yw'n cael ei gynnal eisoes. Nodwch achos y farwolaeth.	
	Aelodau o'r teulu a'r teulu. Pwy arall oedd yn byw yn y cyfeiriad neu a oedd yn ymwelydd rheolaidd ac, os oedd plant yn byw yno, beth oedd eu hoedran ar y pryd (i wella anhysbysrwydd, ni ddylid rhoi rhyw y plant yn y DHR ond dylid ei ddarparu yn nhalen ddata'r Swyddfa Gartref).	
	Am ba hyd y bu'r dioddefwr yn byw gyda'r troseddwr/cyflawnwyr? Os yw'n bartner/cynbartner, pa mor hir yr oeddent wedi bod gyda'i gilydd fel cwpl.	
	Pwy gafodd ei gyhuddo o'r dynladdiad, y dyddiad (mis a blwyddyn), canlyniad y treial, a'r tariff dedfrydu?	
	Os yw'r DHR yn cael ei wneud i ddioddefwr a fu farw drwy hunanladdiad, ar ba sail yr ystyriwyd bod hyn yn bodloni'r meini prawf i ymgymryd â'r DHR.	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Cronoleg	A yw hanes cefndir y dioddefwr a'r cyflawnwr cyn yr amserlenni sy'n cael eu hadolygu wedi'u cynnwys i roi cyd-destun i'w stori.	
	Mae cronoleg naratif gyfun sy'n cofnodi digwyddiadau/cyswllt asiantaeth / cyswllt asiantaeth perthnasol gyda'r dioddefwr, y cyflawnwr a'i deuluoedd wedi'i ddarparu i ddangos gweithredoedd cydlynol asiantaeth, neu ddiffyg gweithredu. (Nid adroddiad o gysylltiadau asiantaeth wrth asiantaeth). Mae'r amser (os yw ar gael) a dyddiad pob achlysur pan welwyd y dioddefwr, y cyflawnwr neu'r plentyn (ren) yn y cronoleg gyfun ac unrhyw farn a dymuniadau a geisiwyd neu a fynegwyd.	
Trosolwg	Ceir crynodeb o wybodaeth sy'n hysbys yn fyr i asiantaethau a gweithwyr proffesiynol am y dioddefwr, y cyflawnwr, a'u teuluoedd.	
	Unrhyw ffeithiau neu wybodaeth berthnasol am y dioddefwr a'r cyflawnwr. e.e. mae adroddiad seiciatrig, neu ffynonellau gwybodaeth ychwanegol wedi'u cynnwys, gyda manylion adnabod yn cael eu dileu.	
Dadansoddiad	A yw'r Dadansoddiad wedi mynd i'r afael â'r Cylch Gorchwyl a/neu linellau ymholi allweddol ynddynt?	
	A yw'r Dadansoddiad wedi archwilio'n ddigonol sut a pham y digwyddodd digwyddiadau, gwybodaeth a rennir, y penderfyniadau a wnaed, a'r camau a gymerwyd neu na chymerwyd?	
	A yw wedi ystyried a allai gwahanol benderfyniadau neu weithredoedd fod wedi arwain at gwrs gwahanol o ddigwyddiadau?	
	A yw'r dadansoddiad wedi gallu tynnu sylw at unrhyw arfer da?	
	A ystyriwyd bod DHRs lleol blaenorol yn gwirio bod diffygion asiantaeth wedi cael sylw?	
	Arfer adolygu mae'r Bwrdd QA yn disgwyl ei weld mewn adroddiad statudol: A yw'r DHR wedi defnyddio a dyfynnu ymchwil addas i gefnogi datganiadau, i roi enghreifftiau o arfer da, ac i gynyddu dysgu?	
Casgliadau	A yw'r Casgliad wedi dwyn ynghyd drosolwg o'r prif faterion a nodwyd ac a yw'r canfyddiadau allweddol yn cael eu mynegi'n glir?	
	A yw'r casgliadau'n tynnu allan faterion a fydd yn trosi'r gwersi a ddysgwyd yn yr adran nesaf?	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Os nad oedd asiantaethau allweddol yn cymryd rhan, a oes ystyriaeth briodol wedi'i rhoi ynghylch pam y gallai hyn fod yn wir?	
	A oes ystyriaeth wedi ei rhoi ynglŷn â beth fyddai angen bod yn wahanol am ymatebion i sicrhau canlyniad gwahanol?	
Gwersi i'w Dysgu	A yw'r adran hon wedi crynhoi pa wersi sydd i'w tynnu o'r achos a sut y dylid cyfieithu'r gwersi yn argymhellion ar gyfer gweithredu? A yw'r gwersi hyn yn seiliedig ar dystiolaeth?	
	A oes unrhyw ddysgu cynnar wedi'i nodi yn ystod y broses DHR? Os felly, a yw hyn wedi cynnwys y dyddiad y gweithredwyd ar y dysgu cynnar a chan bwy?	
Argymhellion	A yw'r argymhellion yn adlewyrchu'r gwersi a ddysgwyd?	
	A yw argymhellion IMR wedi'u cynnwys yn ôl y disgwyl?	
	A oes unrhyw argymhellion wedi'u gwneud a allai fod o effaith genedlaethol ac a wnaed ar gyfer cyrff neu sefydliadau ar lefel genedlaethol?	
	A yw'r argymhellion yn canolbwyntio, yn benodol, yn gryno, ac yn gallu cael eu gweithredu?	
Atodiadau	Gwybodaeth Hanfodol	✓Ticiwch os yw wedi'i gynnwys yn DHR
Amserlenni	Nodir dyddiadau dechrau a chwblhau'r DHR.	
	A oes esboniad am unrhyw oedi wedi'i gwblhau?	
Methodoleg	<i>A yw'r canlynol wedi'u cynnwys?:</i> Penderfyniad i gynnal DHR a phwy oedd yn gysylltiedig, gan gynnwys a oedd arbenigwyr cam-drin domestig yn rhan o'r broses ymgynghori.	
	Pan gafodd y Swyddfa Gartref a theulu'r dioddefwr wybod am y penderfyniad.	
	Methodoleg a ddefnyddir, dogfennau a ddefnyddir, ac unrhyw gyfweiliadau a gynhelir.	
Cynnwys teulu, ffrindiau, cydweithwyr, cymdogion a'r gymuned ehangach.	<i>A yw'r canlynol wedi'u cynnwys:</i>	
	Pan gysylltwyd â phobl a phwy.	
	Natur cyfranogiad yr unigolyn	
	Cadarnhau darpariaeth taflen DHR y Swyddfa Gartref	
	Cafodd y teulu gymorth gan eiriolwr arbenigol ac arbenigol.	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Rhannwyd y cylch gorchwyl gyda nhw i gynorthwyo gyda chwmpas y DHR a pha gyfraniad a wnaeth y teulu	
	Cyfarfu'r teulu â'r Panel DHR a/neu'r Cadeirydd	
	Mae'r teulu wedi cael eu diweddarau'n rheolaidd	
	Adolygodd y teulu y DHR drafft yn breifat gyda digon o amser i wneud hynny a chawsant gyfle i wneud sylwadau a gwneud gwelliannau os oedd angen.	
	Roedd pawb a gyfrannodd yn gallu gwneud hynny gan ddefnyddio'r cyfrwng y mae'n well ganddynt	
	Mae unrhyw newidiadau neu sylwadau gan y teulu yn cael eu cofnodi'n glir gan gynnwys unrhyw anghytundebau.	
Cyfranwyr i'r DHR	Mae enwau asiantaethau a chyfranwyr eraill a natur eu cyfraniad wedi'u nodi h.y. Rhestrir IMR, adroddiad, cyngor arbenigol neu wybodaeth arall,	
	Cadarnhawyd annibyniaeth awduron IMR.	
Y Panel DHR	Mae'r rôl, teitl swydd a'r asiantaeth y mae'r Panel yn ei chynrychioli wedi'u cynnwys.	
	Mae annibyniaeth aelodau'r Panel wedi cael ei ddatgan.	
	Nodir nifer yr amseroedd y cyfarfu'r Panel.	
	Mae'n amlwg bod y Panel yn gymysgedd o asiantaethau statudol a gwirfoddol y sector, ac roedd gwasanaethau arbenigol cam-drin domestig yn aelodau o'r Panel.	
	Pan nad yw enw asiantaeth yn dangos y gwasanaeth yn glir, mae'n darparu bod y gwasanaeth wedi'i egluro mewn cromfachau neu mewn troednodyn.	
Awdur yr Adroddiad Adolygiad Trosolwg	Cadarnhawyd annibyniaeth Cadeirydd ac awdur y DHR (os oes rolau ar wahân) oddi wrth y CSP ac asiantaethau lleol.	
	Mae manylion hanes eu gyrfa a'u profiad perthnasol yn unol â chanllawiau statudol wedi'u disgrifio	
	Os ydynt wedi gweithio i unrhyw asiantaeth o'r blaen enwir yr asiantaeth a phan ddaeth y gyflogaeth honno i ben mae wedi'i chynnwys.	
Adolygiadau Cyfochrog	Nodwch os cynhaliwyd cwest neu unrhyw adolygiadau neu ymholiadau asiantaeth arall ac a ydynt wedi cael eu defnyddio i lywio'r adolygiad hwn.	
Lledaenu	Mae'r rhestr lledaenu o dderbynwyr a fydd yn derbyn copïau o'r DHR wedi'u cynnwys, ac mae'r PCC wedi'i chynnwys yn y rhestr i dderbyn y DHR.	

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Darperir manylion am unrhyw ddigwyddiadau dysgu wedi'u cynllunio neu ddulliau eraill o ledaenu'r canfyddiadau.	
Y Cynllun Gweithredu		
Y cynllun gweithredu	A yw eich cynllun gweithredu wedi defnyddio'r templed mewn canllawiau statudol neu gynnwys yr holl benawdau hyn yn eich cynllun?	
	A oes gan yr holl golofnau yn eich cynllun y testun gofynnol h.y. gweithredoedd, enw asiantaeth arweiniol, y garreg filltir allweddol a'r dyddiad targed?	
	A yw eich cynllun yn nodi canlyniadau clir y disgwylir iddynt ddeillio o'r argymhellion yn y golofn Canlyniadau/Dyddiad wedi'u cwblhau?	
	Os bydd gweithred wedi'i chwblhau, a yw'r dyddiad cwblhau wedi'i fewnosod?	
	Os yw'r holl gamau gweithredu i gyflawni argymhelliad wedi'u cwblhau wedi eu cynnwys yn y golofn Canlyniad / Dyddiad wedi'i chwblhau.	
Gwiriadau Terfynol		
Gwiriadau Prawf Ddarllen	A yw'r rhestr Tudalen Cynnwys yn y Trosolwg a'r Crynodeb Gweithredol yn gywir?	
	A yw'r Trosolwg a'r Crynodeb Gweithredol yn cynnwys yr holl benawdau sy'n ymddangos yn Atodiad 3 a 4?	
	Mae'n ddefnyddiol i'r Bwrdd QA ac i gael adborth os oes gan y dogfennau rifau paragraff drwyddi draw.	
	A yw'r dogfennau DHR wedi'u gwirio am wallau argraffyddol a fformatio?	
	Lle bo'n berthnasol, mae geirfa wedi'i gynnwys?	
Tôn <i>Allwch chi ateb 'ydw' i'r cwestiynau canlynol?</i>	Pe bawn i'n rhywun a oedd yn caru'r dioddefwr, a fyddwn i'n meddwl bod DHR hwn yn agored, yn onest ac yn drylwyr?	
	A ydych wedi sicrhau bod newidiadau arfaethedig yn canolbwyntio ar asiantaethau yn newid yn hytrach na dioddefwyr neu eu teuluoedd?	
	A yw'r iaith sy'n cael ei ddefnyddio'n rhydd o fwrw'r bai ar ddioddefwyr?	

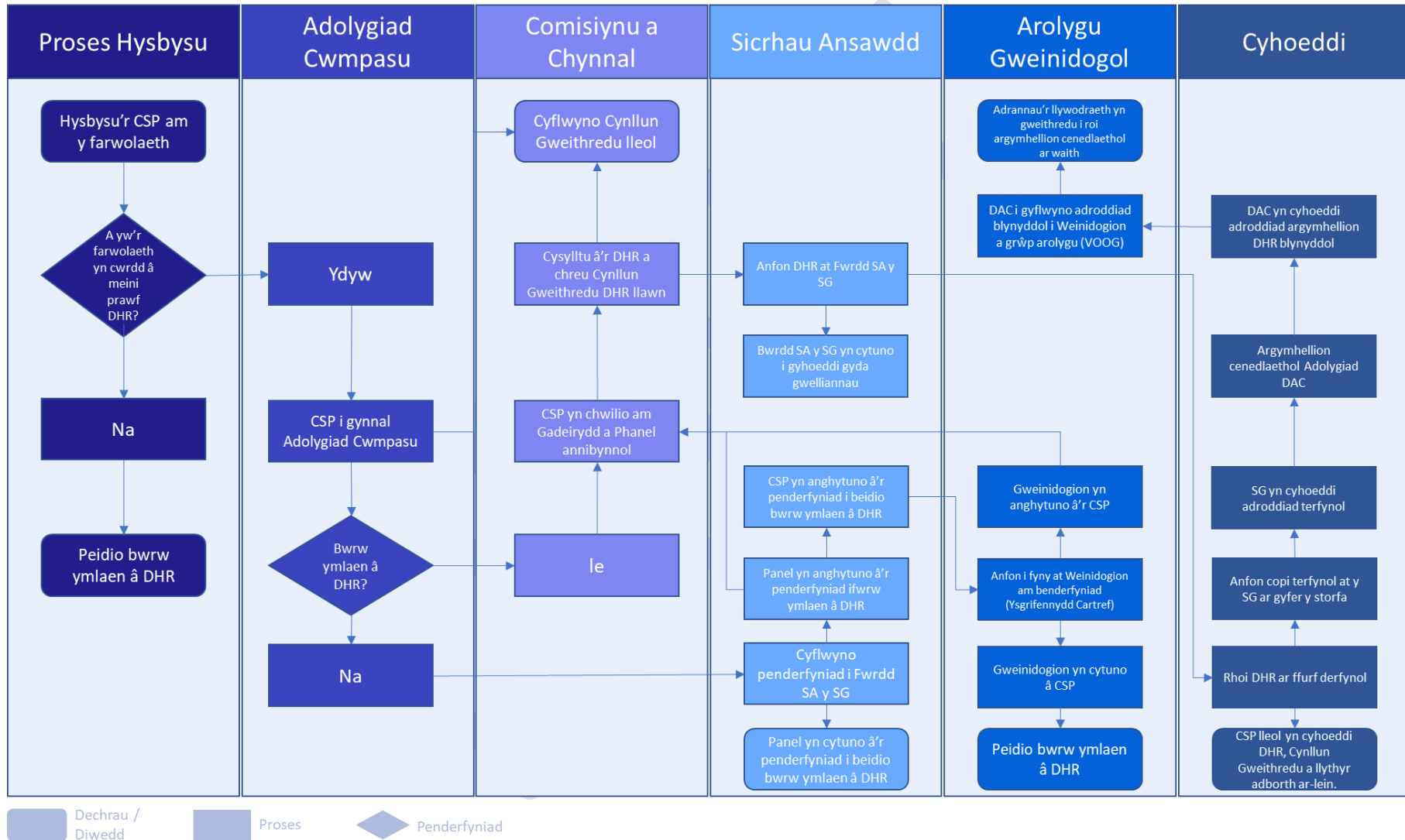
Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

	Mae angen i ni ddysgu am ymddygiad troseiddwyr ac ymyriadau sefydliadol a chyfleoedd gyda nhw. Ydy'r DHR wedi ystyried y cyflawnwr fel person cyfan, gan gynnwys cyd-destun eu cefndir a'u hanes.	

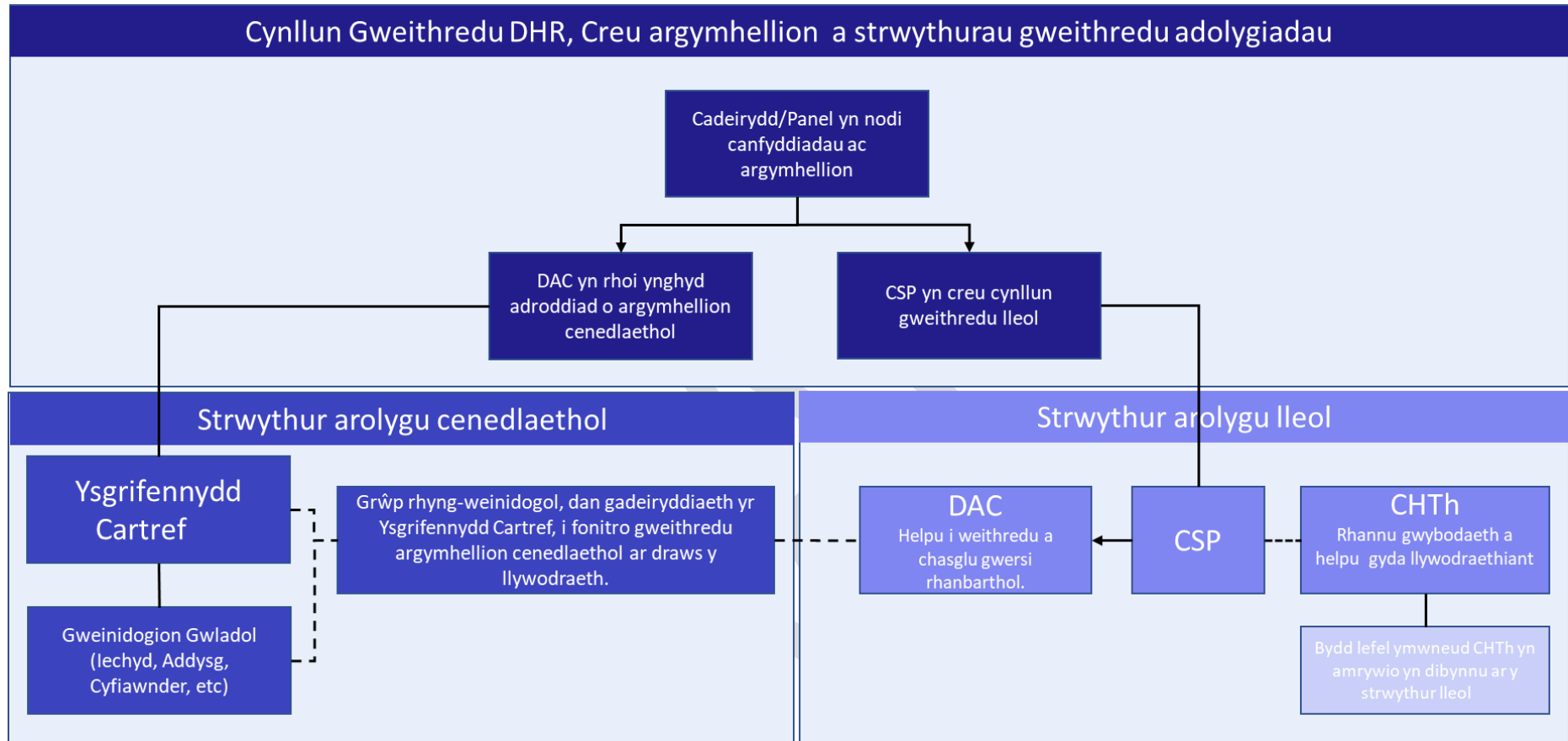
DRAFFT

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

Atodiad J: Mapiau proses Adolygu Dynladdiad Domestig

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

- Llif y broses
- Llif gwybodaeth
- - - Adrodd a rhannu gwybodaeth

Atodiad K: Geirfa Cysylltiadau Allweddol

Cysylltiadau NHS England:

Rhanbarth	E-bost
Canolbarth Lloegr	midlands-investigations.england@nhs.net
Dwyrain Lloegr	eo.e.investigations@nhs.net
Llundain	ENGLAND.LondonInvestigations@nhs.net
Gogledd-ddwyrain a Swydd Efrog	england.ney-investigations@nhs.net
De-orllewin	sw-investigations.england@nhs.net
De-ddwyrain	se-investigations.england@nhs.net
Gogledd-orllewin	england.northwest-investigations@nhs.net

CPS SPOC rhanbarthol:

Ar gyfer CPS SPOC, dewch o hyd i'r dudalen ranbarthol berthnasol ar www.cps.gov.uk, a thwy'r tab 'cysylltu â ni', cyflwynwch ymholiad cyffredinol am sylw (FAO) Dirprwy Brif Erlynydd y Goron (DCCP) lleol. Yna byddant yn eich cyfeirio at y SPOC rhanbarthol presennol.

Swyddfa Gartref:

Rôl	E-bost
Ymholiadau DHR (Swyddfa Gartref)	DHREnquiries@homeoffice.gov.uk

Domestic Abuse Commissioner:

Rôl	E-bost
Blwch Derbyn DHR (DAC)	DHR@domesticabusecommissioner.independent.gov.uk

Cysylltiadau Cymorth a Chefnogaeth:

I gael dolenni i ffurflenni ar-lein a gwasanaethau gwesgwrs, cliciwch yma: [Cam-drin domestig: sut i gael help - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

Cenedl	Llinell gymorth	Cyswllt
Lloegr	Llinell Gymorth Genedlaethol Cam-drin Domestig Refuge	0808 2000 247
Gogledd Iwerddon	Llinell gymorth Cam-drin Domestig a Rhywiol	0808 802 1414 help@dsahelpline.org
Yr Alban	Llinell gymorth Cam-drin Domestig a Phriodas dan Orfod	0800 027 1234 helpline@sdafmh.org.uk
Cymru	Byw yn rhydd o ofn	0808 80 10 800 info@livefearfreehelpline.wales

Drafft – Nid Polisi'r Llywodraeth – Drafft

DU gyfan	Llinell Gyngor Dynion	0808 801 0327 info@mensadviceline.org.uk

Cefnogaeth benodol i ddynladdiad:

Sefydliad	Cyswllt
AAFDA (Eiriolaeth ar ôl cam-drin domestig angheuol)	07768 386922 www.aafda.org.uk
Gwasanaeth Dynladdiad Cenedlaethol	0845 3030 900 www.victimsupport.org.uk

Cyflogwyr:

Sefydliad	Cyswllt
EIDA (Menter Cyflogwyr ar Gam-drin Domestig)	www.eida.org.uk
Refuge	020 7395 7700 info@refuge.org.uk
Respect	020 7549 0578 info@respect.uk.net